

BLAŽENI ALOJZIJE STEPINAC

ISSN 1331-9124

»Temelj na kojem počivaju narod i čovječanstvo jest bez sumnje obitelj.«

(Bl. A. STEPINAC, u govoru na tvorenju Hrvatskoga socijalnog tjedna, 25. listopada 1937.)

God. 8 (2001.) 3. listopada GLASNIK POSTULATURE Broj 4 Cijena 5 kn

Blaženi Alojzije Stepinac, moli za nas!

PAPINA RIJEČ

Propovijed Svetoga Oca Ivana Pavla II., za vrijeme Božanske liturgije i beatifikacije mučenika Grkokatoličke crkve u Ukrajini, u Lavovu, 27. lipnja 2001.:

1.

»Veće ljubavi nitko nema od ove: da tko život svoj položi za svoje prijatelje.« (Iv 15,13)

Ovaj svečani Isusov proglas ponovno odjekuje među nama, danas posebnim suzvučjem, kad proglašavamo blaženima pojedine sinove ove slavne Crkve u Lavovu u Ukrajini. Najveći dio njih ubijen je iz mržnje prema katoličkoj vjeri. Neki su podnijeli mučeništvo u nama vrlo blizom vremenu i, među prisutnima na ovoj božanskoj liturgiji, nemalen je broj onih koji su ih osobno poznavali. Ova zemlja Halytchyna, koja je tijekom povijesti doživjela razvitak Grkokatoličke ukrajinske crkve, bila je pokrivena, kako je govorio nezaboravni metropolit Josyf Slipy, »brdima mrtvih tijela i rijekama krvi«.

Vaša zajednica jest živa i plodna, jer se nadovezuje na propovijedanje svete braće Ćirila i Metodija, sv. Vladimira i sv. Olge. Primjer mučenika koji su pripadali različitim razdobljima povijesti, a osobito prošlom stoljeću, svjedoči da je mučeništvo najviša mjera služenja Bogu i Crkvi. Ovim ih slavljem želimo počastiti i zahvaliti Gospodinu za njihovu vjernost.

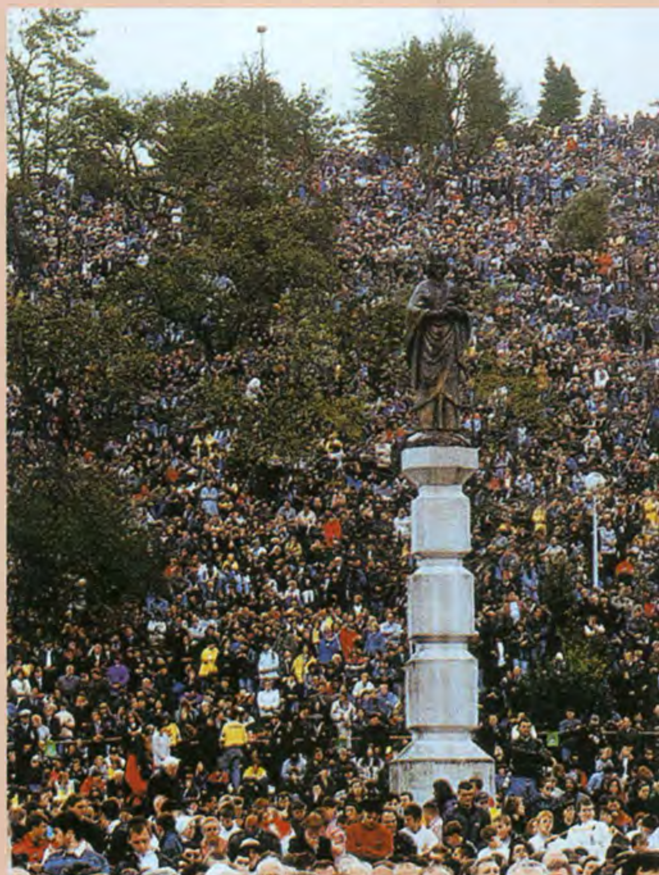
2.

Ovim divnim obredom beatifikacije, želio sam izreći i priznanje cijele Crkve narodu Božjem u Ukrajini za Mykolu Čarneckyja i dvadeset i četvoricu njegovih drugova mučenika, kao i za mučenike Teodora Romžu i Omeljana Kovču, te za službenicu Božju Josaphatu Michaelinu Hordaschevsku. Poput pšeničnog zrna koje pavši na zemlju umre da bi dalo život žitu (usp. Iv 12,24), tako su i oni prinijeli svoje živote da bi Božja njiva bila plodna novom i sve obilnijom žetvom.

Sjećajući se njih, pozdravljam sve koji sudjeluju u ovome slavlju, počevši od gospode kardinala Ljubomyra Husara i Marijana Jaworskoga, s biskupima i svećenicima grkokatoličke i latinske Crkve. U pozdravu sadašnjem velikom nadbiskupu Lavova u Ukrajini, moja misao ide prema njegovim predšasnicima, sluzi Božjemu Andreyu Sheptiytskome, junačkom kardinalu Josyfu Slipyju, nedavno preminulom kardinalu Myroslavu Lubachivskome. Spominjući se pastira, mo-

Ivan Pavao II. za vrijeme proglašenja blaženim zagrebačkog nadbiskupa i kardinala Alojzija Stepinca, u Mariji Bistrici, 3. listopada 1998.

Vjerničko mnoštvo za vrijeme proglašenja blaženim zagrebačkog nadbiskupa i kardinala Alojzija Stepinca, u Mariji Bistrici, 3. listopada 1998.

Na naslovnoj stranici: Mladen MIKULIN, akademski kipar: BLAŽENI ALOJZIJE STEPINAC, bronca

je srce se s posebnim osjećajem topline obraća svim sinovima i kćerima Grkokatoličke Crkve u Ukrajini, i onima koji su s nama povezani putem radija i televizije u drugim gradovima i narodima. Upravljam svoju posebnu zahvalu gospodinu predsjedniku Ukrajine Leonidu Kučmi, za njegovo sudjelovanje na ovoj svečanoj božanskoj liturgiji.

3.

Sluge Božji, koji su danas upisani u Knjigu blaženika, predstavljaju sve članove crkvene zajednice: ima među njima biskupa i svećenika, monaha i monahinja i laika. Oni su bili kušani na mnogo načina od strane sljedbenika zlokobnih ideologija nacizma i komunizma. Svjestan trpljenja kojima su bili podvrgnuti ti vjerni Kristovi učenici, moj predšasnik Pio XII. s osobitim je suosjećajem očitovao svoju vlastitu solidarnost s onima »koji ustraju u vjeri i odolijevaju neprijateljima kršćanstva s istom neslomljivom snagom kakovom su odolijevali njihovi preci«, i hvalio je njihovu hrabrost što su ostali »vjerno povezani s Rimskim Prvosvećenikom i njihovim pastirima« (*Lett. ap. Orientales Ecclesias*, 15. prosinca 1952.: AAS 45 /1953./, str. 8).

Podržani božanskom milošću, oni su prošli sve do kraja put pobjede. To je put koji prolazi preko opraštanja i pomirenja; put koji vodi k sjajnom svjetlu Uskrsa, nakon Kalvarijske žrtve. Ova naša braća i sestre su poznati predstavnici mnoštva anonimnih junaka, muškaraca i žena, oženjenih i udatih, svećenika i posvećenih osoba, mladih i starih – koji su se u tijeku dvadesetoga stoljeća, »stoljeća mučeništva«, suočili s progonom, nasiljem i smrću ne odričući se svoje vjere.

Kako se ne spomenuti ovdje dalekovidnog i temeljitog pastoralnog djelovanja Sluge Božjega metropolite Andreya Sheptytskoga, čiji je postupak za proglašenje blaženim u tijeku i za kojega se nadamo da ćemo ga jednoga dana vidjeti u slavi Svetaca? Moramo se sa zahvalnošću osvrnuti na njegovo junačko apostolsko djelovanje, da bismo shvatili ljudski neprotumačivu plodnost Grkokatoličke Crkve u Ukrajini u mračnim godinama progona.

4.

I sam sam, u svojoj mladosti, bio svjedokom te vrste »apokalipse«. »Moje svećeništvo, već na samom početku, bilo je obilježeno velikom žrtvom tolikih muškaraca i žena mojega naraštaja.« (*Dono e mistero*, str. 47.) Spomen na njih ne smije se izgubiti, jer je on blagoslov. Njima ide naše udivljenje i naša zahvalnost: kao slika Evanđelja blaženstava, življena sve do prolijevanja krvi, oni sačinjavaju znak nade za naša vremena i za one koji će doći. Oni su pokazali da je ljubav jača od smrti.

U njihovom otporu tajni zla mogla je zasjati, unatoč ljudskoj slabosti, snaga vjere i Kristove milosti (usp. 2 Kor 12,9–10). Njihovo nepobjedivo svjedočanstvo očitovalo se sjemenom novih kršćana (usp. Tertulijan, *Apol. 50,13*: CCL 1,171).

Zajedno s njima proganjani su i zbog Krista ubijani i kršćani drugih vjeroispovijedi. Njihovo zajedničko mučeništvo snažan je poziv na pomirenje i jedinstvo. To je ekumenizam mučenika i svjedoka vjere, koji pokazuje put jedinstva kršćanima 21. stoljeća. Neka njihova žrtva bude konkretna životna pouka svima. Jamačno nije riječ o laganom pothvatu. U tijeku posljednjih stoljeća nakupilo se toliko stereotipa u razmišljanju, previše uzajamnih zlopamćenja i previše nesnošljivosti. Jedino sredstvo za raskrčivanje ovoga puta jest zaboraviti prošlost, tražiti i pružiti oproštenje jedni drugima za uvrede nanesene i primljene, te se bezrezervno pouzdati u obnoviteljsko djelovanje Duha Svetoga.

Ovi mučenici nas poučavaju vjernosti dvostrukoj zapovijedi ljubavi: ljubavi prema Bogu i ljubavi prema braći.

5.

Dragi svećenici, dragi redovnici i redovnice, dragi sjemeništarci, katehisti i studenti teologije! Upravo bih vama želio na poseban način pokazati sjajan primjer ovih junačkih svjedoka Evanđelja. Budite poput njih vjerni Kristu sve do smrti! Ako Svevišnji blagoslivlje vašu Zemlju s brojnim zvanjima, ako su sjemeništa puna – to je izvor nade za vašu Crkvu – to je sigurno jedan od plodova njihove žrtve. Ali to u sebi uključuje za vas i veliku odgovornost.

Velim osim toga odgovornima: Gojite pomnjivu brigu u oblikovanju budućih svećenika i pozvanih na posvećeni život, u svojstvenoj baštini monaške istočne duhovnosti. S jedne strane, neka bude istaknuta vrijednost celibata za Kraljevstvo Nebesko, s druge strane, neka bude protumačena i važnost sakramenta ženidbe, s dužnostima koje su s njime povezane. Kršćanska obitelj – podsjetio je Koncil – je kao »domaća Crkva«, u kojoj roditelji moraju biti djeci prvi navjestitelji vjere (usp. *Lumen gentium*, 11).

Potičem sve sinove i kćeri Crkve da stalnim naporima traže uvijek autentičnije i dublje poznavanje Krista. Neka bude stalna pomnja klera da daje laicima ozbiljnu evanđeosku i crkvenu formaciju. Neka se ne umanjuje u kršćanima duh žrtve. Neka ne oslabi jakost kršćanskih zajednica u obrani povrijeđenih i progonjenih. Neka stavljaju osobitu pozornost raspoznavanju znakova vremena, da bi na taj način mogli odgovoriti na društvene i duhovne izazove trenutka.

U tom kontekstu, povjeravam vam da ću s posebnim zanimanjem pratiti odvijanje 3. zasjedanja Sinode

vaše Crkve, koja će se održati 2002., a bit će posvećena crkvenom proučavanju društvenih problema u Ukrajini. Crkva ne može šutjeti kad je u pitanju zaštita ljudskog dostojanstva i zajedničko dobro.

6.

»Veće ljubavi nitko nema od ove: da tko život svoj položi za svoje prijatelje.« (Iv 15,13) Mučenici koji se danas proglašavaju blaženima nasljedovali su Dobrog Pastira sve do kraja. Njihovo svjedočanstvo neka ne ostane za vas jednostavno uznošenje: neka radije postane poziv na njihovo nasljedovanje. Svaki je kršćanin po krštenju pozvan na svetost. Nije od svih tražena, kao od ovih novih blaženika, mučenika, najviša kušnja prolijevanja krvi. Ali je svakome povjerena zadaća nasljedovanja Krista svakodnevnom i vjernom velikodušnošću, kako je to činila blažena Josaphata Michaelina Hordaschevska, suutemeljiteljica Kongregacije Služavki Bezgrešne Djevice Marije. Ona je na izvanredan način znala živjeti svoje svakidanje prianjanje uz Evanđelje, služeći djeci, bolesnima, siromašnima, nepismenima i odbačenima, u prilikama često teškima, i ne bez kušnje trpljenja.

Neka bude svetost čežnja sviju vas, draga braćo i sestre Grkokatoličke Crkve u Ukrajini. Na tom putu svetosti i obnove neka vas prati Marija, »koja ide ispred svih na čelu duge povorke svjedoka vjere u jedinoga Gospodina« (*Redemptoris Mater*, 30).

Neka vas zagovaraju sveci i blaženici, koji su u ovoj zemlji Ukrajini postigli krunu pravednosti, i blaženici koje osobito danas slavimo. Njihov primjer i njihova zaštita neka vam pomognu nasljedovati Krista i vjerno služiti Mistično Tijelo, Crkvu. Po njihovu zagovoru, neka predobri Bog pospe po vašim ranama ulje milosrđa i utjehe, da biste mogli s nadom gledati u ono što vas očekuje, sigurni u srcu da ste sinovi Oca koji vas nježno ljubi.

Novi blaženici iz Ukrajine

Ivan Pavao II. je za vrijeme svoga apostolskoga pohoda Ukrajini proglasio 30 novih blaženika. To su: Mykola Carnecki, biskup iz Kongregacije Presvetog Otkupitelja (1884.–1959.) i dvadeset i četiri drugova, mučenika, među kojima drugih sedam biskupa, trinaest savećenika, tri sestre i jedan laik

Jozef Bilczewski (1860.–1923.), ugledni docent teologije i uzorni nadbiskup Latina u Lavovu

Zygmunt Gorazdowski (1845.–1920.) svećenik, neumorni apostol djelatne ljubavi i milosrđa

Hryhorij Khomyšyn, biskup (1867.–1945.)

Jozaphat Kocylovskyj, biskup iz reda Bazilijanaca sv. Jozafata (1876.–1947.)

Symeon Lukač, biskup Grkokatoličke ukrajinske »tajne« Crkve (1893.–1964.)

Vasyl Velyčkovskyj, biskup Grkokatoličke ukrajinske »tajne« Crkve iz Kongregacije Presvetog Otkupitelja (1903.–1973.)

Ivan Slezyuk, biskup Grkokatoličke ukrajinske »tajne« Crkve (1896.–1973.)

Mykyta Budka, pomoćni biskup Lavova, prvi biskup za ukrajinske katolike u Kanadi (1877.–1949.)

Hryhorij Lakota, pomoćni biskup Peremyšla (1883.–1950.)

Leonid Fedorov, egzarh ruskih katolika bizantskog obreda, svećenik iz zajednice monaha studita (1879.–1935.)

Mykola Konrad, svećenik (1876.–1941.)

Andrij Iščak, svećenik (1887.–1941.)

Roman Lysko, svećenik (1914.–1949.)

Mykola Cehelskyj, svećenik (1896.–1951.)

Petro Verhun, svećenik, apostolski pohoditelj za ukrajinske katolike u Njemačkoj (1890.–1957.)

Oleksa Zaryckyj, svećenik (1912.–1963.)

Klymentij Šeptyckyj, zavjetovani svećenik ukrajinskih monaha studita (1869.–1951.)

Severijan Baranyk, zavjetovani svećenik reda Bazilijanaca sv. Jozafata (1889.–1941.)

Jakym Senkivskyj, zavjetovani svećenik reda Bazilijanaca sv. Jozafata (1896.–1941.)

Zynovij Kovalyk, zavjetovani svećenik Kongregacije Presvetog Otkupitelja (1903.–1941.)

Vitalij Bajrak, zavjetovani svećenik reda Bazilijanaca sv. Jozafata (1907.–-1946.)

Ivan Ziatyk, zavjetovani svećenik Kongregacije Presvetog Otkupitelja, generalni vikar Grkokatoličke crkve u Ukrajini (1899.–1952.)

Tarsykia Mackiv, redovnica Kongregacije Služavki Bezgrešne (1919.–1944.)

Olympia Bidr, redovnica Kongregacije sestara sv. Josipa (1903.–1952.)

Laurentia Harasymiv, redovnica Kongregacije sestara sv. Josipa (1911.–1952.)

Volodymyr Pryjma, laik i otac obitelji, crkveni orguljaš, (1906.–1941.)

Teodor Romža (1911.–1947.), revni pastir koji je životom platio nepokolebljivu vjernost Petrovoj Stolici

Omeljan Kovč (1884.–1944.), svećenik mučenik pod nacističkom okupacijom

Josaphata Hordashevska (1869.–1919.), redovnica, utemeljiteljica sestara Služavki Bezgrešne Djevice Marije

Omeljan Kovč (1884.–1944.), vrlo revan svećenik, prijatelj siromašnih, bio je za vrijeme njemačke okupacije protivnik antisemitizma. Pomagao je Židovima na sve moguće načine i krstio ih, ako su to tražili. Zbog te pomoći bio je uhićen i zatvoren u jednom zatvoru u Lavovu. U kolovozu 1943. prebačen je u koncentracijski logor u Majdaneku. Nakon što je saznao da su njegovi ukućani sve učinili da bi ga oslobodili iz zatvora, napisao je: »Molim vas, nemojte to učiniti. Jučer su ubili 50 ljudi. Da ja nisam bio ovdje, tko bi im pomogao podnijeti takove muke.«

Iz iskustva zajedničkog trpljenja u Majdaneku reče: »Osim neba ovo je jedino mjesto gdje bih želio biti. Ovdje smo svi jednaki: Poljaci, Židovi, Ukrajinci, Rusi, Letonci i Estonci. Ovdje vidim Boga, Boga koji je isti za sve, uprkos razlikama vjere koje su među nama.«

Umro je 25. ožujka 1944. Svojima je u jednom pismu napisao: »Molite za one koji su uspostavili ovaj logor i ovaj sustav. Oni imaju potrebu samo za molitvom... Neka im se Bog smiluje.«

Nadbiskup Stepinac u razgovoru s jednim svećenikom

DAROVI ZA POKRIĆE TROŠKOVA U POSTUPKU PROGLAŠENJA SVETIM BL. ALOJZIJA STEPINCA

Nakon objavljivanja zadnjeg broja Glasnika, svoj dar za pokriće troškova u postupku za proglašenje svetim kard. Alojzija Stepinca uručili su ovi darovatelji:

Alfonz TORBAR; Božena DOBRIJEVIĆ; Blaženka ŠENJUG; Vinko GOLOMEJIĆ – Zagreb; Franjo kard. KUHARIĆ – Zagreb; Ratimir MUSIĆ – Zagreb; Ozana CRNOGORAC – Biograd na moru; Veronika ROŽIĆ – Prodindol (Sv. Jana); Alojzija PENIĆ; Marija RADUČEVIĆ – Patkovac (Ciglena); Ljubica RAKIĆ – Zagreb; N.N. – Zagreb; Ankica ŠKRTIĆ – H. Backa (Švedska); Mirjana JELIČIĆ – Split; vlč. Valent MEŠTRIĆ (žpk.) – Jalžabet; Vera DADIĆ – Zagreb; Davor KORAK – Zagreb; Ana GOLIK; Rina PUŠIĆ – Zagreb; N. N. – Biograd na moru; Ana MALEKINUŠIĆ – Popovača

•

Svoj dar za pokriće troškova u postupku za proglašenje svetim kardinala Alojzija Stepinca možete poslati preko Zagrebačke banke na ime: Postulatura kard. Stepinca

•

devizni račun:
012101-01-2421741339
kunski račun:
012101-12-2320444313

•

Zahvaljujemo svim dobročiniteljima i suradnicima, čijom molitvom i darom napreduje postupak za proglašenje svetim bl. Alojzija Stepinca.

JE LI TO ISTI NAROD?

Završavajući pozdrav mons. Josipu Bozaniću, nadbiskupu zagrebačkom, prigodom blagoslova kapele bl. Alojzija Stepinca u Lupinjaku, filijali župe Taborsko, mjesni je župnik Marko Cerjanec uskliknuo: »Preuzvišeni, obnovite u nama duh bl. Alojzija Stepinca!«

Uistinu je to aktualna molba. Nakon svečanog čina beatifikacije, o blaženim Alojziju se istina, tu i tamo, prigodničarski prozbori, uz podignuće njegova spomenika ili blagoslova oltara ili crkve njemu u čast posvećene. Neki, ne shvaćajući kanonsku utemeljenost njegova mučeništva, govore o »navodnom« njegovu mučeništvu ili maglovito, stidljivo, nesigurno o njemu govore kao da se dogodilo »na neki način« itd. Uz to dogmatsko nepoznavanje kršćanske značajke mučeništva uzmanjkaju i one bitne oznake bl. Alojzija Stepinca: moralna čistoća i kreposna jasnoća, nepobjediva snaga duha te obveza da ga nasljedujemo u vjernosti Isusu Kristu i Katoličkoj crkvi.

Čitajući dopise čitatelja, bilješke u Spomen-zbirci, uočavajući brojne hodočasnike i namjernike na njegovu grobu, vjerujem da značajniji dio Božjeg naroda nije zaboravio da smo u Alojzijevu ljudskom i kršćanskom stavu, u njegovu junačkom ispovijedanju vjere pred bezbožnim sustavom i u njemu te strpljivom nošenju križa nadživjeli jedno povijesno razdoblje, vrlo pogubno za Crkvu i istine Evanđelja.

No čemu stidljiv govor ili bijeg od istinskog vrednovanja Stepinčeva duha? Uočljivo je kako se Stepinčeva duha u Crkvi boje svi oni kojima je Evanđelje prezahtjevno, koji se spotiču o stvarnu Kristovu prisutnost u Euharistiji ili izbjegavaju govoriti o njoj, koji žive kao da grijeha nema, kojima smeta crkvena načelnost i jasnoća u vodstvu, koji »ne znaju« propovijedati o Majci Božjoj, kojima je opterećujuće razmišljati o smrti i vječnom životu, koji nekritički prihvaćaju slobodarstvo i modernizam.

Stepinčeva se duha u javnom životu boje svi oni koji su se udaljili od Crkve, koji preziru Crkvu, koji se boje vjeronauka u školama, koji donose zakone protivne kršćanskoj tradiciji, koji vrijeđaju kršćanske istine, znakove i simbole, koji su se upregli u nastojanja u izgradnji svijeta i društva bez Boga, bez pomisli na vječni život, koji se, ne poštujući načela istine i pravde, poigravaju ljudskim životima. Nije li znakovito kako je u sredstvima priopćivanja u Republici Hrvatskoj nakon 3. siječnja 2000. gotovo stavljen »embargo« na govor o Alojziju Stepincu. Iznimka je ako po nekom »diktatu« moraju novine na prvoj stranici donijeti neku vijest koja bi o njemu trebala progovoriti iz zlonamjernih ideoloških pobuda i ocrnjivanja.

A mi, osvjedočeni u njegovu žrtvu za slavu Božju i dobrobit hrvatskog naroda, želimo vjerovati u snagu Stepinčeva duha baš zato, i samo zato, jer je to na svjedočkom katoličkom tlu u zemlji Hrvata najprepoznatljiviji Kristov duh.

Zbog čega je aktualna molba župnika Cerjanca o buđenju Stepinčeva duha?

Ta je molba aktualna jer Stepinčev duh jamči ustrajnost u pravovjeru istine i sigurnosti puta. Ivan Pavao II. je to označio s dvije riječi, rekavši da je Stepinac »kompas« i »bedem« Crkvi i narodu Hrvata i cijelom čovječanstvu. Stepinčev duh je jamstvo jedinstva Kristovih vjernika, kako u samoj crkvenoj zajednici, tako i u jedinstvu očuvanja vrednota na kojima je utemeljena narodna zajednica u slobodnoj državi, a u njoj i sloboda Katoličke crkve. Takvo, naime, jedinstvo »uma i srdaca« neće dopustiti da se u hrvatskom narodu dogodi »lom unutar nacionalnoga bića«.

Dobrodošlica nadbiskupu Stepincu

Kad sam u kolovozu prošle godine, pokraj starohrvatske crkvice sv. Nikole, hodeći iz Donjeg u Gornje Čelo na otoku Koločepu, susreo neznanog mještanina Gornjeg Čela, taj je čovjek u razgovoru o zbivanjima koja su obilježila 20. stoljeće ustvrdio: »Velečasni, ovaj narod što danas živi u Hrvatskoj, nije onaj isti koji je živio između dva svjetska rata. Ovome je narodu bezboštvo iščupalo kršćansko srce i otrovalo dušu.«

Znakovite su ovo riječi. Dugo sam o njima razmišljao. Prisjetio sam ih se pročitavši priopćenje sa sjednice Stalnoga vijeća HBK održane u Zagrebu 13. srpnja 2001. U njoj su, uslijed sukobljavanja različitih političkih stavova i stranaka u hrvatskoj javnosti, a zbog različitog vrednovanja zbivanja koja su omogućila stvaranje slobodne Hrvatske države, izražene tjeskoba i strepnja da ne dođe i do samog »loma unutar nacionalnoga bića«.

Je li to isti narod?

U propovijedi prigodom posvete crkve u spomen kralja Zvonimira u Biskupiji kod Knina, 18. rujna 1938., bl. je Alojzije prozborio: »Minulo je 860 ljeta, otkako je Dmitar Zvonimir, kralj iz naše hrvatske narodne dinastije, dao na ovome mjestu sagraditi katedralu u čast Majci Božjoj, bl. Djevici Mariji. Mnogo je bura i oluja prohujalo od toga doba do današnjega dana preko stabla našega narodnog organizma. One su polomile toliko njegovih grana da se činilo da će na koncu iščupati i samo stablo s korijenom, i da će našega naroda i hrvatskoga imena nestati s lica zemlje.«

Tumačeći kako hrvatski narod kroz tešku povijest ima samo »milosrđu Božjem zahvaliti što nije izginuo« (usp. Tuž 3,22) reče da ga je »dobri Bog... stavio na sveto tlo katoličke Crkve u današnjoj njegovoj domovini, u sjenu Petrove pećine, gdje evo već duga stoljeća, kraj svih jada što ga biju, može uživati plodove Kristova nauka i katoličke kulture, i hraniti se i pojiti izvorima žive vode što teku iz sv. sakramenata.«

Tim saznanjem osvjedočen on je zamolio »hrvatski puk« da bude »Bogu zahvalan za prošlost, za bezbrojna primljena dobročinstva«, i drugo, »da mu je samo u njemu spas u budućnosti«!

Je li to isti narod?

Upozoravajući sveučilišnu mladež da se čuva i zabluda poganskog nacionalizma i zaraze internacionalnog komunizma, u propovijedi na završetku uskrsnih konferencija u Zagrebu, 14. travnja 1940., reče: »U Vama, vjernoj akademskoj omladini, gledam u ovim danima neizvjesnosti najsolidarniji zalog sretne budućnosti hrvatskog naroda. Vi ste kroz bure i oluje današnjice sačuvali u sebi neoštećene moralne i vjerske vrednote, koje su u krvavoj i slavnoj prošlosti sačuvale životnu snagu i neslomljivu otpornost našeg naroda. Vi ste pozvani, da te vrednote razvijate te ih kao tajne

Blaženi Alojzije Stepinac na jednoj crkvenoj svečanosti

vječne mladosti i besmrtnosti predate kasnijim naraštajima.

Upravo zato rado dolazim kao natpastir svake godine među vas. Sretan sam da vas u dane kad opća raskalašenost i nemoral izjedaju narode, nalazim gdje srcem i ustima govorite: 'Poći ću k oltaru Božjem – k Bogu, koji je radost mladosti moje!' (Ps 43,4) Sretan sam, kad vas mogu nahraniti kruhom, iz kojeg niču čisti i neokaljani ljiljani. Sretan sam, što vam za velike i teške zadatke budućnosti mogu pružiti hranu jakih i nesavladivih. Sretan sam, da vam pred katastrofom, koja prijeti svima, mogu staviti u srce klicu uskrsnuća i besmrtnosti. Ali osobito se veselim, što u tamnoj noći opasnih zabluda, kad Otac naš nebeski svojim svemoćnim prstom piše po zemlji ozbiljnu opomenu: 'Jao si ga vama, što velite dobru zlo, a zlu dobro!' (Iz 5,20), i kad Istinu neprestano prati zabluda kao sjena, ne bi li se 'prevarili, kad bi bilo moguće, i izabrani' (Mk 13,22), što mogu opet jednom u vaše mlade duše punom pregršti baciti sjajne zrake nebeskog svijetla nauke.«

Je li to isti narod?

U nagovoru na otvorenju Liturgijskog kongresa u katedrali, 24. listopada 1940., istaknuo je misao kako

je sasvim krivo ono mišljenje, da budućnost i sreća domovine ovisi u prvom redu od složnog nastupa čitave narodne zajednice u jednoj političkoj stranci. Ona ovisi u prvom redu o pomoći s neba i o blagoslovu Božjem. Ni danas naime nije prestala vrijediti riječ Gospodnja: »'Ako Gospod ne sagradi kuću, uzalud se trude koji je grade. Ako Gospod ne čuva grada, uzalud bdije, koji ga čuva.' (Ps 126,1) Kad je tome tako, uvjereni smo, da više koristi svojoj domovini priprosti čovjek iz puka, koji je u stalnoj vezi s Bogom, nego grlati vikači, kojima je domovina često na ustima, a Bog daleko od njihovih misli i želja. Kako dakle ne bi išla ususret boljoj budućnosti domovina, gdje je čitava narodna zajednica duboko prožeta mišlju na Boga, tako da joj je Bog ne samo prazna predodžba nego praktični život. 'Blago narodu, kojemu je Gospodar Bog njegov!' (Ps 33,12)«

Po uspostavi samostalne Hrvatske države na veliko se govorilo o moralnoj i duhovnoj obnovi hrvatskog naroda. Željelo se po svoj prilici vratiti mu »iščupano srce i ozdraviti otrovanu dušu«. Prijetnje sloma nacionalnog bića suživljenog s 14-stoljetnom katoličkom baštinom ništavne su ako je duh zdrav. Čega se boji Božji narod u Kristu okupljen, kad je »jedno srce i jedna duša«, složan! Kršćanin ne može uspostavljati neke nove ljestvice vrednota bez Evanđelja, bez Isusa gospodara života i smrti, bez Crkve kojoj je predano ljudima posredovati otajstva vječnog spasenja.

Ivan Pavao II. reče za bl. Alojzija da je »najsvjetliji lik Crkve u Hrvata«. Pa zar se mi tame bojimo? I nije on to svjetlo imao od sebe, već ga je primio od Isusa Krista. Niti ga je on iscrpio niti ga je ljubomorno za sebe zadržao. On ga posreduje i Crkvi i narodu. Sigurno da onaj kršćanin koji ne traži tu pomoć, neće je ni primiti. Stoga mi se čini da bi odvažnije i hrabrije nasljedovanje Stepinčevih kreposti, njegov nauk o rodoljublju i poštenju, svećeničkom ulogu za dobro naroda, moglo pridonijeti »re-evangelizaciji« iznutra i izvana, i u Crkvi i u društvu. Zar ćemo se pobojati veličine onih koji su Kristovom ljubavi jačali i dobrotom liječili grijehom ranjena ljudska srca?

IN TE DOMINE SPERAVI

Je li to isti narod?

Predstavnici hrvatskog naroda pozivaju Ivana Pavla II. u Republiku Hrvatsku, a hrvatski su katolici s TV ekrana drugih zemalja morali promatrati njegov pastirski i ekumenski pohod Ukrajini i pratiti uzdignuće na čast oltara brojnih Kristovih svjedoka, mučenika komunističkog progona, poput Alojzija. Zar narod koji se preko 70% izjašnjava katolički nema pravo na cjelovitija izvješća o svom vrhovnom Poglavaru, ili su i zbog takvih činjenica bila neobvezna očitovanja o vjerskoj pripadnosti prigodom ovogodišnjeg popisa stanovništva?

Doživjevši radost prvog okupljanja Molitvene zajednice Stepinčevih štovatelja i njihovu brojnost, razabirem da nije izblijedjelo iz svijesti ljudi veleslavlje njegove beatifikacije u Mariji Bistrici. Toj radosti, koju želim podijeliti s Vama, dragi čitatelji, neka pridonesu propovijedi naših biskupa, predavanje o bl. Alojziju molitelju vlč. Stjepana Bolkovca, članci naših teologa, izvješća s raznih svečanosti u čast našeg Blaženika i prigodne fotografije, te dokumenti i svjedočanstva o njegovu kreposnom životu i moćnoj zaštiti.

Dr. Juraj Batelja, postulator

OBAVIJEST ČITATELJIMA GLASNIKA

Donosimo popis knjiga koje je o blaženom Alojziju Stepincu objavila Postulatura za njegovo proglašenje blaženim i svetim, a svaki ih čitatelj Glasnika može naručiti posredstvom Postulature: Kaptol 31, 10000 Zagreb:

BATELJA J., *Najljepše Mariji. Misli blagopokojnog kardinala-nadbiskupa Alojzija Stepinca o štovanju Majke Božje*, Zagreb, 1990.; 25 kn

BATELJA J., *Živjeti iz vjere. Duhovni lik i pastirska skrb kardinala Alojzija Stepinca*, izd. NDS, Zagreb, 1990.; 60 kn

Sluga Božji Alojzije Stepinac, (kratki, ilustrirani, životopis), Zagreb, 1995.; 20 kn

ALOJZIJE KARDINAL STEPINAC, nadbiskup zagrebački, *Propovijedi, govori, poruke 1941-1946*, (uvod napisali dr. J. BATELJA i dr. C. TOMIĆ), Zagreb, 1996.; 80 kn

ALOJZIJE-VIKTOR STEPINAC, *Pisma iz sužanjstva (1951-1960)*, (predgovor: mons. J. BOZANIĆ, nadbiskup zagrebački; uvod, bilješke i predmetno kazalo napisao dr. J. BATELJA), Zagreb, 1998.; 100 kn

BARBOUR H. - BATELJA J., *Svjetlo na putu života. Duhovni životopis blaženog Alojzija kardinala Stepinca, nadbiskupa zagrebačkoga, mučenika* (uvodno slovo: kard. Franjo KUHARIĆ, nadbiskup zagrebački u miru), Zagreb, 1998.; 40 kn

Alojzije STEPINAC, nadbiskup zagrebački, *Propovijedi, govori, poruke (1934. - 1940.)*

(Priredio i predgovor napisao: dr. Juraj BATELJA; proslov: dr. Ante MATELJAN, Zagreb, 2000.; 100 kn

PRVI SUSRET MOLITVENE ZAJEDNICE »BLAŽENI ALOJZIJE STEPINAC«

Na imendan bl. Alojzija Stepinca, 21. lipnja 2001., održan je u svečanoj dvorani Dječačkog sjemeništa na Šalati prvi susret »Molitvene zajednice blaženi Alojzije Stepinac«. U samom susretu je sudjelovalo 250 članova Zajednice, a još stotinu njih pridružilo se okupljanju na večernjoj svečanoj Misi u Zagrebačkoj katedrali.

Dr. Alojzije Stepinac, zagrebački nadbiskup i hrvatski metropolit na **Širokom Brijegu**, 23. lipnja 1938. god.; na fotografiji: mons. Alojzije Stepinac, zaodjeven u bijelu sutanu, sjedi za stolom s franjevcima. S desne strane su mu: dr. fra Dominik Mandić, direktor gimnazije na Širokom Brijegu – prvi; fra Luka Čolak, nestor (starac), stoji – drugi; fra Viktor Nuić, mostarski župnik – treći; fra Petar Sesar, tajnik Provincije – četvrti; fra Lujo Bubalo, exprovincijal, rektor Bogoslovije (okrenut leđima) – peti i fra Serafin Vištica, gvardijan samostana na Širokom Brijegu, sjedi do njega s lijeve mu strane.

Susret je otvorio dr. Juraj Batelja, promicatelj postupka za proglašenje svetim bl. Alojzija Stepinca. Nakon što je pozdravio sve nazočne i opravdano odsutne članove Zajednice, postulator je obrazložio razlog osnivanja ove zajednice vjernika: povezivanje štovatelja bl. Alojzija kroz osobnu i zajedničku, dnevnu i prigodnu molitvu, jačanje u katoličkoj vjeri i težnji za svetošću, osobito po svjesnom prihvaćanju kršćanskih istina i svjedočenju istih u svim prigodama života, a prema primjeru bl. Alojzija Stepinca. To osobno prihvaćanje i svjedočenje, utemeljeno na postojanoj vjeri u Isusa Krista i pripadnosti Katoličkoj crkvi, postaje snažnije i plodonosnije po udioništvu u zajednici. Ona, naime, osobnom zalaganju daje vjerodostojnost potporom razumijevanju i radosti. U vremenu kad su Evanđeoske vrednote podcijenjene, a općeljudske obezglavljene, Postulatura je ovom zajednicom odlučila na temelju Stepinčeva duha i primjera pripomoći izlasku iz duhovne i moralne krize koja se zapaža i u Crkvi i u hrvatskom narodu, u kojem je utjelovljena.

Okupljenu je zajednicu zatim u ime mons. Josipa Bozanića, nadbiskupa zagrebačkoga, i svoje osobno ime, pozdravio mons. Josip Mrzljak, pomoćni biskup zagrebački. Čestitajući Zajednici na odvažnom zadatku i pozdravljajući sve nazočne, mons. Mrzljak je istaknuo potrebu za traženjem i otkrivanjem svetosti u životu te nastojati otkriti je, jer je ona zalog života Crkve i svakog kršćanina.

S. Gracija Kovačić, suradnica vlč. Postulatora i voditeljica »Spomen-zbirke bl. Alojzija Stepinca«, iznijela je brojčano stanje Zajednice. Iz njenoga izvješća vidjelo se da članovi Zajednice dolaze iz svih biskupija u Hrvatskoj, i u kratkom vremenskom razdoblju broj je narastao do 2.000 članova. Govoreći o načinima okupljanja i svrsi molitve, istaknula je da su članovi ove molitvene zajednice molitelji i štovatelji bl. Alojzija »tamo gdje živimo, u svojoj obitelji, u svojoj župi, na svom radnom mjestu. Budimo nasljedovatelji vjere i odlučnosti bl. Alojzija. Molimo za dobro svoje župe, Crkve i drage nam Domovine. Budimo članovi Crkve koja moli.«

Konkretizirajući djelovanja nekih zajednica spomenula je kako su se neke zajednice obvezale moliti na posebne nakane: »za svećenike«, »za ozdravljenje jedne djevojke za koju medicina nema lijeka, ali i za milost prihvaćanja toga križa kao posebnoga Božjeg pohoda. Molimo da se obrate teški psovači. Da se is-

povijede i izmire s Bogom oni koji to godinama nisu učinili. Neka naša molitva ne bude samo prošnja, nego i zahvala. Imamo na čemu zahvaljivati. Sve oko nas dar je Božji za koji moramo zahvaljivati.«

Nadamo se da prvotno oduševljenje neće oslabiti dobra nastojanja i postavljeni cilj Zajednice.

S. Gracija se s nekolicinom suradnika i suradnica pobrinula i za prigodni domjenak. Tako su radni odmor i druženje pridonijeli boljem poznavanju i povezivanju samih članova Zajednice. Raduje prvotni polet i oduševljenje članova. Ozarena lica, radost u pjesmi, molitvi i druženju, propitkivanje na koji način ćemo se okupljati i biti povezani, ili pak upiti na koji način mogu pripomoći u djelovanju molitvene zajednice, jamac su opravdanom koraku i zajamčenom cilju.

Temeljno predavanje održao je vlč. Stjepan Bolkovac, salezijanac. Bilo mu je povjereno progovoriti o Alojziju Stepincu, molitelju i nadahnitelju, kako i što moliti. Njegovo predavanje, kojim su svi nazočni bili vrlo zadovoljni i duhovno obogaćeni, donosimo u cijelosti.

Nakon spomenutih govora nastupilo je vrijeme molitve, u kojem su svi nazočni, nakon navještena i protumačena svetopisamskog teksta, govorom i pjesmom po Alojzijevu zagovoru pred Gospodina iznosili potrebe Crkve, hrvatskog naroda, te svoje osobne potrebe i vapaje svojih bližnjih. Za dobro svih članova zajednice donosimo na posebnom mjestu tada izgovorenu molitvu okupljenog Božjeg naroda.

Slijedilo je svjedočanstvo vlč. Ivana Milanovića, svećenika, koji je prikazao svoje ozdravljenje od bolesti raka, a po zagovoru bl. Alojzija Stepinca. Nakon toga je tamburaški orkestar mladih iz župe Lasinja, predvođen župnikom vlč. Stjepanom Bradicom i dirigenticom s. Mirjanom Turković, milosrdnicom, izveo nekoliko skladbi u čast bl. Alojzija te rukovet narodnih pjesama.

Po završetku programa na Šalati, svi su se sudionici uputili na svečanu Misu, koju je u Zagrebačkoj katedrali te večeri predvodio kard. Franjo Kuharić.

Svi su se sudionici složili u odluci da »Alojzijevo« bude »Dan Zajednice«, na koji će se okupljati bilo područno bilo na nacionalnom planu svi oni koji vjeruju da im primjer kardinala Stepinca u življenju kršćanskih vrlina i zastupanju ljudskih prava može biti uzor i poticaj.

Molitva vjernih na prvom okupljanju »Zajednice molitelja bl. Alojzija Stepinca«

1. Gospodine Isuse, Crkva je tvoje djelo, sazdana na čvrstoj stijeni Petrove vjeroispovijedi i katoličkog pravovjerja. Dovedi do jedinstva vjere sve koji lutaju tražeći istinu i spas među onima koji tvoga namjesnika odbacuju. Papi Ivanu Pavlu II., nadbiskupu Josipu i biskupima daj apostolsku snagu za novu evangelizaciju, molimo Te: »***Usliši, usliši, usliši, Bože prošnje naše!***«

2. Gospodine Isuse, ovaj svijet je po tebi stvoren i u njega si se ti utjelovio. Mnogima se slika svijeta čini kao promašaj, a istina je da si ti jedini Spasitelj svijeta i Otkupitelj čovjeka. Nepomirljivost raznih ideologija ti pomiri u svojemu tijelu, koje se za jedinstvo i spas žrtvuje. Da čovjek bude čovjeku bližnji, molimo Te: »***Usliši, usliši ...***«

3. Od svih zala rat je najveće. Ubijanje, razaranje i mržnja, skloništa i zbjegovi, prognanički zavežljaji i logori, djeca bez oca i neprebolna sjećanja – sve je to tako daleko od tvojega pobjedničkog pozdrava »Mir vama!« – Da ne bude rata, i gdje ima mržnje, da se plamen ugasi, molimo Te: »***Usliši, usliši ...***«

4. Od pošasti i zla vremena, od suše i poplava, od bolesti koje lijeka nemaju, od nedostatka hrane i ostanka bez posla, od svakoga zla oslobodi nas, Gospodi-

Nadbiskup Stepinac dariva siromašnu djecu

ne. Da se solidarnost na djelu dokazuje, da znanost služi malom čovjeku, a svaki čovjek tebi, molimo Te: »*Usliši, usliši ...*«

5. U pravoj ljubavi prema Domovini i hrvatskom narodu ne dati se nadmašiti – za krst časni i slobodu zlatnu boriti se – odlika je pravog domoljuba. Od svih uzora, blaženi Alojzije je prvi. Gospodine, s njime te molimo za blagoslov i sreću Domovine, a tvojoj se Majci, najvjernijoj odvjetnici Hrvatske utječemo u zagovor riječima pjesme: »***Umnoži našu vjeru, učvrsti ufanje...***«

6. Svaka župna zajednica obitelj je tvoje djece. Molimo te za župe u osnivanju; za one koje žive i za one na izumiranju; za župe na selu i one u gradu. Za župnike koji malakšu i za svećenike revne; za one u krizi i za one pale; za žar ljubavi i slogu; za vjeroučitelje i kršćanske laike; za vjernike vjerne i za one rubne; molimo te počuj zagovor naše nebeske Majke kada k tebi stupi s našim vapajima: »***Umnoži našu vjeru...***«

7. Čistoća i djevičanstvo, brak i obitelj – odraz su svetosti naroda. Molimo te, Gospodine, za mladiće i djevojke, za zaručnike i za ljude u braku. Sakramentom svoje ljubavi i predanja, neprestano ih posvećuj, da bi bili hrabri živjeti u čistoći sveto, potom u sigurnosti doma podizati djecu kao Božji dar. Zagovorom Djevice i Majke molimo te, Gospodine, za dar prave ***vjere...***

8. Naša djeca i mladež najljepši su cvijet Domovine i Crkve. Gospodine, koliki čuju tvoj poziv! Gospodine, kolikima je savjest čista jer se žele tebi u čistoći odazvati, biti tvoji svećenici, redovnice i – sveti svjetovnjaci. Ipak, sve njih i svijet zove nudeći im izazove noći, posrtaje, padove i ponor – stranputicu, nemoral i drogu. Grijehu ti ih otmi, smjerne, čiste tvori – nas i Bezgrešnu usliši u molitvi za obraćenje i vjernost ...

9. Kako je teško pasti kao rob – služiti svom neprijatelju. Zarobljeni drogom, alkoholom, razbludništvom, ... mnogi žele raskinuti lance svoje ovisnosti. Duh im je voljan, ali tijelo im je slabo. Kad se u nemoći pitaju tko će ih osloboditi od robovanja pokvarljivosti, neka znaju: Ti, Gospodine! Ti jedini! Molimo za pouzdanje u tebe, tebi ništa nije nemoguće: »***U Tebe se, Gospodine uzdam, u Tebe se uzdam Gospodine!***«

10. Teško je biti ranjena duša koja u nemoći gori od mržnje, pa oprost ne traži niti ga ikome daje. Izazvani zlom i pretrpljenom boli, mnogi iznova ranjavaju sebe, proživljavajući sjećanja svega pretrpljenog, smišljajući patnje koje kao osvetnici čine. Samo ti, Gospodine, liječiš srca skršena – ti povij i rane njihove: »***U tebe se, Gospodine uzdam ...***«

11. Prikovani bolesni uz krevet, amputiranih udova, tjeskobni pred kobnim stolom gdje se pod nož ide, ozračeni, otrovani svi bi ozdravili. Ipak, mnogi od njih svjesni su da su časi odbrojani i da skoro treba poći na put bez povratka. Mnogi tad bez nade, bojeći se smrti, samouništenju teže. Umirućima podaj Stepinčeva duha, da svi mogu s tobom kao popudbinom polazeći reći: »Budi volja tvoja!« – »In te, Domine, speravi!«: »***U tebe se, Gospodine uzdam ...***«

12. Svakog od nas neminovnost smrti čeka. Oni koji su preminuli u vjeri, kao i oni ubijeni pali, pa i oni koji su krivci za krv nevinu, i oni koji su opake ubijali, pa i oni koji su te psovkom hulili i oni koji su se molili – svi su samo grešni slabi ljudi. – Ako se, Gospodine, grijeha budeš spominjao, Gospodine, tko će opstati. No u tebe je milosrđe – i ne plaćaš po našim krivnjama. Uzvrati nam milosrđem i nagradi blaženstvom, jer se ne pouzdajemo u sebe, već: »***U tebe...***«

IZ KNJIGE DOJMOVA

Dragi Oče Kardinale, takvi su običaji – »Knjiga uspomena«, no Vi to čujete svakoga dana, hvala vam, dragi Oče!

Vi ste nenadmašivi i voljeni od Boga. Kako je to lijepo što mislite na mene i sve nas u Africi, u Beninu, u župi svete Obitelji.

Ponizno se preporučujem, zajedno s mojim župljanima. Izmolite da budem svet svećenik. – 22. 4. 2001. – Vaš s ljubavlju vlč. Toni Štefan, misionar u Africi.

◆

Hrvatski duhovni velikani štitili su naš narod. Sv. Leopold Bogdan Mandić, čiji je blagdan danas, bio je zaštitnikom i svih područja Hrvatske koja su posebno potrebna Božje pomoći. Blaženi Alojzije Stepinac bio »orijentirom« cijeloj domovini.

Povodom održavanja »Stepinčevih dana« na Kvarneru u Liburniji – 12. 5. 2001. – Josip Šimac, župnik Voloskoga

Katarina Bandić, studentica teologije u Rijeci i dipl. ing. **Kristijan Lenić**, oboje iz Voloskog u ulozi voditelja »Stepinčevih dana« u Opatiji, 5. svibnja 2001.

Blaženi Alojzije Stepinac – molitelj

Predavanje vlč. Stjepana Bolkovca, salezijanca, na prvom okupljanju Molitvene zajednice štovatelja bl. Alojzija Stepinca, u Zagrebu, u Dječačkom sjemeništu, 21. lipnja 2001.

Poštovani i dragi štovatelji našega blaženoga mučenika kardinala Alojzija Stepinca!

Vjerujem da nas je danas na njegov imendan, inicijativom promicatelja njegova postupka, mons. Jurja Batelje, okupila želja da još više i dublje naučimo i usvojimo kako s Bogom živjeti, njegovu volju prepoznavati i prihvaćati, i tako ići putem spasenja.

Zato nam je dovoljan i samo letimičan uvid u život i djelo našega Blaženika, pa da čovjek odmah shvati da se nalazi pred neiscrpnim vrelom svetačkoga uzora i životnoga primjera. Mi se danas želimo zaustaviti i promotriti lik blaženoga kardinala, ne u njegovoj cjelini, nego upravo kao molitveni pokret vidjeti kako nas kardinal Stepinac i na koji način molitvom potiče da susrećemo Boga, da susrećemo čovjeka, i da na taj način otkrivamo, kako reče malo prije i mons. Mrzljak, »da je svetost na dohvat ruke«. Da je samo treba zagrabiti kršćanskom dušom u onoj ponudi u kakvoj ona jest na način Trojstva koje nas je stvorilo, otkupilo, koje nas prosvjetljuje i vodi tim putem spasenja, i s kojim jasno onda u kontaktu treba otkrivati svoj život i na taj način život ostvariti kao uspjeli put.

I zato je najbolje uzeti njegovu prvu duhovnu oporuku, koju je napisao 26. srpnja 1939. godine, jer ona na neki način očituje unutarnju sustavnost njegova duhovnoga a time i molitvenog života. Vjerujemo da nam baš ta njegova prva duhovna oporuka daje praktički strukturu identiteta duše našega Blaženika.

Otkriti tu strukturu znači otkriti na koji je način naš Blaženik svojom molitvom doživljavao taj susret prvenstveno s Bogom kao temeljem vlastitog života. A onda s tim temeljem dalje, na koji je način susretao ljude, svoju braću i sestre, i na koji je način ostvario ono poslanje, za koje danas vidimo da je veličanstveno. I vidimo da je toliko toga prostrujilo kao iskustvo njegova života, počevši od djetinjstva, počevši od njegova mladenačkog iskustva i traženja, počevši od njegova ratnog iskustva, solunskog dobrovoljstva, počevši od studentskih dana, pa zaljubljenoga, tražitelja pravog životnog puta, i konačno onoga koji se cijelim srcem trebao Bogu predati, da bi s Bogom našao sebe, svoj identitet, onaj isti na koji ga je Bog pozvao.

Ako pogledamo ove točke njegove prve duhovne oporuke, možemo vidjeti tajnu njegove vjere i izvorište njegove molitve. Vidimo da je u prvoj točki to vjera. Vratit ću se na nj. Sad ću samo nabrojiti da vidite i osjetite kako je ta struktura, zapravo struktura svakoga koji želi istinski moliti. Svakoga koji želi u molitvi naći istinski način življenja i odnosa s drugima. Zato je u drugoj točci istaknut ponizni pokornički duh, stav molitvenoga kajanja. U trećoj točki je to ljubav prema euharistijskom Isusu, zatim vjera i ljubav prema svetim sakramentima, pa onda milosrdna Božja ljubav, zatim dobra djela koja su znak Božje milosti, ustrajnost i strpljivost u kušnjama, oproštenje po Isusovu primjeru, dobrota Božja u stvorenome i stvorenjima, njegova djetinja ljubav prema presvetoj Djevici, svecima, i anđelu čuvaru, povjerenje u molitvu svojih bližnjih, u Općinstvo svetih.

S. dr. Marta Jerman (s gitarom) i s. Liza Vrecaj obje iz Ljubljane i s. Anđelina Jaković iz Voloskog, iz družbe ss. Usmiljenki sudjeluju u programu »Stepinčevih dana« u Opatiji, 5. svibnja 2001.

1. Vjera

Kad samo tu strukturu čujemo, već osjećamo da se nalazimo pred bogatstvom duhovnog doživljavanja, pred jednim ogromnim bogatstvom duhovnoga života. Može li takav duhovni život izrastati iz ničega? Može li izrastati samo iz želje da se u životu bude netko i nešto? Vjerujem da ne! Takav život može izrastati samo iz one vjere, koja postaje temelj da se život vidi kao zadaća ljubavi. I zato promatrajući tu njegovu vjeru kao izvorište molitve vidimo da je to prvenstveno vjera usisana s majčinim mlijekom. Da je to vjera otkrivena kao Božji dar, a ne kao vlastito mozganje i traženje. Otkrivamo da je to dar koji dolazi po Crkvi, i naš Kardinal ne naglašava badava da je Sin Crkve. Ne trebam naglašavati koliko je ta rečenica njegovo duboko iskustvo. I da to nije duboko osjećao, ja vjerujem da ni progoni, ni sud, ni Lepoglava i Krašić ne bi bili ono što su bili. Bili bi iskustvo patnje, ali ne iskustvo svetosti. Mnogi su iskusili patnju, mnogi su kroz patnju mnogo toga proživjeli, ali nisu to proživjeli na svetački način. Nisu to proživjeli i pretvorili u duhovno bogatstvo, u bogatstvo dara i za druge. Tu vidimo da isti put, ista iskustva tako postaju različita s obzirom na srce koje vjeruje, i s obzirom na srce koje ljubi. I zato ta Kardinalova vjera jest vjera koju on istinski doživljava kao plod svoga života.

Sve kasnije, i studij i ostalo, bio je samo odgoj te iste vjere koja je u njemu prvenstveno dar. I kao dar nešto na što treba darom odgovoriti. I zato u tome daru on promatra sebe i druge. On prihvaća i sebe i druge. Zato u tom daru on promatra stvorenja. On promatra sve oko sebe što se događa.

Za vrijeme jedne šetnje sa župnikom Vranekovićem izrekao je svoje unutarnje iskustvo: »Promatram seljake, i promatram naše radnike. Vidim kako taj naš seljak unatoč teškog rada ostaje Bogu vjeran i uvjek nalazi snagu u vjeri. A kako taj naš radnik brzo izgubi vjeru. Vjerujem da je to zato, što taj naš seljak, koji sije, i kopa i muči se, ali uvijek vidi da on ne može dati da raste, da on ne može biti siguran da će na kraju pokupiti plodove, nego je sve to Božji dar. A taj naš radnik, on kad radi, onda ne misli da je već sve što je, od Boga primio: da može raditi, da ima pamet i srce i sposobnost raditi, ne vidi da je to Božji dar, nego misli da to sve on radi i da proizvodi ovise o njemu. I ako ovise o njemu, onda tu Bog nema mjesta. Zato vidite gdje se nalazi tajna seljakove vjere, a gdje se nalazi, nažalost, onda uzrok radničke nevjere.«

Na temelju ovih misli možemo uvidjeti da se radi o našem Blaženiku koji vjeruje. On ne promatra vjeru kao nešto što bi trebalo stručno braniti, kao nešto što treba dokazivati. On promatra vjeru kao svjedočenje i dokazivanje vlastitim životom.

2. Ponizni pokornički duh

U bl. Alojziju Stepincu nalazimo primjer one vjere koja je mogla podnijeti sve ono što čitamo u njegovu životu. Kad promatramo tu vjeru, uočavamo da ga ta njegova vjera vodi u ponizni pokornički duh. I on osjeća da je stav molitvenog kajanja način na koji se može i treba Bogu odgovoriti.

Jer tek u toj poniznosti sebe, i kao grešnoga i kao stvorenja, čovjek nalazi temelj da može ići Bogu, ići onomu koji ga drži, ići onome koji mu u životu daje svjetlo. I Kardinal doista, kad o tome govori, svjedoči da je ograničen čovjek, podložan slabosti i grijehu, ali nam i potvrđuje da svetac može biti grješnik. Ali kakav grješnik? Grješnik koji ljubi i kaje se! I zato nas sveci čak i u svojim slabostima odgajaju. I u svojim slabostima oni nam pokazuju kako je Bog velik u njima, a ne oni sami. Oni pokazuju kako su preko osobne Božje ljubavi i oni rasli i mogli učiniti sve ono što im je Bog dao da učine, jer i grešni i slabi znali su se raskajanim srcem njemu predati. I to je bila ta njegova svijest o zdravoj ovisnosti o Bogu kao izvoru dobra, o zdravoj ovisnosti. Jer tko to nije, taj će nužno zaglaviti u oholosti života. Taj će zaglaviti u onom đavolskom osjećaju moći i lažne slobode. Jednako tako, molitvena poniznost stvara svijest da i druge treba prihvatiti s njihovim slabostima i grijesima.

I zato je divno vidjeti s koliko je poniznosti u Krašiću Kardinal liječio pokornike. S koliko je ljubavi i strpljivosti slušao njihove grijehe i mane, i nije ih osuđivao. Ali, kako je uvijek kao pastir, kao učitelj, čvrsto osuđivao i grijeh i svako zlo. Tu nalazimo dirljiv anđeoski primjer u njemu, da onaj koji je i po svojoj slabosti i grješnosti ponizan, može drugima pokazati na koji se način zna i može razlikovati grješnika od grijeha. A to je silno važno. Jer naše nam iskustvo kazuje da mi mnogo puta prije osudimo grješnika negoli grijeh. A grijeh nažalost kod sebe uopće gotovo ne vidimo. Iz toga, iz takve poniznosti proizlazi potreba da se međusobno podržavamo u dobru. To podržavanje u dobru znak je naše slabosti, i ta istinska poniznost traži brata čovjeka. Zato nam i naš Kardinal očito pokazuje da je uvijek računao sa svojim svećenicima, da je uvijek računao i s molitvom svojih vjernika, i to duboko i uvjereno u svom srcu. I osjećao je, i to mu je davalo snagu u trenucima muke i krize da može izdržati, jer je znao da nije sam. Jer je znao da je uz njega molitvena solidarnost onih, koji poput njega osjećaju da je Bog s njima.

3. Ljubav prema euharistijskom Isusu

Tako smo se približili našoj trećoj točki razmišljanja: ljubavi prema euharistijskom Isusu, za koju je naš Kardinal na koljenima tolike sate bio uronjen u molitvu u Krašiću. Ali ne samo u Krašiću, već i prije, i kao svećenički pripravnik, kao svećenik, kao mladi koadjutor, on zna da ako želi voditi, mora kleknuti. On zna da mora na pravom mjestu kleknuti. On zna da to mjesto gdje treba kleknuti jest Isus u svetohraništu. Zato je to kod njega uvijek klanjanje i zahvala na način slavlja svete Mise, u kojoj on doživljava da je Isusova žrtva i njemu dana. I ne samo njemu. Ta se žrtva po njegovim svećeničkim i pastirskim rukama daje drugima. Sve nakon toga samo je produženo sudjelovanje u svetoj Misi, klanjanje je za njega nastavak Euharistije. Zar to nije i za nas, pri spoznaji da sveta Misa ne završava svećenikovim riječima: »Idite u miru!«? Nego da počinje samo na drugačiji način, i da ona zapravo vodi dalje u život, da se vidi Misa u svemu onome konkretnome, što je nastavak Isusove žrtve. A onda ona uronjenost u molitvu upravo po daru svete Mise, po kojoj se vidi da je to uronjenost koja je već sada predokus onog blaženog gledanja, za koje sv. Toma kaže da je zapravo vječnost. I nije čudo kad promatramo lik našeg Blaženika, a promatrajte ga, promatrajte ga i na sličicima, promatrajte ga čak i u sudnici, u tom najtežem, gotovo đavolskom trenutku i scenariju. Na njegovim usnama je uvijek titrao blagi osmijeh. I kad čovjek gleda otkud taj blagi osmijeh, zaključuje da dolazi iz unutarnje sigurnosti da je u Božjoj ruci, i da mu se bez Božje volje ništa ne može dogoditi.

A i zlo da mu se dogodi, i to Bog pripušta, kako sv. Pavao kaže, da se još više pokaže ljubav. Kroz stvorenja, kroz one koji onda ljubavlju liječe dalje. Zato je njegov mir očito mir Euharistije i euharistijske ljubavi, koja daje snagu da se ne reagira emotivno, nego da se reagira duhovno, da se reagira molitveno.

4. Vjera i ljubav prema svetim sakramentima

Daljnje nas promatranje bl. Alojzija molitelja od Euharistije vodi k drugim sakramentima. On doživljava da se vjerom i ljubavlju ulazi u sakramente, i po tim sakramentima primaju se velike tajne Božjeg spasenja. Sakramenti za njega nisu i ne mogu biti nešto kao svetinja dana Crkvi da ima što raditi, da ima na neki način ulogu pred vjernicima. Nego da su to velike tajne dane prvenstveno njemu kao pastiru, i zato on s velikom pobožnošću pristupa ispovijedi. Kolikom je čežnjom tražio da primi bolesničko pomazanje, s koliko unutarnje ljubavi i čežnje je klečao u crkvi u Krašiću pred Presvetim. Zbog čega? Baš zbog toga jer je vjerovao da su sakramenti uistinu dar Božji, i ako ih primaš, i za tebe su susret s Bogom. A kad je Bog s tobom, jasno je da ćeš otkriti sebe u pravom svjetlu. Jasno, kad sebe otkriješ u pravome svjetlu, kao što je i Blaženik sebe otkrio, onda ćeš otkriti na koji način prevladati zlo, a živjeti dobro. Na koji način zlo pretvarati u dobro. Zato on osjeća, možemo to mirno reći, da su sakramenti uvijek proporcionalni onoj vjeri koja je u nama. Onoj vjeri s kojom ih primamo. I da to nisu oni automatizmi života po kojima mi nešto od Boga tražimo, i po kojoj tražimo Božju zaštitu, ne kako je njegova volja, nego kako je naša volja. I zato nije čudo da često puta takve naše molitve u na-

ma stvaraju i lažnu duhovnost. Zato je zgodna ona anegdota kako je došao vjernik župniku pa mu je pripovijedao: »Joj, velečasni, znate što mi se dogodilo! Išao sam u svojoj kući na kat, i u jednom sam se trenutku poskliznuo, stropoštao sam se dolje do dna hodnika. Mogao sam se ubiti i u nebo otići, od čega me očuvaj dragi Bog i Majka Božja.«

5. Milosrdna Božja ljubav

Tako osjećamo da ta naša vjera, toliko zemaljska, na zemaljski način uništava u nama ono božansko, ono pravo. A ako je pravo, onda dolazimo do milosrdne Božje ljubavi. I u toj milosrdnoj Božjoj ljubavi naš je Blaženik uvijek doživljavao sliku dobrog Pastira. U toj slici je nalazio izvor utjehe i za sebe i za bližnje. Osjetio je kako je milosrdna Božja ljubav izvor unutarnjeg mira, staloženosti i sabranosti. Zato je on često ponavljao i govorio: »Ah, kad se ne bih uzdao u Božje milosrđe, kad ne bih znao da nam Bog prašta, onda bih se osjećao ugroženim. Onda bih se osjećao nesigurnim. Ovako znadem da je milosrdna Božja ljubav ona koja me susreće. O tome postoje zapisi u gotovo svim Blaženikovim životopisima: milosrdna Božja ljubav dala mu je snagu da bude čvrst u vrednotama, čvrst u primjeru, da bude čvrst u onom identitetu koji na temelju Božjeg milosrđa nije nešto labavo. Nego nešto što ti daje snagu za život i što onda osjećaš da možeš pobijediti zlo; ne ti, nego Bog u tebi. Onda kad mu se predaš, onda kad vjeruješ u njegovo milosrđe, kako je naš Blaženik vjerovao. Ta je milosrdna Božja ljubav djelovala da je on i prema svojim neprijateljima u svojoj duši zadržao osjećaj ljubavi. Prošli smo Domovinski rat. Prošli smo kroz iskustva kod kojih je mržnja pokušala nadirati i kroz srce i kroz ponašanje. Doživjeli smo što to znači kad ona razara.

6. Dobra su djela znak Božje milosti

A s druge strane, baš u njegovom primjeru vidi se kako ljubav može liječiti. Čak i onda kad je ubijena. Baš kao i u njegovom primjeru. Jer tada smrt nije zadnja točka. Zadnju riječ opet ima Bog. I naš je Blaženik upravo primjer kako Bog ima zadnju riječ, kako on mržnju kroz takvo srce pretvara u ljubav. Pretvara je u dar za druge. Vrlo je zanimljivo da onda naš Blaženik i dobra djela u svom životu ne promatra kao nešto što on čini. Nego ih promatra prvenstveno kao znak Božje milosti. U njemu je duboka svijest da je sve od Boga, i da su dobra djela za njega znak suradnje s Božjom milošću. Ako on nešto dobro čini, to nije zato što to baš on čini. Nego zato što mu je to Bog dao, bilo za nj bilo za druge. Zar to nije u skladu navještaja sv. Pavla, koji je rekao: »Sluge smo beskorisne. Učinili smo što smo morali učiniti.«? A ovo »morali učiniti«, to nije ono vjerovanje zato što nas netko prisiljava, nego upravo onaj unutarnji stav u kojem se osjeća da je to milost, poziv, to je šansa koju Bog daje onima koji onda žele surađivati na takav način, po dobrim djelima i za sebe i za druge.

Zato su ta dobra djela znak prijateljstva s Bogom, a ne Božja obveza da nam po njima dadne blaženi raj. Raj je, kaže i Kardinal, nezasluženi Božji dar. I on sam u toj svojoj oporuci zorno kaže da neće ići u nebo zato što je činio dobra djela, nego zato što je Bog darežljiv, zato što je tu Bog na temelju kajanja i njegove spremnosti da s njime živi i čini dobra djela, i upravo će ga onda primiti svojim darom u nebesku slavu.

7. Ustrajnost i strpljivost u kušnjama

Na temelju već početne strukture jasno osjećate da nas sve dublje i dublje naš Kardinal po primjeru svoje molitve i po primjeru svoga molitvenog stava, po primjeru svoje vjere koja izrasta iz takve molitve, vodi sve dublje u iskustvo na koji način je moguća ustrajnost i strpljivost u kušnjama. Jer te životne kušnje za njega nisu teret, već prigoda da se Bogu iskaže vlastita djetinja odanost. On te kušnje kao molitvu daruje po tolikim nakanama. Pa zar to nije ono što Crkva oduvijek naučava, da naši bolesnici, naši siromasi imaju tolike darove u svojim rukama. Darove koje mogu s Bogom prikazivati za druge. Prikazujući za druge, pretvarati ih u duhovne darove, to Bog onda raspoređuje. Zato mi mnogo toga niti ne znamo niti možemo otkriti, koja me je ili čija darovana milost uzdržala u dobru, uzdržala na životnom putu.

Stoga su ustrajnost i strpljivost u kušnjama svjedočanstvo snage ljubavi. Očito: da naš Blaženik nije imao tu snažnu ljubav prema Bogu, prema svom hrvatskom narodu, prema Crkvi, zar bi bio mogao izdržati kako je izdržao? Sigurno ne bi!

8. Oproštenje po Isusovu primjeru

Ali Bog mu je davao snage, jer je znao da i zatočen ljubi. Jer je znao da mu ostaju dvije ruke koje može sklopiti. Da mu ostaju dvije ruke kojima može zazivati blagoslov što ga zapravo molitvom osjeća u srcu, i osjeća da je to dar koji zbog prisutnosti stražara nije mogao dijeliti izravno u susretima. Ali kako ga je dijelio? Dijelio ga je preko Boga. Prikazivao i prikazivanjem dao Bogu da on dijeli i preko stražara i preko zatvorske ograde i svega onoga izvanjskoga po čemu su ga pokušali onemogućiti da on to ne može činiti. Stoga u takvom srcu niče oproštenje po Isusovu primjeru. Takva iskrenost i strpljivost rađa u duši sviješću da to oproštenje za njega nije pitanje psihološkoga postupka, nije pitanje naravi, nije pitanje da li to on može ili ne može izdržati. Nego je to pitanje vjere. Tu se doživljava spasenjski smisao oproštenja koji, baš kao što je to pokazao Isus na križu: moli. Baš kao što je to pokazao Stjepan prvomučenik: kamenuju ga, a on moli. Kao toliki mučenici koji su upravo u trenutku kad su gubili život, u tom trenutku molitvom ga darivali za one koji su im ga oduzimali. Tako je učinio i naš Blaženik, mučenik koji je itekako za svoje zatvorske stražare molio; i za svoje suce i progonitelje. Za one koji su ga htjeli ubiti. Ali ne njega, jer on je osjećao da u tom procesu, na tom životnom putu, nije bitan Alojzije Stepinac, nego nadbiskup i kardinal Stepinac.

Onaj, koji je darom vjere u Crkvi nosio pastirsku odgovornost i dužnost. I jasno, srušiti njega znači srušiti nadu u mnogim srcima. Ne primiti od njega primjer znači ne primiti svjetlo, za koje je on osjećao da je upravo svojom vjerom dužan dati. Sjećajući se Isusove riječi da bude svjetlo na gori. Sjećajući se Isusova zahtjeva da bude sol. Tako u primjeru kako naš Blaženik moli mi nalazimo poticaj za same sebe. Tko to nema nekoga s kim se ne hrve, s kim se ne slaže, koga mora trpjeti. I jasno da će se u nama najprije probuditi ono naše ljudsko, da uzvratimo barem jednako ako ne i više. I ako ništa drugo, makar smo i dobri, da makar istjeramo na čistac onu ljudsku pravdu. Ali gdje vlada samo ljudska pravda, a ne i Božansko milosrđe, tu ljudska pravda nikada ne može doći do izražaja.

9. Dobrota Božja u stvorenome i stvorenjima

Naš je Kardinal bio duboko svjestan da se ne može istjerivati ljudska pravda pod svaku cijenu. Može ju se zastupati samo na način križa, na način žrtve, na način one dobrote koja je na početku slaba, a na kraju jaka. Zato on otkriva dobrotu Božju u stvorenome i stvorenjima, i sam je vidi. Mnogo puta zato oni koji trpe, a vjere nemaju, podivljaju. Jer nemaju razloga biti dobri. Nemaju razloga drugima činiti dobro kad je njima loše. Ali upravo u primjeru našega Kardinala vidimo: on unatoč patnji u kojoj je živio svagdje otkriva tolike znakove Božje dobrote. U onom djetetu koje ga je pozdravilo, u onim ljudima koji su mu mahnuli izdaleka jer nisu smjeli izbliza, u onim situacijama u kojima je i bez govora i bez razgovora osjećao koliko mu je netko drag i blizak, u promatranju onih životinja na dvoru, u promatranju Božje prirode i cvijeća, zimi snijega, i u svemu tome otkrivao tolike tragove Božje dobrote. I zato je to u njemu stvaralo osjećaj molitvene zahvalnosti. Zato je on znao toliko puta u svojoj molitvi zahvaljivati, jer je osjećao dušom da mora reći Bogu hvala kad to sve vidi, kad to sve može prepoznati. Da su to Božji darovi i Božja dobročinstva, pa makar ih mi često puta među sobom iskazivali i dijelili. I upravo u toj Božjoj dobroti on nalazi metodu vlastite dobrote prema ljudima: strog je prema sebi, ali je blag prema drugima.

Koliko je strog prema sebi vidi se prema obdržavanju dnevnoga reda, redovitosti molitvenih točaka, vidi se u onoj točnosti koja za njega nije bila disciplina, nego je zaista bila askeza. Jer disciplina je uvijek nešto na što sami sebe tjeramo ili nas drugi na to tjeraju. Ali askeza je kad čovjek zna da upravo takvom metodom može kod sebe doći do plodova. Do onih plodova koje želi. A to su plodovi dobrote i ljubavi. Za njima naše srce čezne. Očito je da je ta strogost u njemu stvarala sve mekše i mekše srce, i pastira i čovjeka.

10. Djetinja ljubav prema presvetoj Djevici, svecima i Anđelu čuvaru

Razmišljanjem o blaženom Alojziju Stepincu molitelju, dospjeli smo do one njegove upravo djetinje ljubavi prema presvetoj Djevici, svecima, i anđelu čuvaru. Vrlo je zanimljivo, da je on u toj ljubavi prema Majci Božjoj našao molitvenu sliku ljubavi prema vlastitoj majci, i prema svakome ženskome biću. Upravo ta pobožnost prema Majci Božjoj dala je njegovu srcu unutarnju ravnotežu osjećaja i unutarnju zrelost osjećaja. Ja vjerujem da je to bio njemu dar Marijin upravo preko te pobožnosti. I u pobožnostima prema svecima osjećao je da su to ljudi koji su nam vrlo bliski, i koji mu pomažu da i on to postigne. Ne da se time hvali, nego da time Boga dobije u što većoj punini.

Vrlo je zanimljivo da on, kad navodi u svojoj duhovnoj oporuci svece, navodi sv. Josipa i sv. Barbaru. To su sveci i zaštitnici njegovih roditelja: tata je Josip, a mama je Barbara. I tu se vidi koliko je vjerovao u krštenje i krsno ime kao u zaštitu onoga sveca kojega je krsnim imenom nosio. Zanimljivo, svoga krsnoga sveca Alojzija ne spominje. Ali vjerujem da je u svojoj nutrini tu pobožnost nosio. Ali je htio u svojoj oporuci napisanoj 1939. godine doživjeti da su vjera i molitva duboki dar svetaca, koji su već tu vjeru u njegovim roditeljima podržavali. A vrlo je zanimljivo da navodi sv. Malu Tereziju kao zaštitnicu svećeničkog srca. Kao onu koja u potpunom odreknuću tolike dariva darovima svoje molitve. I vjerujem da je upravo u toj slici on u Maloj Tereziji gotovo našao i Karmel svoje duše. Karmel u kojem je i on bio prisilno zatvoren i nije mogao aktivno djelovati kao pastir, ali je onda shvatio ono što je shvatila Mala Terezija: mogu te zatvoriti izvana, ali nikada iznutra.

Osnovna škola Kumrovec sudjeluje u kvizu o bl. A. Stepincu

Onda kad si izvana zatvoren, molitvom možeš preko svake prepreke s Bogom do onih kojima trebaš. Vjerujem da je već tu, u svojoj oporuci 1939., on proročki gotovo naslutio što će ga čekati. I zato vjerujem da nije bez razloga prisutnost Male Terezije u njegovu životu bio predznak onoga što ga čeka u samoći i odricanju duše. Da je to već bio dar njegovoj duši, da u njoj prepozna kako će moći duhovno živjeti. Kako će moći duhovno djelovati i onda kad mu ruke svežu. Onda kad mu dvorište omeđe. Zato on daje veliku pozornost zagovornoj molitvi. Mislim da se u današnje vrijeme, kad uloge svetaca dobivaju slavljenički karakter, a ne molitveni zagovornički, možemo po njegovu primjeru posvijestiti koliki je to rudnik i koliki je to izvor, ako ga otkrijemo.

11. Povjerenje u molitvu svojih bližnjih

Konačno, valja istaknuti njegovo povjerenje u molitvu svojih bližnjih. Gotovo rukama možemo dotaći njegovu vjeru u Općinstvo svetih. U njoj on doživljava molitvu kao konkretno prakticiranje molitvene ljubavi i kao način duhovnog darivanja i pomaganja. Zato on moli za takvu molitvu. U svojoj oporuci moli da ga se vjernici spomenu u svojim molitvama. Vjerujem da to nije onaj uobičajeni poziv: »Moli za mene!« Nego da je to duboki izričaj njegove vjere, u kojoj je sigurno osjećao da je to važno. Da je silno važno druge molitvenim darom podržavati.

Zato je njegova uronjenost u molitvu, tj. u Božju blizinu, davala onaj tako blagi i profinjeni izraz njegovom licu i liku, unatoč strogog asketskog života. Davala je snagu njegovu svetačkom, mučeničkom putu. Ona daje mogućnost da od njegova bogatstva i mi danas primamo.

Ovo predavanje neka svim članovima zajednice posluži za razmatranje i molitveni život u duhu bl. Alojzija. – Urednik

PROPOVIJED FRANJE KARD. KUHARIĆA NA MISI U KATEDRALI 21. LIPNJA 2001., NA SPOMENDAN SV. ALOJZIJA GONZAGE I IMENDAN BL. ALOJZIJA STEPINCA, TE NA DAN PRVOG SUSRETA »ZAJEDNICE MOLITELJA BL. ALOJZIJA STEPINCA«

Blaženi Alojzije prigodom blagoslova oltara u župnoj crkvi u **Kaniškoj Ivi** 23. travnja 1942.

Dragi oče biskupe, braćo svećenici, drage časne sestre, braćo i sestre!

Danas slavimo spomendan sv. Alojzija Gonzage, zaštitnika mladeži, ali se također spominjemo i bl. Alojzija Stepinca, koji na današnji dan ima svoj imendan.

Ali sjećamo se njih obojice zajedno, uključene u zbor ugodnika Božjih, među kojima se nevine duše i mučenici ubrajaju među dragulje u kruni svetih. Jedan iz te krune je i sv. Alojzije Gonzaga, koji kao vrlo mlad ulazi u red isusovaca, i koji je sačuvao svoju mladenačku nevinost, te je sav pripadao Isusu Kristu. – Takav je bio i mladi Alojzije Stepinac.

U današnjem vremenu mladi su silno ugroženi, jer oko njih oblijeću toliki zavodnici i toliki napasnici, a i cijela je ova civilizacija veliki napasnik svojim materijalizmom, svojim hedonizmom, svojom trkom za užicima i svojim bijegom od križa. – Možda se tjelesnost previše naglašava. A u mladom Alojziju Gonzagi i u nadbiskupu kardinalu bl. Alojziju Stepincu mladi zaista imaju uzor za svoju mladost.

Mladi Alojzije Gonzaga polazi za Isusom Kristom ulazeći kao mladić u isusovački red. Napušta svoj kneževski dvor u Mantovi i ulazi u jedan red koji je bio posebno osmišljen ustanovom sv. Ignacija Lojolskog, da liječi Crkvu od rana koje joj je zadao veliki raskol 16. stoljeća. Sv. Alojzije se, dakle, želi posvetiti tom apostolatu. Ali on je tako budno bdio i nad svojom mladenačkom nevinošću, da je zaista već od početka štovan kao zaštitnik i uzor mladih. Svojim primjerom pokazuje kako i mladi mogu biti Božji, kako i mladi mogu vjerovati čvrsto i uvjereno, kako i mladi mogu živjeti Evanđelje.

Naš bl. Alojzije Stepinac za vrijeme Prvog svjetskog rata završio je prijevremeno ratnu maturu. Kao 18-godišnji mladić odlazi na vojne vježbe u Karlovac. Često bi dolazio u kapelu Majke Božje Loretske, koja je uz crkvu otaca franjevaca u Karlovcu. Štovatelj je Majke Božje! A mladić koji štuje Majku Božju, taj želi biti zaista čistog srca, nevine duše i nevine mladosti. Kad je kao mladić s 19 godina premješten iz Karlovca u Rijeku u dočasničku školu – dok su njegovi sudrugovi u slobodne nedjelje odlazili na mjesta zabava i užitaka – mladi Alojzije Viktor se uspinje preko više od 500 Kružićevih stuba hodočasteći u svetište Majke Božje Trsatske, da joj se preporuči svjesno suočen s opasnostima koje prijete i njegovoj nevinosti zbog okoline koja ga je okruživala, da ga Ona sačuva u ratnim uvjetima, da ga sačuva za Boga. A ljudi koji su Božji, prijatelji Božji, uronjeni u Boga, u kojima Bog živi, uronjeni su u vječnost znajući za Isusovo obećanje: »Ako mi tko hoće služiti neka ide za mnom, i gdje sam ja ondje će biti i moj služitelj. Ako tko hoće služiti mi, počastit će ga moj Otac.« (Iv 12,26)

Duša mladoga Gonzage bila je zaista uronjena u vječnost. Kad je Rimom harala teška bolest, on kao mladi student ide u bolnicu dvoriti bolesnike. I on je mučenik ljubavi prema bližnjemu. Sam je obolio i umro – mlad sa 23–24 godine. On piše svojoj majci prije svoje smrti: »Neprestano budi na oprezu, presvijetla gospođo, i pripazi da ne povrijediš tu beskrajnu Božju dobrotu. A to ćeš zacijelo učiniti kad oplakuješ kao mrtvog onoga koji živi pred licem Gospodnjim, koji ti kudikamo više može pomoći po svojoj preporuci, nego u ovome životu. Ta odijeljenost neće biti zauvijek. Opet ćemo se vidjeti na nebu, povezani s uzročnikom našeg spasenja. Svom ćemo ga silom svoje duše slaviti vječno pjevajući nje-

govo milosrđe i uživat ćemo u besmrtnom veselju.« – Tako razmišlja mladi čovjek, mladić Alojzije, prije svoje smrti. I takvu poruku daje svojoj majci.

I bl. Alojzije Stepinac bio je suočen s najvećom smrtnom opasnošću: ratište, borba, topovi, granate. Ali on proživljava tu opasnost sav predan zaštiti Majke Božje, bdijući nad čistoćom svoje savjesti i svoga srca, da svaki dan bude pripravan prijeći u vječnost. Budući da je živio u Bogu i Bog u njemu, taj mladi čovjek je živio i u vječnosti, za vječnost, i to besmrtnu vječnost u svjetlosti, radosti i ljubavi Presvetoga Trojstva. I zato u tim smrtnim opasnostima ne osjeća neki posebni strah, kad je pripravan doći pred Gospodina.

I jedan i drugi Alojzije, i Gonzaga i Stepinac, zaljubljeni su u Isusa Krista. I jedan i drugi srdačno štuju Majku Božju kao majku i zaštitnicu.

Alojzije Stepinac za vrijeme svog zatočeništva u Krašiću govorio je o svom životu župniku, blagopokojnom Josipu Vranekoviću: »Majci Božjoj imam zahvaliti što me je u tim danima sačuvala. Zato sam se kasnije na povratku iz Rima nekoliko dana zadržao na Trsatu i ostavio spomen-pločicu zahvale. Više puta kad legnem dođu mi na pamet i pred oči najrazličitiji časovi. Kud sam sve u životu prolazio i što sam sve doživljavao, svuda gledam posebnu zaštitu Bogorodice.« Iz tih njegovih riječi možemo zaključiti da je zaista bdio: »Budite uvijek pripravni, jer ne znate ni časa kad će doći Gospodin!« (usp. Lk 12,40) – Eto, to je primjer čiste mladosti, čistoga srca i osvjedočene vjere.

Kako on opisuje ono svoje vrijeme, kao nadbiskup zagrebački, u kojem je živio i djelovao? Govorio je u Mariji Bistrici u srpnju 1941. godine: »Izgleda da je današnje čovječanstvo izvrnilo svoj smisao i kao da mu je geslo: 'Koji ljubite zlo, mrzite na čovjeka; koji ljubite zlo, mrzite na Boga i na Gospu!' A mi ne možemo tako. Jer u čovjeku, kakav god on bio, gledamo sliku Božju. Ono, dakle, na što moramo mrziti nije čovjek, nego grijeh.

1998. godine Sveti Otac ga je nazvao »kompasom«.

Mi znamo što je kompas. On je osobito važan u noćima bez zvijezda, kad nije bilo modernih sprava, da se plovi u pravom smjeru i doplovi u pravu luku

Ako, dakle, hoćemo da budemo pravi štovatelji Majke Božje i ako hoćemo da računamo na njezin sveti zagovor bilo za sebe, bilo za obitelj, bilo za našu domovinu Hrvatsku koja nam je toliko na srcu i čiji su sinovi upravo ovdje nalazili utjehe u teškim danima prošlosti, onda valja da mrzimo na grijeh i opačinu, na sve ono što nije u skladu sa zakonom Božjim«. – Eto, u tim riječima se očituje duša Bogu darovana, život Bogu posvećen, čovjek Božji: mrziti grijeh, mrziti zlo, ali zato nadasve ljubiti Boga i čovjeka. To je bio motiv njegovog života, njegovog djelovanja, njegove zauzetosti za svakog patnika, i njegove ustrajne vjernosti Bogu, Crkvi i Mariji. Zato je kazao: »Grijeh je jedino pravo zlo, i za narode i za pojednice.« Što on znači u životu jednog naroda najbolje nas je poučio Bog kada govori u Sv. Pismu: »Pravda uzdiže narode, grijeh pak čini narode nesretnim.« (usp. Izr 13,6) Grijeh čini i čovjeka nesretnim.

A ni izgubljeni mladi današnjice – zavedeni, prevareni – nisu sretni. I kad se oni okupljaju na bučnim koncertima, gdje se od buke može oglušiti, i kad provode noći u zadimljenim diskačima, i kada uzimaju drogu – nisu sretni! To je samo dokaz da su nesretni, i da tu svoju nesreću koju u sebi nose žele nečim ispuniti. Ali ispunjaju se lažnim utjehama i lažnim sadržajima. Zato bih preporučio i svećenicima i vjeroučiteljima da mladima, baš današnjice, govore o mladosti Alojzija Stepinca i da im ga približe, da mu se mole i da ga zazivaju, jer i on je bio suočen s borbom da sačuva svoje srce i svoju dušu.

Na grobu bl. Alojzija Stepinca često se vide mladi koji dolaze i mole. Neki kažu da mole za uspjeh na ispitu. Ali najprije bi trebali moliti da sačuvaju nevin život – onda će u sebi biti sretni, a onda će u njima biti sretna i njihova i naša budućnost, budućnost naroda i budućnost Crkve.

Sveti Otac govorio je o bl. Alojziju Stepincu 1994. godine prigodom svog prvog posjeta Hrvatskoj i nazvao ga je »bedemom«: »Treba podsjetiti na kardinala Alojzija Stepinca, bedem Crkve u Hrvata, te na bezbrojne sinove i kćeri ove zemlje koji su posvjedočili svoju vjeru i hrabrost, i u novije vrijeme kada su se u ime ljudskih prava i dostojanstva suprotstavljali jarmu ateističkog komunizma«. Mi znamo što je bedem. Bedem je obrana, zaštita i čvrsti otpor napadaču. Utjecati se njegovom zagovoru, i slijediti ga u njegovom životu, nastojati biti svim srcem Božji – znači biti zaštićen, biti obranjen, od nasrtaja napasnika vidljivih i nevidljivih. Dakle, štujemo ga da bude bedem vjere i u sadašnjem vremenu, kad je vjera također ugrožena. Ugrožena je liberalizmom koji sve dopušta, i koji uči: »Sve je dopušteno, grijeha nema!«

A 1998. godine Sveti Otac ga je nazvao »kompasom«. Mi znamo što je kompas. On je osobito važan u noćima bez zvijezda, kad nije bilo modernih sprava, da se plovi u pravom smjeru i doplovi u pravu luku.

Bl. Alojzije Stepinac je, dakle, kompas koji pokazuje put. Oduševiti mlade za njega, znači dati im u ruke i srce kompas života da ne lutaju, i ne zalutaju, te da budu svjesni – što Papa često poručuje mladima – da je samo Isus Krist prijatelj, Spasitelj, i zaštitnik dostojanstva ljudske osobe.

Papa ga je nazvao i »točkom oslonca« u koju valja upirati pogled i na nju se oslanjati, da bismo se likom bl. Alojzija Stepinca nadahnjivali. Papa nastavlja: »Njegovim se proglašenjem blaženim, pred nama pokazala – imajući pred očima minula stoljeća – borba evanđelja i protuevanđelja koja zahvaća cijelu povijest.«

Isus Krist je progonjen, mržen, razapet. I svi oni koji ga slijede moraju proći Križni put. Ali tim Križnim putem prolaze samo jake duše koje prožima Duh Sveti. A prije nego bi Isusovi apostoli pošli u svijet, on im govori: »Čekajte dok se obučete u Silu odozgor!« (usp. Lk 24,49)

Papa u svojoj poruci za početak 3. tisućljeća, na prvom mjestu poručuje Crkvi i pastirima da naglašavaju poziv na svetost. Svaki kršćanin je postao svet samim krštenjem. Zato apostol Pavao prve vjernike u svojim poslanicama često naziva »svetima«. Dakle, kršćanin je pozvan na svetost! – U svijetu tame biti svjetlo, u svijetu grijeha biti svet.

A štovanje svetih je i obaveza! Nije dovoljno da ih se samo spomenemo, da ih veličamo, da njihov život proučavamo, nego nam trebaju biti primjer one vjere, koju Isus očekuje od svakog kršćanina; kao i povjerenja i svjedočenja na što nas on poziva: »Tko hoće biti moj sluga, neka ide za mnom.« (usp. Iv 12,26) Svetost se postiže vjernošću Riječi Božjoj, sakramentima i molitvom. Zato, braćo i sestre, uključimo u svoju molitvu velike potrebe naših suvremenih mladih, našega naroda i naše Crkve u ovim danima, u ovom vremenu velike ugroženosti svih duhovnih vrijedosti.

Ali i naši sveti zaštitnici su također molitelji. I zato mladi Alojzije Gonzaga obeća svojoj majci pomoć s neba; bit će joj zagovornik s neba. I nama je bl. Alojzije Stepinac zagovornik s neba. I ono što se veliko i dobro dogodilo u našoj suvremenoj povijesti, možemo reći da je molitva bl. Alojzija Stepinca. On je zagovornik i učitelj molitve ne samo pojedinim osobama, nego čitavom narodu i svojoj Crkvi. Nema nijednog sveca u povijesti Crkve, i nijedne svetice, koji nisu bili ljudi molitve.

I jedan naš suvremeni obraćenik kaže da je nemoguće biti kršćanin onome tko iskreno i duboko ne moli. Zato mi svoje svete zaštitnike častimo, njima se preporučamo, i njih molimo da za nas mole. Amen.

SVJEDOČANSTVA

VJERSKA SLOBODA

Drugi vatikanski sabor

Odnosi Crkve i države posebno su naglašeni u raspravi o vjerskoj toleranciji ili slobodi. Došlo je do suočenja između dvaju gledišta na raspravama u središnjoj komisiji, koja je imala zadatak usklađivati nacrte pojedinih komisija. Jedni su zastupali izričaj »vjerska tolerancija«. I to opravdavaju: Država mora štititi i podupirati istinu, to jest katoličku religiju i Crkvu, a »tolerirati« ostale konfesije radi općeg dobra. Drugi zastupaju izričaj »vjerska sloboda«, i ističu da država mora braniti i podupirati pravo svih građana, uključujući ispovijedanje i širenje svoje konfesije, dok one ne ugrožavaju prava drugih osoba ili društva kao takova.

Nakon mnogih rasprava na Koncilu, odobrena je konačno deklaracija »O vjerskoj slobodi«.

I tu čitamo: »Svakoj obitelji – budući da je ona društvo koje ima vlastito i zakonsko pravo – pripada pravo da slobodno uređuje svoj vjerski život u kući pod ravnanjem roditelja. A njima pripada i pravo da određuju kakva će se vjerska pouka davati njihovoj djeci, prema vlastitu vjerskom uvjerenju. Stoga građanska vlast mora priznati pravo roditelja da biraju, u istinskoj slobodi, škole ili druga odgojna sredstva, i ne smiju im se zbog ove slobode izbora nametati nepravedni tereti, bilo izravno ili neizravno. Osim toga se povređuju prava roditelja ako se prisiljavaju da polaze školska predavanja koja ne odgovaraju vjerskom uvjerenju roditelja, ili ako se nameće jedino takav način odgoja, iz kojega se isključuje svako vjersko obrazovanje.« (DH 5)

Ako katolički roditelji traže da se njihova djeca odgajaju u vjeri koju oni ispovijedaju, to je njihovo osnovno sveto pravo, koje im nitko ne može oduzeti i nametnuti da razne ideologije i filozofije, partije i stranke nameću svoja učenja, suprotna katoličkom nauku i vjeri.

Vjerska sloboda jedno je od temeljnih i najvažnijih i najsvetijih ljudskih prava. Ali nažalost, koliko se ona poštuje! Ivan Pavao II. u poruci za Svjetski dan mira 1999. drži potrebnim to ponovno naglasiti. On poručuje: »Opća povelja o čovjekovim pravima priznaje da pravo na vjersku slobodu uključuje i slobodu očitovati osobna vjerovanja, bilo pojedinačno ili s drugima, javno ili privatno. Unatoč tomu i danas postoje mjesta, u kojima pravo na okupljanje iz bogoštovnih pobuda ili nije priznato ili nije ograničeno za članove samo jedne vjeroispovijedi. To teško kršenje jednoga od temeljnih prava osobe, za vjernike je uzrok golemih patnja.«

Bl. Alojzije Stepinac, prigodom odlaska iz Lepoglave, u razgovoru s novinarima rekao je i ovo: »Vi kažete da ćete lijepo propagirati svoj ateizam, a mi neka se klanjamo Bogu, ako hoćemo. Propagiranje ateizma u najgoru ruku je apsurdna stvar, stavljati ga kao ravnopravni faktor uz religiju, ludost.« Iz ovoga mjesta čini se da je bl. Alojzije na strani onih koji brane vjersku toleranciju. No druge njegove izjave govore o vjerskoj slobodi.

U svom obrambenom govoru na sudu, 3. listopada 1946., obraćajući se »svom nevidljivom tužitelju«, KPJ, veli: »Kao što oni ispovijedaju materijalizam i priznaju ga za jedino svoje evanđelje, onda i mi imademo pravo da se svim dozvoljenim sredstvima borimo za svoje kršćansko uvjerenje i njegovu pobjedu u svijetu. Za to su ginuli milijuni kršćana u prošlosti, pa ćemo i mi, ako to mora biti.«

To će ponoviti i u pismu Organu Narodne Vlasti, 3. prosinca 1959.: »Ako KPJ smije ognjem i mačem goniti katoličku Crkvu već petnaest godina... čemu se, molim, meni upisuje u zločin, ako dignem svoj glas u obranu katoličkih svetinja?«

Državna vjera

Odbor za građanska prava boji se da će obvezatnim vjeronaukom Crkva postati »državna vjera«. Dobro primjećuju da to ne bi bilo dobro ni za Crkvu ni za državu. Ne treba se bojati, da će »katolička« Crkva postati »državna vjera«. To nas uči povijest Crkve, kao i nedavna događanja.

Kršćanski carevi koji su dali Crkvi slobodu, smatrali su da je kršćanski Bog tako velik, da bi on jedini mogao držati carstvo ujedinjeno. I stvoren je cezaropapizam: Crkva je postala »državna vjera«, i carstvo našlo u njoj svoj najsnažniji izraz. Politička i vjerska vlast se poistovjećuju. Isusova ljubav i milosrđe prema svakom čovjeku ostala je zaboravljena. Država vidi u nekršćanima svoje vlastite protivnike i uklanja ih. Krivovjerac je protivnik države, i pogubljuje se.

Na Istoku se cezaropapizam dugo zadržao. Na Zapadu se pojavljuje od vremena do vremena. Katolička Crkva se protiv toga bori, i nije nikada izašla oslabljena iz sukoba s državom koja bi htjela ovladati njome. Naprotiv, postigla je zadivljujuću unutarnju snagu. To se pokazalo posebno u posljednja tri stoljeća. To svjedoči vrijeme prosvjetiteljstva, francuska revolucija, Kulturkampf u Njemačkoj, masonski progon Crkve u Francuskoj na prijelomu 19. u 20. stoljeće, nacistički i komunistički progon Crkve.

Ivan Pavao II. biskupima Hrvatske biskupske konferencije, 13. ožujka 1999., ponovno ističe: »Državna i politička vlast neovisne su svaka na svojem području, ali su obje u službi istoga čovjeka. (usp. GS 76) Zdravoj i plodonosnoj suradnji Crkve i države na dobro svih građana zemlje, svakako pogoduje uzajamno poštivanje i dogovaranje.«

Mons. Alojzije Stepinac u pohodu **Zagrebačkom velesajmu**

Nacionalna crkva

Neprijatelji Crkve uvijek su nastojali da Crkvu upregnu u svoju ideologiju, politiku, režim, da Crkva prestane biti katolička i postane služavka raznih carstava, režima i ustava. I Crkva u Hrvata ima u tome svoja bolna iskustva. Već u kraljevskoj Jugoslaviji preko starokatoličke crkve velikosrpske težnje žele Katoličku crkvu sebi podložiti. Prvu okružnicu nakon biskupskog ređenja bl. Alojzije Stepinac, 4. kolovoza 1934., izdaje o zabrani čitanja i širenja brošure o Narodnoj katoličkoj Crkvi, koja je puna laži i mržnje na katoličku Crkvu. On veli: »Naša narodna Crkva, kad već hoće da govore o narodnoj Crkvi, jest ona, koja s našim narodom dijeli radost i žalost kroz dvanaest stoljeća, to jest od dana njegovog dolaska u današnju domovinu, a to je rimokatolička Crkva.«

Crkva ne smije biti sluškinja nijednom režimu. To će bl. Stepinac reći otvoreno kralju Aleksandru u svojem službenom posjetu kralju nakon biskupskog ređenja, u vrijeme najteže vojne diktature. To će reći otvoreno, dok predvodi hrvatski episkopat Paveliću, 26. srpnja 1941. To će reći i maršalu Titu, 4. lipnja 1945., dok mu je ovaj govorio uvijeno o narodnoj crkvi.

Komunistička partija je stvorila plan o stvaranju nacionalne crkve koja bi sa Srpskom pravoslavnom crkvom došla pod vlast moskovskog patrijarha. Kada Tito nije uspio,

Nadbiskup A. Stepinac u pratnji dr. Stjepana Bakšića dolazi u posjet svetištu Majke Božje i školi u **Vukovini** (župa **Staro Čiče**); snimio bogoslov Stjepan Štromar (V. god.), u kolovozu 1939.

Kom-Partija je preko UDBE nastojala taj pakleni plan ostvariti preko staleškog svećeničkog udruženja pod imenom »Ćirilo-Metodsko Društvo« (CMD). Za pristupanje u CMD tajna je policija (UDBA) nastojala pridobiti ili uvjetovati svećenike prijetnjama i zlostavljanjima, porezima i zatvorima, obećanjima i raznim (npr. socijalnim) osiguranjima. Blaženi Alojzije, koji je iz Lepoglave prebačen na izdržavanje ostatka kazne u Krašić, proročki je u tom pokušaju uvidio opasnost za jedinstvo Katoličke crkve. Pa i sama pozadina njegova suđenja bila je upravo to, što nije htio odijeliti Crkvu u Hrvata od Rimskog biskupa, nasljednika sv. Petra. Uvidio je tu paklenu urotu komunističke vlasti, i uočio u svjetlu vjere da je to lažno, đavolsko, žalosno društvo, sinagoga sotone, nacionalna crkva u »nastajanju«, ako i ne već u »stvarnosti«. Kao što se borio protiv »ludila« nacizma i rasizma, »crnih medvjeda« (Pio XI.), tako i protiv »crvene aždaje«, komunizma i njegovih paklenih planova. Uz njega su se svrstali mnogi: svjetla četa mučenika svećenika i redovnika, predstavnici svih dobi i staleža Kristovih vjernika laika, koji su patnjama i žrtvom života posvjedočili svoju vjernost »jednoj, svetoj, katoličkoj i apostolskoj Crkvi«.

Bl. Alojzije u pismu kapucinskom provincijalu p. Tomislavu Šagiju, 16. travnja 1958., piše: »Ja sam uvijek stajao i stojim na stanovništvu, da je naša crkva libera (slobodna), a ne ancilla (služavka) bilo kojeg režima, a najmanje komunističkog.«

Isusovcu p. Antunu Prešernu, 27. rujna 1958., piše: »Nikada neću požaliti nijednog dana svojih dugih patnja, samo da se sačuva sloboda Crkve Božje i da se naš narod može opet u slobodi klanjati Bogu, kojemu jedino pripada čast i slava.«

U spomenutoj deklaraciji »O vjerskoj slobodi« piše: »Ako se, uzevši u obzir posebne okolnosti naroda, jednoj vjerskoj zajednici dade posebno građansko priznanje u pravom poretku države, nužno je da se ujedno svim građanima i vjerskim zajednicama prizna pravo na slobodu u vjerskoj stvari i da se ono poštuje.« (DH 6)

Ivan Pavao II. je za vrijeme svoga drugog apostolskog putovanja u Indiju godine 1999., izjavio: »Vjerska sloboda središte je ljudskih prava. Ljudi imaju pravo promijeniti vjeru, ako im to nalaže ispravna savjest.«

Vjerska sloboda je jedno od najsvetijih prava svakog čovjeka. Ona uključuje i vjerski odgoj, pravo katoličkih roditelja da svoju djecu odgajaju u vjerskom duhu, da imaju vjeronauk u školama. Time se ne nanosi nikakva nepravda ni ateistima ni drugim konfesijama. Crkva ne postaje time »državna crkva«. Crkva u svakoj državi želi biti slobodna, i slobodno ispunjavati svoje poslanje koje joj je Gospodin Isus dao. To je zastupao i bl. Alojzije Stepinac, i to je njegova suvremenost i poticaj na čuvanje i promicanje slobode Kristove crkve, njezinog poslanja i ispovijedanja vjere.

Celestin Tomić

IZ KNJIGE DOJMOVA

Isuse, hvala Ti što si me doveo na ovo mjesto. Želio si da pristupim u zajednicu molitelja udruženu s Blaženim Alojzijem Stepincem. Pomozi mi da budem vrijedan član, i vjeran molitelj. – 25. travnja 2001. – Anica Krapac.

◆

Hodočastimo Tebi, bl. Alojzije, s nakanom da u našem hrvatskom narodu bude jedna duša i jedno srce, predvođeni svetim i hrabrim pastirima po uzoru na Tebe. Zagovaraj nas kod Gospodina, štiti i ujedinjuj naš hrvatski narod. – 12. svibnja 2001. – Poglavari i sjemeništarci Splitskog sjemeništa.

◆

Hvala Ti, Gospodine, za dodir Tvoje beskrajne ljubavi kroz ovaj »prolazak« životom Blaženoga Alojzija. Neka njegov zagovor vodi naše živote i uči nas uzdati se u Tebe. – 14. svibnja 2001. – s. Božana Maroš i Vilma Jelinčić

Uz knjigu Propovijedi, govori, poruke (1934.-1940.) bl. Alojzija Stepinca

Dana 19. lipnja 1996. predstavili smo knjigu pod istoimenim naslovom Propovijedi, govori, poruke (1940.–1946.) blagopokojnog nadbiskupa zagrebačkoga i kardinala Alojzija Stepinca, tada još sluge Božjega, sada blaženika. Bio je to zapravo drugi dio njegovih nadbiskupskih iskaza prije uhićenja, od Stare godine 1940. pa do uhićenja u rujnu 1946. (usp. BS 1996., 705–712). Danas predstavljamo prvi dio njegovih Propovijedi, govora, poruka (1934.–1940.) od imenovanja nadbiskupom pa do Stare godine 1940. Knjizi je napisao uvodnu riječ profesor Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu dr. Ante Mateljan (str. VII–XXXIII). Odmah u početku on ističe temeljno geslo i cilj mladoga nadbiskupa koadjutora iz prvoga govora u ovoj knjizi: »Moja je nakana i cilj čist: slijediti nauku križa te bez ikakva straha braniti katoličku istinu (...) Pa kao što sam za dobro svoga naroda spreman dati sve, tako sam spreman na sve i za Crkvu katoličku, koja me je od moje najranije mladosti učila dati svakome što je njegovo i ljubiti ljude istinskom ljubavi« (str. 3). Mateljan je već u djetinjstvu upoznao Stepinca iz usta svog župnika – bio je to Tomislav Karaman – »koji je zajedno s tobom robijao u Lepoglavi«. A na dan svoje mlade mise, na kojoj je propovijedao isti župnik, upitao je svoju majku što bi željela od njega kao malo uzdarje. Odgovorila je: »Sinko, hodočastit ćemo zajedno na grob blagopokojnog kardinala Alojzija Stepinca« (str. IX–X). U nastavku dr. Mateljan iscrpno prikazuje tematiku ovih Stepinčevih propovijedi i nagovora (X–XXXIII).

I ovo je izdanje priredio dr. Juraj Batelja, postulator Stepinčeve kauze.

Mons. A. Bauer prigodom posvete crkve sv. Antuna Padovanskog **u Dugoj Resi 1934.**; bl. Alojzije, već nadbiskup koadjutor, stoji s desne strane nadbiskupa Bauera; sliku uručila gđa Mira Petrak iz Zagreba.

U predgovoru ističe da su »izgovorene riječi blaženog Alojzija Stepinca najbolje svjedočanstvo njegove vjere, njegovih kršćanskih stavova i pastirske službe« (str. V). I pošto je iznio neke male leksičke zahvate u tekstove, napominje da su u Stepinčeve misli »u njegovu svijest i u njegov govor obilno pritjecale iz razmatranja Svetoga pisma, osobito psalama i evanđelja« i »kao biblijski izvor on najčešće navodi Vulgatu koju često ad hoc prevodi« (str. VI). Nažalost u ovom izdanju nedostaje potanko kazalo biblijskih navoda kojim je Batelja snabdio svoje izdanje Stepinčevih propovijedi i govora iz god. 1996. Kad bismo ga imali, vidjeli bismo koliko je ta priređivačeva napomena duboko istinita, baš u Stepinčevim propovijedima.

Evo najkraćeg pregleda u sve dokumente. Iz godine 1934. imamo ih 24; iz godine 1935. – 18; iz godine 1936. – 31; iz godine 1937. – 33; iz godine 1938. – 29; iz godine 1939. – 26; iz godine 1940. – 52. Sveukupno ima 203 dokumenta, od čega ima oko šezdeset propovijedi (jer se izdavač nejasno odnosi prema propovijedima). Vrlo je zanimljivo da tu uglavnom nedostaju propovijedi za koje je bilo službeno predviđeno da ih nadbiskup propovijeda u katedrali (Božić, Stara godina, Uskrs, Petrovo, Velika Gospa, Svi Sveti).

I. Alojzije Stepinac kao propovjednik protiv komunizma i drugih suvremenih zabluda

Stepinac je u velikom broju svojih štovatelja zapamćen prvenstveno kao duhovni prvoborac protiv bezbožnog komunizma. No on se nadasve i u svemu prvenstveno zalagao za temeljitu i svestranu obnovu Crkve u svojoj nadbiskupiji, a onda i u Hrvatskoj. Borba protiv komunizma samo je jedan vid njegove svestrane učiteljske obnove Crkve u nas. Stoga s pravom piše Batelja: »Blaženi se Alojzije očitovao zalaganjem za praktičan kršćanski život u

Bl. Alojzije u pratnji dr. F. Šepera, tajnika, zatvara klauzuru u Karmelu u Brezovici – 14. travnja 1944.

zajednici Crkve.« Istina, uočio je »rastući utjecaj triju tipova političkog totalitarizma: fašizma, nacional-socijalizma i komunizma« zajedno s prijetećim masonstvom, ali je »pokušao sva područja ljudskog zajedničkog suživljenja podvesti pod temeljne kršćanske istine. Hrabro se suočio s izazovima koji su potirali kršćansku civilizaciju te se svojski zalagao za kristijanizaciju sveukupnog života« (str. VI).

Promotrimo ipak najprije Stepinčeve osvrte na »krive nauke i organizacije boljševizma, liberalizma, modernizma i masonstva«, na koje udara već u govoru Domagojcima 20. studenoga 1934., ali s ciljem da »Kristova nauka postane preporodni kvasac čitavoga društva« (str. 33–34). Protiv komunizma uperen je i njegov govor rudarima u Mihovljanu 3. lipnja 1936. (str. 104–107). U Karlovcu prigodom euharistijskog kongresa 28. lipnja iste godine spominje zloglasnu družbu masonsku, krvoločni komunizam i razne krivovjerce, ali tako da završava kristološkom ispoviješću (str. 109– 111). Tako i prigodom 200. obljetnice franjevačkog samostana i crkve u Samoboru 11. listopada 1936. pokazuje neutemeljenost komunizma, koji se bazira na materijalizmu, ali spominje i njegova »rođenog blizanca«, kapitalizam, koji je izrastao iz istog korijena, da zaključi: »Samo razum i kršćanstvo mogu riješiti socijalni problem« (str. 128–131).

Propovijed protiv nacionalsocijalizma i osobito komunizma postaje sve žešća i češća što se više približavamo godini 1940., ali uvijek u većoj težnji za očuvanje vjere u hrvatskom narodu i u sve dubljem poklonstvu Kristu Isusu i Božjem kraljevstvu. Na Veliki petak godine 1940. spominje »protivne nauke« Kristovoj propovijedi: »Sa katedre boljševizma slušamo riječi da samo stanovite klase imaju pravo na život. Sa katedre rasizma slušamo riječi da samo stanovite rase imaju pravo na život. Sa katedre političkih stranaka itd.«, ali mu je cijela propovijed usmjerena na Kristove riječi: »Oče, oprosti im!« (str. 304–306). Uskrsne konferencije za studente 14. travnja 1940. intonirane su: »Između dva se ekstrema talasa život današnjice: izmedu internacionalnog komunizma i poganskog nacionalizma«, ali mu je sva propovijed zacrtana u pravcu vjernosti Kristu Isusu (391–395). Na Mariji Bistrici iste godine spominje »pravu neman slobodnog zidarstva«, ali mu je sva propovijed pozitivno zazivna Djevici Mariji: »Zdravo, dakle, Majko Djevice, ukrase Crkve naše, slava i čvrstoća: moli za nas revno Isusa Krista« itd. (str. 420–422).

Najizrazitije se bave komunizmom njegove pokrajinske propovijedi na euharistijskim kongresima 1940. u Čazmi (str. 426–428), Starome gradu (str. 436–-439) i Začretju (str. 443–446), ali se u njima uvijek čuje poziv na posvemašnju vjernost Kristu i njegovoj Crkvi. Najtipičnija je njegova propovijed na marijanskom kongresu u Glogovnici, gdje je njegov obračun s komunizmom u izravnom odnosu, kao negativ prema pozitivu, sa završnim zazivom: »Čuvajte vjeru u Trojedinoga Boga, vjeru katoličku: da pomoću njezinom provodite život dostojan čovjeka i postignete sretno svoj zadnji cilj, a to je općinstvo svetih, uskrsnuće tijela i život vječni« (str. 435).

Stepinac za borbu protiv komunizma i nacionalsocijalizma najredovitije upotrebljava zgode na kojima se nalazi veći broj njegovih slušatelja, i to u najširem smislu. To su poglavito euharistijski kongresi koji su, dakako, usmjereni

CRNA KNJIGA

Zbog zanimanja čitatelja za hrvatsku »Crnu knjigu«, koja je pod naslovom **Crna knjiga o grozovitostima komunističke vladavine u Hrvatskoj** zapisana u proljeće 1946., a Postulatura za proglašenje svetim blaženog Alojzija Stepinca ju je po prvi put objavila u studenome 1999., i u ovom broju Glasnika donosimo svjedočanstvo o prilikama koje su nastale u Federalnoj Republici Hrvatskoj dolaskom komunističke vlasti.

Iz spomenute knjige ovdje prenosimo treće poglavlje, koje je naslovljeno tvrdnjom:

Mons. **Josip Bozanić**, blagoslovio je kapelicu bl. A. Stepinca u Lupinjaku, 30. lipnja 2001.

U HRVATSKOJ NEMA SLOBODE SAVJESTI NI VJEROISPOVIJESTI

Da bude naš prikaz svestran, moramo se latiti i vjerskoga područja. Ovdje ćemo iznijeti neke stvari, jer na žalost ne raspolažemo s mnogo materijala i dokumenata, pa će možda izostati štošta važno i korisno.

Moramo odmah konstatirati, da nam se čini, te se na tom području biju najodlučnije bitke u strahovitom sukobu između perfidnog agresora i njegove žrtve – našeg narodnog organizma. Režim je sve navalne snage fizičke brutalnosti i đavolske lukavosti koncentrirao na vjersko područje, a narodni organizam je upravo tu bio toliko do kraja ogorčen, da se usudio uz sav teror baš tu razmjerno još najviše reagirati.

Odmah u početku postojala je izvjesna opasnost. Narodu je već bio toliko dojadio okupatorski i ustaški ražim, da je govorio: »Ma da vrag dođe, dobrodošao!« *I bila je pogibao, da komunisti lukavošću i zgodnom taktikom osvoje mase.* No, upravo to im nije uspjelo, jer nisu znali pametno primijeniti svojih metoda. Slijepo su i šablonski kopirali ruske metode, i to one iz početka ruske revolucije. Potpuno su im manjkali ljudi intelekta i mozgovi, koji bi znali prosuditi situaciju, uočiti stvarnost, tako da je sav njihov rad i borba obilježena prosječnošću i diletantizmom. A na vjerskom području je pridošlo još i to, da se nisu mogli ni malo strpiti, već su u bijesu odmah navalili. Baš to je svijetu otvorilo oči. *Ljudi su na svoju sreću brzo progledali. Postali su svjesni strahovite opasnosti. Hrvatska će biti valjda najbolji primjer, kako se imade parirati onome, što je kod komunizma najopasnije (opasnije nego sva sila terora!): omamiti žrtvu i otrovati joj i zarobiti um i srce i dušu. Jedino tako se mogu trajno osigurati uspjesi terora* (docet Rusija!). U Hrvatskoj toga nijesu mogli; um, srce, dušu nisu mogli ni dobiti ni otrovati; moralnu snagu nisu mogli ni pokolebati; štoviše – oni su je probudili, očeličili, cementirali. Moramo lojalno priznati, da je to uglavnom zasluga vjere, kojoj je u tom mnogo pomogla politička zrelost hrvatskog naroda (zasluga seljačke stranke dr. Mačeka).

Divljanje komunista protiv vjere počelo je svom snagom odmah od početka njihova dolaska, makar je još prije svršetka ratnih operacija savezna vlada u Beogradu izdala svečanu izjavu, da će poštivati slobodu vjeroispovijedanja i slobodu savjesti. *Već znamenita poslanica hrvatskog episkopata na vjernike* (od 20. IX. 1945.) među ostalim donosi: »Rastužuje nas i zabrinjuje bolna i strašna sudbina mnogih svećenika«; »243 mrtva, 169 u zatvorima i logorima, 89 nestalih, svega 501«. (Oko 20% katoličkog svećenstva!); »to je broj, kakvog ne pozna povijest balkanskih zemalja kroz duga stoljeća«. Napose spominje slučaj na Širokom Brijegu u Hercegovini, gdje su bez sudskog procesa poubijani svi franjevci – 28 njih na broju, »premda nitko od njih nije uzeo ni puške u ruke, a kamoli se borio protiv narodnooslobodilačke vojske – kako ih se lažno optuživalo – i premda su gotovo svi bili poznati kao protivnici fašističke ideologije« (bili su anglofili!). »Grkokatolički vladika dr. Šimrak[1] je lišen slobode, dok nam je sudbina biskupa dr. Carevića[2] nepoznata« (kasnije se uglavilo, da su ga komunisti ubili i opljačkali).

«Od nekih 100 časopisa, koje smo imali prije rata, danas ni jedan ne izlazi.« »Sjemeništa su praktički gotovo onemogućena za svoju svrhu«. Nadalje se poslanica tuži na ukidanje privatnih škola i katoličkih internata, na uvođenje civilnog braka i isključivog bračnog sudovanja građan-

Zbor mladih župe Sv. Ana – Volosko
u proslavi »Stepinčevih dana«,
6. svibnja 2001.

skih sudova; na smetnje karitativnog rada itd.

«Ni grobovi pokojnika nisu ostali pošteđeni. Na grobljima u Zagrebu, Varaždinu i drugim mjestima, odredbom neposredno pretpostavljenih vlasti, skidaju se križevi s grobova ustaša i njemačkih vojnika. Sami grobovi su nivelirani tako, da se ne može raspoznati, gdje je tko pokopan. Ovakav postupak mora se osuditi. Pred smrću se klanjaju svi ljudi. I neprijatelj prestaje poslije smrti biti neprijatelj.« Iza toga se kurs još više pooštravao i traje u jednakoj mjeri sve do danas, usprkos ustava, koji u članku 25. određuje:

«Građanima je zajamčena sloboda savjesti i sloboda vjeroispovijesti.

Crkva je odvojena od države.

Vjerske zajednice, čije se učenje ne protivi ustavu, slobodne su u svojim vjerskim poslovima i u vršenju vjerskih obreda. Vjerske škole za spremanje svećenika slobodne su, a stoje pod općim nadzorom države.«

Ide se sistemski za tim, da se svako vjersko djelovanje potpuno onemogući i konačno vjera sasma uništi. O tom smo posve načistu. Vodi taj posao mržnja na sve vjersko, sekretarska zagriženost i bezbožnički fanatizam.

Izgleda da se i kod nas htjelo stvoriti španjolsku situaciju komunističkog divljanja s obzirom na vjeru. Nije ni čudo: Mnogi su od vodećih na najvišim mjestima (ministar!) učestvovali u pokoljima španjolskih svećenika i redovnika (taj ministar, koji je i inače kriminalac, hvali se, da je u Španjolskoj poklao stotine svećenika!)[3] *Pokazuje to harangiranje masa* i ulice preko štampe i na sastancima (u Zagrebu se na pr. na sastancima uličnih odbora pozivalo žene, da javno na ulici linčuju svećenike). Cijeli je Zagreb kroz mjesece mogao čitati na jednoj zgradi napisanu parolu: »*Smrt potpisnicima pastirskog pisma*« (tj. biskupima). Krčki *biskup dr. Srebrnić* bio je *nekoliko puta javno otvoreno napadnut* od skojevaca (organizirana komunistička omladina). *Zagrebački nadbiskup metropolita dr. Alojzije Stepinac*, koji je radi svoga herojskog držanja protiv zlodjela nacista i ustaša poznat po cijeloj Europi, *napadnut je* sa svojom pratnjom od organizirane komunističke rulje, kad je došao na svečano otvorenje župe u Zaprešić (blizu Zagreba). *Padalo je kamenje na auto, dapače su i pucali*, te je samo spretnošću šofera uspjelo, da nije životom stradao. Organizirana rulja partijaca i skojevaca je *onemogućila u veljači ove godine, uobičajnu veliku procesiju* kod crkve Gospe Lurdske u Zagrebu. Organizirana je rulja skojevaca, radnika i komunista invalida, batinama i čeličnim štakama *do krvi izmlatila i teško i lakše izranila u župnoj crkvi u Daruvaru župnika, klerike i mnogo vjernika* (muškaraca, žena i starica) i svojim divljačkim nastupom i psovkama *obeščastila sveto mjesto.*

Do većih razmjera ovakvih prilika »španjolskog i meksičkog oblika« nije došlo samo stoga, jer nisu nikako mogli u narodnim masama stvoriti potrebna raspoloženja, već baš obratno – naišli su na općenito zgražanje i prezir.

Uza sve to nastoji režim *ubrzanim tempom sistematski i po planu do kraja onemogućiti djelovanje Crkve i vjere. Ne samo katoličke, već i pravoslavne.* Čini to na sve moguće načine i drastički i sekretarskom zagriženošću. Glavni napadaj je bio uperen na metropolitu zagrebačkog, nadbiskupa dr. Stepinca. Najprije su ga zatvorili. Kad su ga pod pritiskom javnog mnijenja i uslijed pomanjkanja ikakve stvarne inkriminacije pustili, onda su ga mjesecima bjesomučno i fakinski napadali po svoj štampi i na sastancima. Držali su ga pod neprestanom paskom OZNE. Sve su mu uzeli i tako mu onemogućili uzdržavanje središnjih crkvenih ureda, sjemeništa itd. Sve prihode njegovih zgrada već mjesecima ubiru, a ipak ga terete troškovima upravljanja tim zgradama, koji se penju već na stotine tisuća dinara itd.

Svećenstvo se još uvijek zatvara i osuđuje na radne logore. Vjerska štampa je potpuno uništena i onemogućena: ne mogu se štampati ni kancelarijske tiskanice!

Sve su vjerske škole: vjeronauk u školama, ukoliko nije potpuno ukinut, gotovo je potpuno onemogućen. Nijedno vjersko društvo ne može više raditi. Karitativan rad je zabranjen. Vjernike se na različite načine terorizira da ne idu u crkvu itd.

Moglo bi se s tim stvarima i nastaviti, no neka bude to dovoljno.

Sve to gonjenje provodi se pod izlikom *da se samo progone svećenici krivci i sprečava »klerofašizam« i »reakcija«, a da nema ni govora o kakvom progonu vjere.*

Što je zapravo na stvari s tim krivcima svećenicima?

Za okupatorskog režima i ustaškog režima našlo se među hrvatskim svećenicima nešto mlađih svećenika i redovnika, koji su iz nacionalnog idealizma bili u početku prikloni ustaštvu; kasnije, kad je ustaštvo počelo sa zlodjelima, većinom su se i ovi povukli. Bio je jedan jedini slučaj »koljača«, a to je bio abnormalan tip jednog redovnika, koji je međutim bio odmah iz reda isključen. Ostalo svećenstvo, a to je ogromna većina, ostala je na strogo crkvenoj liniji i uz narod, koji je gotovo sav bio protiv okupatora i ustaškog divljanja. To je svećenstvo, gdje god je moglo i koliko god je moglo, spašavalo živote pravoslavaca i židova, te je pomagalo borbu i otpor naroda protiv okupatora.

Hrvatsko svećenstvo se i danas drži, moramo to lojalno priznati, poput neslomljive pećine, prema lukavim i upornim pokušajima komunističkog režima, da ih dobije za kolaboraciju i tako da načini ras-

kol u Crkvi. *U kolaboraciji s režimom je među hrvatskim svećenstvom ostao msgr. Ritig* (sada ministar bez lisnice u zagrebačkoj vladi) *potpuno osamljen* (on je ambiciozan starac, koji u svojoj naivnosti ne vidi, kako je samo puka nemoćna lutka u rukama režima, koji ga drži i na svoj način upotrebljava za svoje paklene ciljeve). *A i sav pritisak, teror i progoni nisu hrvatsko svećenstvo mogli pokolebati. Crkva je – vidi se to iz dana u dan sve više – u narodu, osobito seljačkom svijetu, najjači stup narodne moralne snage.* – U svim se krajevima zapaža buđenje vjerske svijesti, skretanje prema religiji i vjerski preporod (isto tako i kod pravoslavaca, ali u slabijoj mjeri). To bi dalo slutiti, da će se progon vjere još pogoršati. Naći će se i opet kakva izlika za to. Kod komunista to nije teško. To bi još jedino moglo biti u smjeru fizičke brutalnosti, jer se na polju moralnog pritiska na svim područjima vjerskog života zaista već dosad došlo do kraja.

(Nastavak slijedi)

»Crnu knjigu o grozovitostima komunističke vladavine u Hrvatskoj« možete nabaviti na adresi Postulature; cijena 30 kn + poštarina)

Učenici Osnovne škole »A.G. Matoša« iz Čačinaca sa svojim vjeroučiteljima u razgledavanju Blaženikove Spomen-zbirke.

DOKUMENTI

Postulatura za proglašenje svetim blaženog Alojzija Stepinca je pripremila za tisak knjigu izvornih dokumenta i svjedočanstava o pomoći koju je zagrebački nadbiskup, blaženi Alojzije Stepinac, za vrijeme 2. svjetskog rata, pružio ugroženom pučanstvu židovske narodnosti i vjeroispovijesti.

Pripremajući za objavljivanje te dokumente došao sam do zaključka da bi svaki pismen, istinoljubiv i pravedan čovjek morao uočiti Alojzijevu osjetljivost za bližnjega u bijedi. Svjetski tisak nažalost nastavlja, opako i zlonamjerno, ignorirajući i zapostavljajući povijesnu istinu i dokumente, ocrnjivati Blaženikovu osobu. A upravo dokumenti nam ga prikazuju kao neustrašivog borca za ljudska prava i slobodu. Svojim poticajima, intervencijama, osobnim darovima, putem Caritasa i velikodušnih katoličkih obitelji, samostana i župnika, uspio je zaštititi i spasiti na tisuće prognanika, izbjeglica i ugroženih građana, bez obzira na njihovu vjersku, ideološku ili nacionalnu opredijeljenost. Čitatelji i u ovom broju Glasnika mogu s radošću i ponosom pročitati nekoliko takvih izvješća, koja su i poticaj na uvijek aktualno svjedočanstvo kršćanske ljubavi.

1. ***Pismo nadbiskupa Stepinca ministru unutarnjih poslova NDH A. Artukoviću od 8. svibnja 1943., u kojem preporuča molbu Židovske bogoštovne općine u Zagrebu, u kojoj se traži njezino slobodno djelovanje i oslobađanje zatočenih članova.***

Izvor: CP, sv. CX, str. 3505.

Zagreb, dne 8. svibnja 1943.

Gospodine Ministre!

Slobodan sam dostaviti Vam u prilogu molbu židovske bogoštovne obćine u Zagrebu, kojom ista traži slobodu rada za dobro onih, koji su još ostali na slobodi. Sama narav stvari, kako se vidi iz priloga, pravednu molbu preporučuje.

Molim Vas, gospodine Ministre, da toj molbi izadjete u susret, da osobama, koje su jedine preostale od obćine i upućene u njezino poslovanje, dadete dozvolu rada na naznačenim područjima djelovanja obćine, a u koliko je koja od navedenih osoba u zatvoru, da dadete nalog, da se pusti na slobodu.

Zahvaljujući Vam, gospodine Ministre, za sve, što ste učinili i što ćete učiniti, da spasite naravno-etički i kršćanski karakter našega naroda, izražavam Vam i ovom prilikom moje duboko poštovanje.

Nadbiskup zagrebački

Grupa mladih iz župe Sv. Petra u Zagrebu u proslavi »Stepinčevih dana«, u župnoj crkvi sv. Ane u Voloskom, 6. svibnja 2001.

2. Sastanak, neubilježen datum, ustaških dužnosnika policije »u vezi s pripremom eliminiranja dr. mons. Alojzija Stepinca«, po iskazu prisutnoga Josipa Zubića, bivšeg šefa policije u Sarajevu

Godine 1943. u Zagrebu, prigodom jedne Marijanske crkvene manifestacije, održao je nadbiskup Stepinac jedan značajan govor vjerskog karaktera u kojem je smatrao potrebnim otvoreno napasti postojeći ustaški režim. Ustaški dužnosnici i policajci u vezi sa time sastali su se vjerojatno potaknuti sa najvećih vrhova da rasprave mogućnost likvidacije Stepinca. Na sastanku su po pričanju Zubića prisustvovali slijedeći ustaše: Drago Jilek, ustaški pukovnik i zamjenik glavnog ravnatelja za javni red i sigurnost, Muci Sviježić, funkcioner ustaške policije, Franjo Radoš, šef političkog odjeljenja ustaške policije, Saiz Aleksandar, državni savezničar, Kirin Ico, upravitelj Zagrebačke policije, Grga Eres, predsjednik priekog suda, Joso Zubić, bivši šef policije u Sarajevu, kao i još nekoliko. Taj sastanak se održao negdje na izletištu u »Šumskom dvoru«.

Kako priča Zubić, svi su bili mišljenja da Stepinca treba uhapsiti i da ga noć proguta, a da ih je Zubić uvjerio da bi to bila politička blamaža i nastojao je da ih odgovori od te odluke. Po mišljenju Zubića, on je bio taj faktor koji je spriječio to nedjelo.

Ovu stvar pričao je Zubić iste godine nekim svojim znancima i prijateljima u Zagrebu, od kojih sam ja ovu stvar čuo i poznavajući ozbiljnost tih osoba mogu apsolutno da gornju stvar vjerujem.

Ovu je informaciju dao g. Zdravko Belamarić

3. Svjedočanstvo Sofije Brajše, djelatnice u Karitasu Zagrebačke nadbiskupije, objavljeno u časopisu »Hrvatski Dom« u Melbourneu (Australija), za mjesece veljača-ožujak 1970., o načinima pomaganja nadbiskupa Stepinca progonjenih Židova.

Izvor: NIKOLIĆ V., *Stepinac mu je ime, zbornik uspomena svjedočanstava i dokumenata*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1991., sv. I., str. 235.

Plemenito i dobro srce našega nezaboravnog zagrebačkog Metropolite pokazalo se u raznim zgodama njegovog mukotrpnog života.

Kad su za vrijeme progona Židova po Hitleru bili progonjeni i zagrebački Židovi, veliki broj njihovih žena bio je odveden u barake na Kanalu, na zagrebačku periferiju.

Kraj svojih velikih briga za nadbiskupiju, Nadbiskupovo dobro srce nije zaboravilo ni te jadnice i njihovu duševnu i tjelesnu bijedu.

Kao Predsjednicu Ženske kat. Akcije poslao me Nadbiskup jednoga dana u te barake, da tim ženama, od kojih su većina bile starice, izručim njegove pozdrave i izrazim njegovo razumijevanje za tešku sudbinu, koja ih je zadesila.

U pratnji Židova, odvjetnika Dra Schika, pošla sam na Kanal.

Sa sobom smo ponijeli veliku količinu svježih bresaka, Nadbiskupov dar.

Isporučivši poruku Metropolite, ukazao mi se nezaboravan prizor, koji mi je ostao u pameti živ i svjež i nakon toliko minulih godina.

Jadne starice kleknule su na zemlju i sklopljenim rukama, a očima uprtim u nas, zavapile su u sav glas: »Neka Bog blagoslovi tog anđela u ljudskom tijelu!«

Vjeroučenici na olimpijadi – 2001., I. grupa poslije položenog pismenog ispita u posjeti Spomen-zbirci bl. A. Stepinca

[1] Janko ŠIMRAK, grkokatolički biskup i političar; rođen je u Šimrakima, Žumberak, 29. svibnja 1883., a umro u Križevcima, 9. kolovoza 1946., od posljedica batina zadobivenih u zatvoru. Teologiju je studirao u Zagrebu i Innsbrucku, gdje je i doktorirao 1908. Od 1942. biskup je križevačke biskupije. Bio je tajnik Hrvatske pučke stranke, narodni poslanik i ravnatelj dnevnika Hrvatska Straža.

[2] Josip Marija CAREVIĆ, biskup dubrovački; rođen je u Metkoviću, 16. veljače 1883., a ubijen u Strmcu, 10. svibnja 1945. Školovanje je završio u Splitu i Rimu, gdje je doktorirao iz filozofije i teologije. Zaređen za svećenika 1908. 1929. imenovan dubrovačkim biskupom. Umirovljen se preselio u Zagreb 1940. Bio je plodan vjerski i znanstveni pisac. U svibnju 1945. su ga partizani uhitili, mučili i ubili pokraj Velikog Trgovišća.

[3] »Ukratko, čim je Staljin odlučio intervenirati u Španjolskoj, on je tamo koncentrirao cijeli vrhovni štab sposoban djelovati u brojnim područjima na organiziran način.«, *Crna knjiga*, str. 349. Poznato je osim toga, da su »internacionalne brigade formirane na inicijativu Moskve i činile su pravu komunističku vojsku.«, nav. mj., str. 359.

na oživljavanje vjere u Krista Isusa i njegovu Crkvu, ali u skladu s vremenom u kojemu se zbivaju, a to je vrijeme rastućeg komunizma i nacionalsocijalizma. Stepinac se prvenstveno ne dotiče kao rješenja socijalnih problema, nego su to za njega izrazito nevjerničke teorije. Zanimljivo da enciklika Pija XI. protiv komunizma nosi naslov »Protiv bezbožnog komunizma«. U tom smislu propovijedi Alojzija Stepinca i o toj temi predstavljaju živi primjer apostolske suvremenosti i neustrašivosti.

2. Stepinac i Majka Božja Bistrička

Ako pođemo putem njegovih propovijedi, prva je propovijed mladog nadbiskupa koadjutora na Mariji Bistrici, druge nedjelje srpnja, prigodom redovitog zagrebačkog hodočašća 8. VII. 1934. (str. 19–21). Pročelna je riječ iz Sv. pisma: »Sve što god činimo, bilo da jedemo, bilo da pijemo, bilo da obavljamo posao, sve neka bude na slavu Božju« (usp. Kol 3,17). Stepinac se odmah u početku, godine 1934., svjesno uključio u to već više od 200 godina staro pješačko proštenjarstvo, pa dokle mu je bilo moguće, to jest do 1945. uključno. A nakon proslave 250. godišnjice otkrića Bistričkoga lika godine 1935., počinje sve veće njegovo zalaganje za proširenje i uređenje bistričkoga svetišta. Bilo je sasvim prirodno da je Sveti Otac u subotu, 3. listopada 1998., odabrao Mariju Bistricu kao privilegirano mjesto Stepinčeve beatifikacije. Bez njegove cjelokupne nadbiskupske aktivnosti ne bi bilo Marije Bistrice naših dana. Bistričke propovijedi nalazimo ovdje (str. 19–21), zatim 1935. (str. 64–67), 1936. (str. 116–120), 1937. (str. 173), 1938. (str. 252), 1939. (str. 324–326), 1940. (str. 420–422); usp. Benigar, str. 281–298.

3. O hrvatskom katoličkom dnevniku

Ipak prva tema koja se nadala njegovu nadbiskupskom služenju bila je tema odnosa hrvatskog katolika prema hrvatskom katoličkom dnevniku. O tom čitamo sažeto i cjelovito kod Benigara, kojega ću češće citirati (Stepinac, str. 247–263). I inače je korisno cijelo vrijeme imati pred sobom i Benigarovu knjigu o Stepincu, jer on razvrstava cijelo Stepinčevo djelovanje pod različite teme, od kojih ovdje imamo samo neke prisutne. Tako odmah u početku Stepinčeve nadbiskupske službe ovdje čitamo nagovor prigodom pete godišnjice izlaženja »Hrvatske straže« 1. srpnja 1934., te izjavu od 18. srpnja 1934. (str. 14–15 i 28), a značajni su njegovi govori na otvorenju i zaključku Hrvatskoga katoličkog tiska 28. i 29. travnja 1939. godine (str. 315– 321). Spominjem samo, prema Benigaru (str. 258–259), da je do kratkog ostvarenja katoličkog tjednika došlo istom 29. siječnja 1941., ali je njegovo izlaženje ubrzo onemogućeno zbog novih političkih prilika.

Hvala svim čitateljima, štovateljima blaženog Alojzija Stepinca u domovini i širom svijeta, za molitve i darove, koji nesebično i velikodušno promiču glas svetosti i mučeništva kardinala Alojzija Stepinca.

4. Katolička akcija

Daljnji posao koji se nametnuo nadbiskupu koadjutoru bila je Katolička akcija (usp. Benigar, str. 148–158). Trebalo je stvoriti »mir i ujedinjenje svih katoličkih sila, ako katoličke organizacije koje su već postojale uspostavi na načelima određenim za Katoličku akciju«. Ona »nije ni politička ni društvena organizacija, već apostolat laika koji ima za cilj poduprijeti apostolat crkvene hijerarhije, odnosno ima duhovno obilježje« (Benigar, str. 149). U ovom izdanju imamo samo tragove toga Stepinčeva zalaganja, no fale temeljna okružnica nadbiskupa Bauera, zajedno sa Stepincem, koja je izdana na sam Božić 1934., i okružnica koju je potpisao samo Stepinac, a izdana je na Bogojavljenje 1935., kojom se proglašuje bl. Marko Križevčanin zaštitnikom hrvatske Katoličke akcije (Benigar, str. 149 sl.). U našem izdanju imamo prvi nagovor na sjednici proširenog vijeća Katoličke akcije 19. ožujka 1935. Stepinac izlaže njezin program za tu godinu, navodeći tri cilja: temeljito poznavanje katoličkih istina (katekizam), založen karitativni rad, i katoličku štampu. Ujedno objavljuje temeljne točke promjene rada katoličkih organizacija koje su pod nadzorom episkopata (str. 54–60). Sličan je i nagovor 27. listopada 1935. (str. 77–79). Tu su i njegovi nagovori o odnosu Katoličke akcije prema politici 6. lipnja, 15. kolovoza i 2. studenoga 1936. (str. 11–103, 122–123, 136). Program Katoličke akcije tumači u nagovorima: za god. 1937. (str. 192–193 i 197–199), za godinu 1938. (str. 270–272), za godinu 1939. (str. 341–342), i za godinu 1940. (str. 474–-476).

5. Konkordat

Kao nadbiskup koadjutor Stepinac je imao posla i s konkordatom što se onih godina sklapao između Svete Stolice i kraljevine Jugoslavije (Benigar, str. 177–198). Ovdje se nalazi samo intervju što ga je o Božiću 1936. Stepinac dao *Jutarnjem listu* pod naslovom *Crkva se nikada neće odreći svojih prava* (str. 150–153), i njegova vrlo kratka izjava u veljači 1938., u kojoj »odličnim katolicima« izjavljuje »da nije vrijeme za prosvjedne skupštine« (str. 227).

6. Priprava proslave 1300. obljetnice prvog dodira Hrvata sa Svetom Stolicom

Velika mu je zadaća bila priprava i skrb za što bolju proslavu 1300. godišnjice od prvog dodira Hrvata sa Svetom Stolicom godine 641. Prvi put je o tom progovorio 1. siječnja 1937. kod otvaranja župe sv. Jeronima: »Usavršavajte se, velim, u kršćanskoj kulturi i prosvjeti, koju je hrvatski narod primio prije 1300 godina, kad je došao u ovu od Boga nam darovanu domovinu i kojoj je ostao vjeran do danas.« (str. 162) U ovom izdanju Stepinac samo usput spominje tu 1300. godišnjicu u svojim propovijedima i nagovorima, ali nam P. Benigar pruža uvid u sve njegove akcije s tim u vezi (str. 224–239). To je bila među ostalim i svrha njegova puta u Rim: da papi Piju XI. obrazloži

»da će hrvatski narod za tri godine proslaviti najuzvišenijim načinom 1300. godišnjicu otkad je prvi put stupio u vezu s Petrovom stolicom u Rimu« (str. 277–278). Proslava te 1300. godišnjice je otpočela 1940. na Petrovo, ali je radi ratnih prilika 1941. odgođena. Stoga god. 1940. ima više spomena, npr. kod blagoslova Križnog puta na Mariji Bistrici 9. srpnja 1940. (str. 418–419), zatim na euharistijskom kongresu u Čazmi (str. 428), kod krunidbe Majke Božje u Kloštru Podravskom (str. 441–442), na samom početku propovijedi o 400. godišnjici osnutka Družbe Isusove (str. 452), prigodom otvorenja Liturgijskog kongresa u Katedrali, na samom kraju u nagovoru o svetoj liturgiji (str. 469) i zatim, kada izlaže smjernice za rad Katoličke akcije u ovoj jubilarnoj godini (str. 474–476), te na kraju propovijedi u Peterancu (str. 485–488).

7. Bl. Nikola Tavelić

Paralelno s brigom oko proslave te 1300. godišnjice nadbiskup Stepinac je ujedno postao, uz dra Josipa Andrića, glavni promotor kulta bl. Nikole Tavelića. Stvar počinje naoko jednostavno. Za vrijeme velikog hodočašća Hrvata u Svetu zemlju godine 1931. franjevac P. Bulik, Poljak, upozorio je hodočasnike »da je jedini Slaven koji je u Svetoj zemlji 14. studenoga krvlju i životom zasvjedočio za Krista bio Hrvat bl. Nikola Tavelić«. Te je godine odmah u Jeruzalemu ustanovljen odbor za Svetu zemlju, kojemu je tajnikom izabran dr. Josip Andrić. Odbor je preuzeo zadaću da u Jeruzalemu podigne našem blaženiku oltar (Benigar, str. 169–170). Oltar je bio gotov početkom 1936., i poslije izložbe Svet zemlje u Umjetničkom paviljonu, privremeno je bio postavljen u crkvi sv. Blaža. Neposredno prije otpreme Stepinac je ondje održao propovijed, u kojoj je istakao tri želje koje neka prate oltar u Svetu zemlju (Ovdje, str. 135). U srpnju 1937., za vrijeme idućeg hodočašća u Svetu zemlju, po želji starog nadbiskupa Bauera, Stepinac se pridružio tom hodočašću i u češkoj crkvi na obroncima Maslinske gore blagoslovio oltar i služio na njemu prvu svetu misu s kratkom propovijedi (str. 177–178). Otada se on češće navraća na kult bl. Nikole Tavelića i izražava želju da se kanonizacija dogodi u jubilejskoj godini 1941. (Ovdje, str. 277, 293– 295, 323, 456-457). Benigar je o tom još podrobniji (str. 169–179).

Bl. Alojzije radosno nadzire gradnju samostana sestara bosonogih karmelićanki **u Brezovici**

8. Katolički sveučilištarci

S posebnom brigom Stepinac se uključuje i zalaže za katoličke sveučilištarce grada Zagreba. O tom svjedoči već njegov prvi pozdravni govor godine 1934. (str. 11–12). Od godine 1937. uključuje se svake godine u uskrsnu obnovu zagrebačkih sveučilištaraca u Isusovačkoj crkvi. Njegov je prvi nagovor 11. travnja 1937. na temu: »Neka vas resi živa vjera, čvrsto ufanje, katolički ponos i karakternost« (str. 164–168). U drugom nagovoru, 27. ožujka 1938., razlaže načela o »odnosu uvjerenog katoličkog intelektualca prema svom narodu« (str. 229–235), gdje se nalazi i kratak, ali značajan odlomak pod naslovom: »Katolici i rasizam« (str. 234 sl.). U trećem pak, 24. ožujka 1939., potiče ih na glavnu dužnost njihova sadašnjeg života, a to je studij (str. 300- –302). Osobito je značajan nagovor 14. travnja 1940. pod naslovom »Čuvati se zablude poganskog nacionalizma i zaraze internacionalnog komunizma« (str. 391–395). Ovamo bih stavio i druge slične nagovore, kao onaj studentima u Mokricama 13. srpnja 1938. (str. 253), zatim katoličkim akademičarkama 21. studenoga 1938. (str. 274–276), i 25. studenoga 1940. (str. 274–276 i 492–494), te sveučilištarcima 26. studenoga i akademičarima 10. prosinca 1940., na završetku duhovnih vježbi na Jordanovcu (str. 495–499).

9. Socijalni tjedni

Važan je i Stepinčev udio za održavanje socijalnih tjedana u Zagrebu (Benigar, str. 264–272). Kad je 25. listopada 1937. otvorio Drugi socijalni tjedan, koji je imao temu obitelj, izražava svoju osobitu radost, jer »ako hoćemo urediti obitelj, valja je dakako osvijetliti prije svega sa religioznog i moralnog stanovišta, ali i sa pravnog, ekonomskog, povijesnog, pedagoškog, higijenskog i socijalnog, kako bi se obitelj uzmogla urediti tako da što lakše postigne svrhu namijenjenu joj od Stvoritelja svijeta« (Ovdje, str. 191). Na to se nadovezuje njegova enciklika o obitelji godine 1938. (usp. Benigar, str. 265) i pismo liječnicima o abortusu, poslano 10. siječnja 1940. (Benigar, str. 265– 267). Značajna je i riječ kojom 29. X. 1939. određuje kao glavni posao Katoličkoj akciji za godinu 1939.– 1940. da porade – u duhovnoj obnovi koja nas ima

pripraviti za proslavu jubileja tisuću i tristote godišnjice veza sa Svetom Stolicom – oko obnove obitelji (str. 341–342). A 3. studenoga 1940., na Četvrtom socijalnom tjednu, koji je bio posvećen brizi za buduće naraštaje održao je svoj nagovor o temi: »Blagoslov narodima po njihovoj djeci«, u kojoj se nalazi prekrasan govornički odlomak o nizu naših velikana koji nisu »drugo nego izdanci kršćanskih obitelji« (str. 483).

10. Crkva i odgoj mladeži

Osobit vid katoličke obnove obitelji predstavlja odgoj mladih. Stepinac je na to osobito osjetljiv. Prvi put o tom govori 17. studenog 1935. prigodom 400. godišnjice uršulinki u Varaždinu (str. 80–84). Među ostalim kaže: »Odlučno smo ustali i ustat ćemo uvijek najodlučnije protiv svakog pokušaja monopoliziranja naših škola od strane državne vlasti, jer po naravnom pravu direktno i neposredno pravo na odgoj mladeži imadu roditelji, a po pozitivnom Božjem pravu sveta Crkva« (str. 82). Dakako, ima i država svojih prava, ali ona su u zakonitom suodnosu sa spomenutim pravima roditelja i Crkve: »Dijete se dakle ne odgaja prvotno za majku, nego za Boga. Dijete se ne odgaja prvotno za oca, nego za Boga. Dijete se ne odgaja prvotno za narod, nego za Boga. Dijete se ne odgaja prvotno za državu, nego za Boga« (str. 82). Te će misli češće ponavljati: prigodom otvaranja sportskog paviljona »Concordije« 27. travnja 1936. (str. 98–99); prigodom 70. godišnjice sestara milosrdnica u Zlataru 15. studenog 1936. (str. 137–141); u intervjuu o konkordatu o Božiću 1936. (str. 152–153); prigodom blagoslova temeljnog kamena u školi Sestara milosrdnica 26. rujna 1937. (str. 184–186), u govoru novogradiškim gimnazijalcima 21. svibnja 1938. (str. 237–238), u nagovoru o kršćanskim načelima rada i o misiji privredne omladine 20. studenog 1939. (str. 343–347), u propovijedi prigodom blagoslova nove zgrade Sestara milosrdnica u Zagrebu 25. studenog 1939. (str. 348–354), prigodom blagoslova zastave Hrvatskog katoličkog đaštva u Virovitici 28. travnja 1940. (str. 401– 404), na zajedničkom sastanku organizirane katoličke omladine 27. svibnja 1940. (str. 405–408) i na pokrajinskom kongresu katoličkog đaštva (str. 461– 464).

11. Osnutak novih župa u gradu Zagrebu

Još trebamo istaknuti tri velike zadaće i brige mladoga nadbiskupa Stepinca: osnutak novih župa u gradu Zagrebu, sudjelovanje na euharistijskim i marijanskim kongresima i poseban odnos prema svojim svećenicima.

Među prvim zadaćama mladoga nadbiskupa koadjutora bio je osnutak novih župa u gradu Zagrebu i bližoj okolici (usp. Benigar, str. 158– 169). Prvi put je o tom progovorio na Papin dan 19. veljače 1935. (Ovdje, str. 50–51), a 9. kolovoza iste godine napisao je o tom i okružnicu (Benigar, str. 161–163). U našem izdanju imamo samo propovijedi koje je održao u tim zgodama. Kod otvorenja župe sv. Terezije u Miramarskoj 5. srpnja 1936. rekao je: »Mnogi se pitaju čemu osnivamo nove crkve? A mi im odgovaramo: da hoćemo da se štuje ime Božje. Hoćemo da se poštuju roditelji, hoćemo da se ljudi ne ubijaju, hoćemo da mladež bude čista i poštena, jer samo takva mladež je garancija za bolju budućnost, hoćemo da se poštuje privatno vlasništvo i dobro ime i čast bližnjeg, hoćemo svetost braka da muž bude siguran za ženu, a žena za muža. Sve ovo se može postići samo putem crkve, jer crkve su najjači bedemi i sigurnost da će se štovati zakon Božji« (Ovdje, str. 115). Dana 1. siječnja 1937. otvara župu sv. Jeronima u Maksimiru (str. 161–163), 20. lipnja iste godine župu sv. Josipa na Trešnjevci (str. 171–172), i 7. studenoga iste godine župu bl. Marka Križevča-

MOLITVA U ČAST BLAŽENOG ALOJZIJA STEPINCA BISKUPA I MUČENIKA

Gospodine, Bože naš,

Ti si blaženom Alojziju Stepincu dao milost čvrsto vjerovati u Isusa Krista i spremnost trpjeti za njega sve do mučeničke smrti.

Pomozi nam slijediti njegov primjer i njegov nauk da bismo ljubili Krista kako ga je on ljubio i služili Crkvi kako joj je on služio sve do darivanja vlastitog života za nju.

Njegova živa vjera u Isusa Krista i postojana ljubav prema Crkvi neka nas učvrste u borbama života na putu vječnoga spasenja.

/Po njegovom zagovoru udijeli mi milost... /

Po Kristu Gospodinu našemu. Amen.

Oče naš, Zdravo Marijo, Sveta Marijo, Slava Ocu...

Vjernici koji na zagovor blaženog Alojzija budu uslišani, zadobiju tjelesno ili duhovno ozdravljenje ili koju osobitu milost, neka opis uslišanja i kompletnu liječničku dokumentaciju dostave na adresu:

Dr. Juraj Batelja, postulator

Voćarska 106, pp. 110; 10001 ZAGREB

Svaki dopis na Postulaturu blaženog Alojzija Stepinca, kojim se priopćuje primljeno uslišanje ili uspomena, neka bude potpisan te obilježen nadnevkom i mjestom pisanja. Anonimna pisma se ne arhiviraju. Vjernici koji žele ostati anonimni, neka to napomenu u dopisu.

Nadbiskup dr. A. Bauer podjeljuje skaramenat krizme u Novoj Gradiški 1931.; bl. Alojzije, Nadbiskupov obredničar, čita imena krizmanika; fotografiju koju je snimio njezin brat, Uredništvu uručila gđa Soča dr. Uroić, jedna od krizmanica.

nina. Iste godine 24. listopada blagoslivlje kriptu i posvećuje oltar u crkvi Gospe Lurdske (str. 191), a 18. rujna 1938. posvećuje Zvonimirovu crkvu u Biskupiji kod Knina. Godine 1940. blagoslivlje temeljni kamen zavjetne crkve Krista Kralja u Trnju (str. 470–473), a 23. lipnja temeljni kamen župe bl. Marka Križevčanina, kada ponovno odgovara onima koji vele: »Bilo bi bolje da grade bolnicu! Što će nam crkva?«. Stepinac veli: »Ima u našem narodu golema većina koja treba crkvu upravo kao i dnevni hljeb. Trebaju crkvu, da se u njoj klanjaju živome Bogu, Stvoritelju svome. Trebaju crkvu, da u njoj zahvaljuju Bogu od koga imaju sve dobro. Trebaju crkvu, da se u njoj skrušeno kaju za grijehe i primaju oproštenje za krivice koje im tište dušu. Trebaju crkvu, da u njoj prose od Boga sve što im je potrebno za dušu i za tijelo.« I završava tu propovijed: »Molimo ga (bl. Marka Križevčanina) da nam isprosi milost, da Isus Krist ostane vazda ugaoni kamen cjelokupnog hrvatskog narodnog života, jer mi znamo da nema drugog imena pod nebom u kojem bismo se mogli spasiti osim Isusa Krista« (str. 413–415).

12. Euharistijski kongresi

Stepinac je kao mladi nadbiskup koadjutor već našao u svojoj nadbiskupiji živ euharistijski pokret (Benigar, str. 273–280). Već je druga njegova propovijed odmah po biskupskom ređenju bila na euharistijskom kongresu u Virovitici 14. srpnja 1934. (str. 22 sl.). U Zagrebačkoj nadbiskupiji održano je od 1935. do 1940. četrnaest kongresa. Stepinac je bio na svima, osim u Kloštru Podravskom, jer je istoga dana bio kongres u Čakovcu 25. kolovoza 1935. Evo popisa tih Stepinčevih euharistijskih slavlja: Virovitica 1934. (str. 22 sl.), Čakovec 1935. (str. 70 sl.), Karlovac 1936. (str. 108 sl.), Požega 1937. (str. 181 sl.), Zlatar 1937. (str. 186 sl.), Samobor 1938. (str. 245 sl.), Varaždin 1938. (str. 245 sl.), Petrinja 1938. (str. 255 sl.), Jastrebarsko 1939. (str. 333 sl.), Našice 1939. (str. 338), Đurđevac 1940. (str. 416 sl.), Čazma 1940. (str. 423 sl.), Starigrad 1940. (str. 436 sl.), Začretje 1940. (str. 443 sl.). Sudjelovao je i na međunarodnim kongresima u Ljubljani 1935. (Benigar, str. 276) i 1939. (Ovdje, str. 332), te na svjetskom kongresu u Budimpešti 1938. (str. 239 sl.) i na drugim sličnim kongresima, kao npr. na marijanskom u Glogovnici 1940. (str. 432). Na svim tim kongresima on, uz svečanu svetu misu i propovijed, »prema potrebi sjedne u ispovjedaonicu i satima ispovijeda« (Benigar, str. 277).

13. Stepinac i njegov kler

Napokon, i u ovom našem izdanju prisutan je poseban odnos nadbiskupa

Iz knjige dojmova

Učenici O.Š. A.G. Matoša – Čačinci, 50 učenika, u posjetu gradu Zagrebu, posjetili su Zagrebačku katedralu i grob bl. Alojzija Stepinca, te zbirku iz ostavštine Blaženika. Pozorno su slušali i pratili izlaganje o tom velikanu hrvatskoga naroda. – 17. 5. 2001.

◆

Danas sam imala sreću posjetiti Zbirku Bl. Alojzija Stepinca. Zahvalna sam našemu Blaženiku za mučeništvo koje je podnio za sve nas. Za uslišane molitve koje mi je udijelio iz svoga bogatog blaga svetosti.

Hvala Kardinale, hvala Blaženiče!

U stalnoj molitvi i zahvalnosti – 2. 6. 2001. – Vera Dadić

◆

Mali zbor iz Marije Bistrice danas hodočasti u Stepinčevu Katedralu. Blaženi Alojzije, štiti našu župu. Ti si rado hodočastio u naše svetište, izmoli svetih duhovnih zvanja iz naše župe i moli za cijeli naš narod. – 27. 6. 2001. – S. Tihomila Sente, s. Laura i cijeli mali zbor

Stepinca prema svom svećenstvu. Benigar posvećuje tome posebno poglavlje: »Nadbiskup i njegov kler« (str. 206–224, usp. još str. 146–148). Odmah u početku, pri susretu s bogoslovima, Stepinac ističe: »Kad se spremate za svećeničku službu, spremate se da postanete pastiri svoga naroda (...) Nikad ne smijete dopustiti, da se izvrne ovaj red, da vas vode oni koji treba da budu od vas vođeni (...) Druga stvar, koja me uvijek boli i žalosti, jest taj rascjep u katoličkim redovima (...) Zaklinjem vas, nemojte se u radu vašem obazirati na bilo kakve stranke (...) Kao svećenici ne možemo se baviti stranačkom politikom (...) ali isto tako poštujemo i ne bojimo se istaknuti svoje ljubavi prema hrvatskom narodu. Mi znamo što jesmo, i svog hrvatskog imena ne trebamo se nikada stidjeti.« (str. 9–10) U nagovoru pak poglavarstvu Dječačkog sjemeništa izjavljuje: »Nijednu žrtvu neću držati prevelikom za tako uzvišeni cilj« koje ima naše sjemenište i gimnazija. Te će misli stalno pratiti rad našega mladoga nadbiskupa koadjutora i ordinarija, kako se vidi iz njegovih daljnjih nagovora sjemeništarcima 11. studenoga 1934. (str. 30–32) i svećenicima 22. studenoga 1934., pod naslovom: »Držimo zajedno« (str. 36–37).

Ovamo možemo pribrojiti i njegov sprovodni nagovor vladiki križevačkom Dioniziju Njaradiju, u kojemu veliča uzor biskupskog, ali očito misli i svećeničkog služenja narodu (str. 396–398). I njegovi nagovori prigodom novogodišnjih čestitanja očituju tu istu pastirsku ljubav i skrb za svoje svećenike (usp. str. 213–216; 287–289, 353 i 500). Tako godine 1937. ističe: »Znadem poteškoće našeg pastoralnog klera. Njegove poteškoće bit će i moje poteškoće. Zajedno ćemo trpjeti i zajedno se radovati, da budemo jedno srce i jedna duša. I kao što ću ja nastojati, da im idem na ruku, gdjegod mogu i koliko mi dopušta moja savjest i crkveni zakoni, a i sve vas molim, da me poduprete u mojoj službi« (str. 216).

No još su širi i češći bili dodiri nadbiskupa Stepinca sa svojim svećenicima u pastirskim pohodima Nadbiskupije. O tom piše dr. Janko Penić prigodom 10. godišnjice Stepinčeva biskupskog ređenja u Katoličkom listu 1944. (str. 290–291): »U prve tri godine dijeli sv. potvrdu u 208 župa.« Obišao je 23 dekanata, tj. preko polovice cijele nadbiskupije. Posvuda je dijelio sakramenat sv. potvrde, revno propovijedao i ispovijedao, ostajući u ispovjedaonici dok god je bilo pokornika koji su se htjeli ispovjediti. U prvim je godinama obišao svu nadbiskupiju (...). Vidio je na apostolskom putovanju sav naš kler i sve okolnosti u kojima on živi (...). Bio je neobično ganut, kad je promatrao svećenike sa 70 i više godina, kako sa štapom u ruci ili pak na seljačkim kolima neumorno posjećuju i tješe bolesnike, a sitnoj dječici po dalekim filijalnim školama drobe kruh nauke Božje i narodne prosvjete.« Treba reći da je godine 1937. Zagrebačka nadbiskupija imala 40 dekanata i preko 400 svećenika u izravnoj pastvi, i još oko 130 svećenika u odgojnim i obrazovnim zavodima i drugdje, te oko 50 u miru. Osim toga brojila je u samom Zagrebu oko 180 svećenika redovnika. Svi su ti svećenici i redovnici bili u svagdanjem dodiru sa svojim natpastirom, osobito u svagdanjim ordinacijama u Zagrebu i prigodom pastirskih pohoda u nadbiskupiji.

O njegovu odnosu prema redovnicima i redovnicama upućujem na Benigara (str. 312–328). U našem izdanju imamo osobito propovijed prigodom 400. godišnjice osnutka Družbe Isusove 29. rujna 1940. (str. 452–455) i tri nagovora kod obreda oblačenja i zavjetovanja brezovačkih karmelićanki (str. 410–412, 458–460, 465–466). Najznačajnija je njegova izjava u pogledu Karmela: »Hoću uzoran Karmel ili nikakav« (Benigar, str. 325).

14. Posebne teme

Ipak, na kraju, želim istaknuti još nekoliko sasvim osobitih Stepinčevih nagovora koji, svaki za se, predstavljaju

Bl. Alojzije i mons. Miho Pušić, biskup hvarski; fotografiju pronašao 1989. u župskom uredu u Sućurju (o. Hvar) fra Anđeo Cvitanović – župnik

Posebnim dopisima zahvaljuju na uslišanju

Marija Džankić, prognanica iz Vukovara, sada živi u Koprivnici
Kata s. Fabijana Jagodin ASC, Zagreb
Krunoslava Kovač, Zagreb
Ivana i Tihomir Crnogorac, Biograd na moru
Zdenka Ružić, Grubišno Polje
Matija Živković, Zagreb
Helena Čubek, Zagreb
Manda Tomašević, Vidovice (BiH)
Marija Sušec – Sisak

izvanredan katolički nauk za koji se Stepinac posebno spremao. Tu je prije svega njegov govor pred princom Pavlom Karađorđevićem u Zagrebu 14. siječnja 1940. Stepinac u tom pozdravu očituje svoju duboku pastirsku svijest: »Nije me nagnala kruta nevolja, nego svijest da mi je kao katoličkom biskupu sveta dužnost govoriti i onda kad bi drugi možda šutjeli, da mi je pravo i dužnost reći biskupsku riječ«, kada se radi o pravima hrvatskog naroda (str. 362–363). Zatim slijedi njegova izjava o suvremenoj ženi u ožujku iste godine, koju daje glavnoj urednici časopisa »Hrvatica« (382–386). Odgovara na tri postavljena pitanja: općenito, »koje je moje mišljenje o današnjoj suvremenoj ženi«, zatim »kakvo stanovište zauzimam prema utjecaju žene na politički i javni život uopće«, i treće, »koje je moje mišljenje o radu hrvatskih žena u borbi hrvatskog naroda za njegove ideale«. Svoje izlaganje počinje riječima: »Kršćaninu će u prosuđivanju žene za sva vremena biti mjerodavne norme što ih je sam Bog za ženu i njezin život u knjizi Objave postavio.« Treći njegov nagovor pod naslovom: »Svaki čovjek vrijedi onoliko koliko vrijedi pred Bogom« (str. 447–449) održao je zatvorenicima u Staroj Gradiški 7. rujna 1940. Taj govor se može smatrati uvodom u kasnije Stepinčeve govore o ljudskim pravima. Odmah u početku veli: »Draga braćo! Možda će koga začuditi da ja, koji stojim na odgovornom i časnom mjestu, nazivam braćom vas koji čamite na robiji u ovom kaznenom zavodu. A ipak nisam izrekao neistine, jer jesmo i ostajemo braća, dok god živimo na ovoj zemlji. Sve nas je naime učio Isus Krist da jednako molimo: Oče naš koji si na nebesima! I mene koji vršim časnu službu duhovnog pastira, i vas koji ste na robiji, i onoga koji drži žezlo u ruci, i onoga koji drži motiku u ruci. Ako nam je pak svima jedan Otac na nebesima, kao što jest, onda nema nikakve sumnje, da smo među sobom braća, braća po Kristu koji je umro za sve nas na križu.« Četvrti nagovor održan u Katedrali na otvorenju Liturgijskog kongresa 24. listopada 1940. – uza svu svoju jednostavnost – možemo držati preludijem govora o liturgiji na Drugom vatikanskom koncilu. Još bih ovamo pribrojio i njegovu propovijed zagrebačkim sveučilištarcima 27. ožujka 1938. pod naslovom: »Katolički intelektualac prema svome narodu« (str. 229–235). Najkraće pak to izriče: »Za uvjerenog katolika ljubav prema narodu nije predmet trgovine ni za novac ni za slavu, nego je ona moralna i etička dužnost« (str. 231).

15. Stepinčeva propovijed

Kada je riječ o propovijedima, govorima i porukama nadbiskupa Alojzija Stepinca, općenito, ne treba se truditi u njima tražiti majstorske dotjeranosti, a još manje izrazitu ljepotu. »Nadbiskup je govorio mirno i trijezno, katkada strogo, s potpunim nadzorom nad samim sobom, a u važnijim je propovijedima imao pred sobom ispisanu propovijed te ju je čitao. Nije dolazio taj utjecaj ni od govorničke vještine ili demagoškog nastupa, koji narod na čas lako upali i zanese, jer za vrijeme svojih govora nije obično upadao u neki zanos niti je svoje riječi, misli, sudove pratio primjerenim gestama, kako to običavaju činiti veliki govornici (...). Govorio je bez ikakvih naučenih ukrasa, do skrajnosti jednostavno (...). Ipak su ga s punim razumijevanjem i oduševljenjem slušali i visoko obrazovani građani i priprosti seljaci«, piše o. Benigar i nastavlja: »Kad se radilo o Bogu, njegove su riječi bile tople i uvjerljive. Kad se radilo o ćudorednim zasadama, onda su bile tvrde kao čelik, prozirne kao kristal. Neumoljivo su zahtijevale i poticale na stvaranje dobre odluke, nisu dopuštale isprike. Nije tu bilo srednjega puta između da i ne, nije bilo izlaza niti načina kako bi se zaobilazio zakon Božji« (Benigar, str. 304).

Ipak, i u tako sastavljenim propovijedima – a čini se da ih je još mnogo više održao nego ih je napisao, osobito na pastoralnim pohodima – može se naći dijelova retorski izvrsno složenih, pa čak i pjesničkih. Na Staru godinu 1935. na riječi Svetog pisma: »Sve će proći, a ti ostaješ, Gospode!« (Ovdje, 87–91) pri kraju nabraja različite nedaće s refrenom »ali ti ostaješ« (str. 91). U Karlovcu pak na euharistijskom kongresu kliče u retorski izvrsno složenim odlomku: »Kriste, ti si Bog skriven, Bog Izraelov, Spasitelj« (str. 109) da opet provali u iskaz: »Doći će dan kad ćeš ti, skriveni Bog,... opet uspostaviti red u ljudskome društvu« (str. 109–110). Također na euharistijskom kongresu u Petrinji ističe vrijednost euharistije u sklopu svih sedam sakramenata (str. 236). Na Veliki petak u Katedrali, na riječi Kristove: »Oče, oprosti im«, nadovezuje sve one na koje se ta riječ odnosi: »I one, koji su mu zanijekali egzistenciju... i onima koji su proklinjali njegovo sveto ime... i onima koji su teško zanemarili sredstva milosti... i propagatorima ideja koje razaraju svijet...« (str. 304–305). U nagovoru kod posvete »Gospodarske sloge« navodi kratak, ali vrlo dojmljiv Lamartineov nagovor kakve ljude daje Bog Crkvi (str. 319). Na euharistijskom kongresu u Jastrebarskom sažima sve sakramente da pokaže kako u euharistiji »odsijeva Božja darežljivost i milosrđe više nego u svim drugim sakramentima« (str. 334). Na euharistijskom kongresu u Našicama, treći odlomak na str. 339., počinje: »Padamo ničice s pobožnim pastirima... s pobožnim kraljevima s Istoka... s bijednim gubavcem« itd. Na Marijanskom kongresu u Glogovnici u retorskom slijedu: »Kad ne poznaju Boga« ističe zle plodove komunizma. Kod krunidbe Majke Božje u Kloštru Podravskom niže dobra koja nam je Bog dao, također u retorskom slijedu: »Pogledajte, kako nas je svakoga obdario s obzirom na duh...« itd. (str. 441).

Nećemo dalje nizati slične odlomke, spomenut ću još samo dva doista ponajljepša. Prvi, gotovo poetski odlomak, nalazimo u nagovoru prigodom otvorenja Četvrtoga socijalnoga kongresa 3. studenoga 1940. Tu Stepinac slušateljstvo poziva da promotri vlastitu povijest, iz koje je bjelodano kakvim plodovima rode dobre obitelji: »Naš se narod ponosi svojim velikim ljudima... Domagojem, Branimirom, Trpimirom i tolikima drugima... I s pravom se ponosi. No što su oni drugo nego izdanci kršćanskih obitelji.« I tako redom niže dvadeset i četiri imena sa stalnim refrenom: »No što su oni drugo nego izdanci kršćanskih obitelji« (str. 483).

Najljepši pak odlomak u tom smislu je onaj iz propovijedi kod krunjenja Majke Božje Bistričke 7. srpnja 1935., u kojoj se nalaze ove lijepe pjesničke riječi (str. 66):

»Mi ti sa svoje strane obećajemo svi,
da ćemo ti ostati vjerni i iskreni štovatelji!

Vjerni dok budu žuborili potočići naši,
šumile rijeke naše,
dok se bude pjenilo sinje more naše!

*Vjerni dok se budu zelenile livade naše,
dok se budu zlatile njive naše,
dok se budu sjenile tamne šume naše,
dok bude mirisalo cvijeće domovine naše.«*

Istini za volju, makar imamo sada u ova dva izdanja iz godine 1996. i 2000. sve propovijedi, govore i poruke nadbiskupa Alojzija Stepinca za vrijeme njegove aktivne biskupske službe, treba pretpostaviti da je on još mnogo više propovijedao, pogotovo kod pastirskih pohoda i dijeljenja svete potvrde po župama. Pa iako sve te propovijedi ne iscrpljuju svu njegovu biskupsku službu, valja reći s p. Benigarom (str. 299): »Javna se djelatnost jednoga biskupa, koji je u biskupiji vrhovni i mjerodavni učitelj svete vjere i ćudoreda, očituje i prosuđuje napose u propovijedanju Riječi Božje, naučavanju vjerskih istina i ćudorednih zasada.«

U tom je, eto, vrijednost i ovoga zbornika Stepinčevih propovijedi, govora i poruka od godine 1934. do 1940.

Bonaventura Duda

(Zahvaljujemo o. Bonaventuri na ovom članku. Napominjemo da je njemu prvome bilo povjereno napisati uvodne misli u ovu zbirku propovijedi nadbiskupa Stepinca. No, već obećanu suradnju nije zbog iznenadnih zdravstvenih teškoća mogao provesti u djelo.)

Sestre Karmelićanke Božanskog Srca sa svojim susestrama iz Rima u pohodu pomen-zbirci bl. A. Stepinca

KNJIGA O KOMUNISTIČKIM ZLOČINIMA U LEPOGLAVI

Početkom srpnja 2000., u nakladi Hrvatskoga društva političkih zatvorenika, izišla je knjiga dr. Augustina Franića »KPD Lepoglava – mučilište i gubilište hrvatskih političkih osuđenika« (Zagreb, 2000., 248 str., s 41 dokumentarnim prilogom i sažetcima na engleskome, španjolskom i njemačkom jeziku).

Iako ne treba nipošto podcjenjivati važnost nažalost malobrojnih memoarskih djela o sudbini hrvatskog naroda i njegovih istaknutih pojedinaca u komunističkoj Jugoslaviji, valja istaknuti da je ova knjiga po mnogočemu prvijenac u literaturi o hrvatskome političkom uzništvu. Ta je literatura, i beletristička i znanstvena – ne slučajno – neobično oskudna. Kao što su zapuštene, zaboravu prepuštene kaznionice, tako je zapušteno i naše pamćenje o njima, i naša svijest o njihovu značenju i ulozi. Ni ova knjiga nije monografija o lepoglavskomu mučilištu u komunističkoj Jugoslaviji, koja u Hrvatskoj nije priređena ni u punih deset godina od sloma komunističke Jugoslavije. Za razliku od drugih zemalja izišlih iz komunizma, u kojima su državne vlasti na različite načine poticale istraživanja i otvarale arhivske fondove, u Hrvatskoj se svaki istraživač danomice spotiče o prepreke koje se motiviraju »politikom pomirbe« i sličnim ideološkim razlozima.

Uslijed toga je zapriječeno ili bar uvelike otežano sustavno i ozbiljno znanstveno istraživanje. Šutjeti o zlodjelima jugoslavenskih komunista u Hrvatskoj je poodavno sastavni dio političke korektnosti. Do siječnja 2000. bilo je korektno veličati tobožnji komunistički antifašizam, koji nerijetko ne samo da nije zaostajao za totalitarizmom i terorom fašista i nacista, nego je čak i prednjačio. Od siječnja ove godine korektno je tvrditi da se u doba ranijih, hadezeovskih vlada, rehabilitiralo ili čak promicalo »ustaštvo«, iako se upravo u to doba (pod ogrtačem tzv. pomirbe) onemogućavalo provođenje sudskih postupaka protiv notornih jugoslavenskih komunističkih zločinaca.

Zbog toga svaki pokušaj koji se opire tim ideološkim rešetkama valja posebno pozdraviti i poduprijeti, jer je to redovito pokušaj pojedinca, koji stoji nasuprot sustavu. Za to je potrebna građanska hrabrost, a uvijek poštovanje zaslužuju oni, koji se ne boje svoje gradove graditi na Vezuvu, ni slati svoje brodove u neistražena mora.

I piscu ove knjige, dugogodišnjemu hrvatskom političkom uzniku (do svoje dvadeset i devete, napominje on, izdržao je svojih devet godinica), nesumnjivo je trebalo građanske hrabrosti i upornosti, da prikupi, prouči i analizira mnoštvo fragmentira-

nih podataka o najtragičnijem segmentu tamnovanja u Lepoglavi: umorstvima hrvatskih političkih uznika. Dr. Franić ne krije svoje motive. On želi mlađim naraštajima ostaviti svoju knjigu kao oporuku, kao zalog i svjedočanstvo patnje, bez koje nije moguće ostvariti slobodu. Istodobno, on želi dati zasluženu zadovoljštinu preživjelim uznicima i rodbini umorenih, ali i izraziti poštovanje prema osobnoj čestitosti i čistoći idealizma svojih mrtvih supatnika. Za nj oni nisu mrtvi, nego i dalje žive u prijateljstvu iskovanom u najtežim mogućim uvjetima, kao čvrsta i neraskidiva spona s Domovinom i Bogom.

Ta je spona izdržala i najteže kušnje. U jednomu memoarskom zapisu, nadbiskup dr. Alojzije Stepinac, i sam lepoglavski uznik, čija je nazočnost krijepila hrvatske logoraše, makar im nije bilo dopušteno s njim komunicirati, zabilježio je: »Ljudi su u komunističkim zatvorima ili logorima podvrgnuti bez prestanka strašnom duševnom pritisku, kojega ne može pravo shvatiti nitko tko nije prošao kroz strahote njihovog postupka.« Nakon što je naveo niz metoda kojima je sam bio ponižavan i maltretiran, Nadbiskup nastavlja: »Sve ovo i bezbroj drugih stvari izgledaju sitnice, ali komunizam znade sve to tako spojiti jedno s drugim, da nije rijetko slučaj, da ljudi polude ili se ubiju ili posve klonu i predaju se na milost i nemilost komunizmu, kao ono ptičice, koje nemaju snage, da više polete, kad se nađu na domak zmije otrovnice.«

Dr. Franić opisuje i dokumentira upravo tu atmosferu terora i zla, koje je vladalo komunističkim logorom u Lepoglavi. Nakon uvodnog dijela, u kojemu ukratko, ali sadržajno i dojmljivo, opisuje povijest lepoglavske kaznionice, te činjenice i dojmove zajedničke svakom zatočeniku (ulazak u tamnicu, odjeća i obuća, šetnja, pošta i paketi, prehrana i posjeti, rad na izvanjskim radilištima, stegovne kazne, ustroj zdravstvene službe i sl.), auktor donosi poimenični popis umrlih osuđenika prema zatvorskim podatcima. Razumije se, da službenim zatvorskim podatcima pristupa s razložnim krajnjim oprezom. Upozorava, da tobožnje naravne smrti u tamnici zapravo nikad nisu naravne, nego su uvijek posljedkom zlostavljanja, iscrpljenosti, izgladnjelosti, tjelesnog i duševnog terora. U nizu slučajeva, štoviše, dokazuje da je »naravnom smrću« i »pokušajem bijega« prikriveno okrutno umorstvo.

Tjelesno i duševno zlostavljanje u kaznionici u više je navrata dovelo do skupnih bjegova. Njima pisac posvećuje posebnu pozornost, nesumnjivo i zbog toga što je u nekim memoarskim djelima bilo nepreciznosti, pa i pretjerivanja. Uvjerljivo dokazuje, da ni uprava lepoglavske tamnice u nekim slučajevima nije znala točan broj bjegunaca (iz čega bi se moglo zaključiti, da u prvo vrijeme, 1945., nije bilo posve pouzdanih podataka o broju i identitetu zatočenika, što će, nesumnjivo, biti skopčano s nekontroliranim umorstvima). Franić utvrđuje i dokumentira sastav skupina bjegunaca i opisuje njihove pojedinačne sudbine. Za veliku većinu stoji, da im se nakon bijega gubi svaki trag. Također nepobitno ustanovljuje, da nisu rijetki slučajevi u kojima je bijeg insceniran, očito radi toga, da se organizira i lakše opravda umorstvo.

U knjizi su, dakle, sustavno obrađene sudbine više stotina umrlih i ubijenih hrvatskih političkih uznika. Za svakoga od njih doneseni su osobni podatci, te podatci o djelu za koje ih se teretilo, sudu koji je izrekao osudu i njezino trajanje. Za svakoga je naznačena sudbina: nadnevak i pretpostavljeni odnosno utvrđeni uzrok smrti.

Promatrani pojedinačno, ovako sređeni podatci upućuju na vrijedan zaključak: većini zatočenika nije se na teret stavljalo nikakvo određeno (a ponajmanje dokumentirano i u pravednome, zakonitom sudskom postupku utvrđeno) zlodjelo, nego je za osudu dostajalo »simpatiziranje« Nezavisne Države Hrvatske ili suradnja s njezinim vlastima, čak i pripadnost redovitim oružanim snagama. Uzeti skupno, podatci o nacionalnom sastavu osuđenika i stražara, te o smrtnosti osuđenika, koje je dr. Franić prikupio i objavio u ovoj knjizi, jasan su dokaz protuhrvatstva i zločinačke naravi jugoslavenskoga komunističkog režima.

Upravo na primjeru ove dragocjene studije, biva jasno, koliku bi vrijednost predstavljali na sličan način obrađeni i, eventualno, objavljeni sažeti podatci o svakom hrvatskom političkom uzniku, koji bi pored osobnih podataka obuhvaćali inkriminaciju, naziv i sjedište sudišta, oznaku, broj i trajanje osude, mjesto izdržavanja kazne i napomenu o smrti ili izdržanoj kazni. Regesta hrvatskoga političkog uzništva bila bi nesumnjivo najteža optužnica protiv jugoslavenske, kako nekomunističke, tako i komunističke države i ideje i, ujedno, snažan argument u prilog hrvatske narodne samobitnosti i državne neovisnosti. Knjiga dr. Augustina Franića neka bude poticaj za takav pothvat. – Tomislav JONJIĆ

HVALA VAM

ŠTO ČITATE I DRUGIMA OMOGUĆUJETE PRIMATI GLASNIK »BLAŽENI ALOJZIJE STEPINAC« AKO NAVRIJEME PODMIRITE SVOJE OBVEZE PREMA GLASNIKU, ON ĆE MOĆI REDOVITO IZLAZITI I BITI VJESNIK NJEGOVIH VRLINA, KOJIMA GA JE BOG PROSLAVIO ZA DOBRO SVOJE CRKVE I HRVATSKOG NARODA. GLASNIK MOŽE SVAKI ČITATELJ I SVJEDOK OBOGATITI SVOJIM DOPISOM I USPOMENAMA NA KARDINALA STEPINCA, ILI FOTOGRAFIJOM IZ NJEGOVA ŽIVOTA. AKO STE BILI DIONIK KOJE SVEČANOSTI PRIREĐENE U NJEGOV SPOMEN, IZVIJESTITE O TOME PUTEM GLASNIKA SVE PRIJATELJE I ŠTOVATELJE KARD. STEPINCA.

KRONIKA

Dar za gradnju pastoralnog centra bl. Alojzija Stepinca u župi Adjarra u afričkoj državi Benin

Mons. Marko Culej, varaždinski biskup, 1. je travnja 2001. po završetku misnog slavlja u Varaždinskoj katedrali uručio biskupu Komarici dar vjernika Varaždinske biskupije od 50.000 kuna za gradnju nove crkve i svetišta u župi Male Terezije Presnače kod Banje Luke, te zahvalio svima koji su na 5. korizmenu nedjelju predali milodar za gradnju pastoralnog centra bl. Alojzija Stepinca u župi Adjarra u afričkoj državi Benin, gdje djeluje misionar, svećenik Varaždinske biskupije vlč. Antun Toni Štefan.

Na Veliki petak su se vjernici u Dubrovniku prisjetili žrtava komunističkog progona

Obredi Velikog petka, u kojima kršćani širom svijeta sudjeluju sjećajući se i uživljujući se u muku Gospodina Isusa Krista po kojoj su spašeni, slavljeni su 13. travnja i u Dubrovačkoj katedrali.

Poslije obreda u baroknoj katedrali slijedio je ophod svećenika, redovnika, redovnica i vjernika, u kojem je biskup Puljić pod baldahinom nosio relikviju Isusovog križa koja se čuva u riznici katedrale, a na čelu kojeg su nošena tri križa, krenuo je ulicom od Puča do Onofrijeve fontane, pa Stradunom sve do crkve sv. Vlaha. Ispred crkve sv. Vlaha biskup Puljić se još jednom kratko obratio vjernicima rekavši: »Dok čitamo izvješće o Mesiji koji pati i umire, razmišljamo i o njegovim sljedbenicima koji bijahu osuđivani samo radi toga jer su bili njegovi, njegovo ime nosili i njegovu nauku s radošću pronosili. Od rimskih do naših dana. Gledamo ono silno mnoštvo obilježenih koji se okupaše u krvi Jaganjčevoj. Promatramo velikane i heroje koji su cijenili slobodu duha i nisu se strašili okova kako ne bi bilo okovano Evanđelje. Gledamo kardinala Stepinca, biskupa Carevića (graditelja porušenog križa na Srđu), naše svećenike i redovnike: Pericu, Krečka, Kiša, Blažića, Kalafatovića, Fantelu, koji dadoše divno svjedočanstvo vjernosti Bogu, Crkvi i narodu. Gledamo ih, divimo im se i Bogu zahvaljujemo za njih. Mislimo i na silno mnoštvo neznanih i nezabilježenih svjedoka u tvornicama, školama, bolnicama, trgovinama i tvornicama, kojima su se 'podrugivali, razvlačili usne i mahali glavom' – kako slikovito opisuje psalmist – jer su vjerovali, molili se, sakramente slavili i križ sveti nosili i častili. Ogledajmo se u ta ogledala i nadahnjujmo se na njihovom primjeru često.«

Medaljon dr. Alojzija Stepinca, nadbiskupa zagrebačkoga, pronađen na smetlištu »Karepovac« u Splitu 1979.; nepoznati su autor i podrijetlo medaljona.

22. plenarno zasjedanje HBK u svjetlu Stepinčeva mučeništva

XXII. plenarno zasjedanje Hrvatske biskupske konferencije pod predsjedanjem predsjednika HBK zagrebačkog nadbiskupa Josipa Bozanića započelo je 24. travnja u Nadbiskupskom dvoru u Zagrebu. Obraćajući se okupljenim nadbiskupima i biskupima, mons. Bozanić je u uvodnom govoru istaknuo kako su biskupi pozvani u prvom redu biti vjernici. »Nikada ne smijemo upasti u zamku ili napast da damo više važnosti svjetskoj logici, organizacijskoj uspješnosti, politici, diplomaciji, nego li navještaju i svjedočenju Evanđelja. Ne smijemo zaboraviti da je Isus pozvao prve apostole da ga slijede prema Jeruzalemu, prema Kalvariji. To vrijedi i za nasljednike apostola«, ustvrdio je predsjednik HBK, podsjetivši na mučenički lik bl. Alojzija Stepinca. Mons. Bozanić je rekao kako je ovo plenarno zasjedanje prvo u trećem tisućljeću, u koje je Crkva ušla predvođena papom Ivanom Pavlom II. te njegovom preporukom promicanja »duhovnosti zajedništva«.

U župnoj crkvi u Rakovom Potoku oltar s moćima bl. Alojzija

Zagrebački nadbiskup Josip Bozanić bio je 27. i 29. travnja u pastirskom pohodu župi Rakov Potok u Okićkom dekanatu. Pohod je nadbiskup Bozanić započeo u petak 27. travnja posjetom osnovnoj školi u Horvatima, gdje su djeca priredila kratki prigodni program, a nadbiskupa je pozdravila vjeroučiteljica.

U nedjelju 29. travnja zagrebački nadbiskup predvodio je svečano misno slavlje s posvetom nove župne crkve Presvetog Srca Isusova, a u koncelebraciji su sudjelovali svećenici Okićkog deknata. U oltar su ugrađene moći utemeljitelja te župe bl. kardinala Alojzija Stepinca. U propovijedi je nadbiskup Bozanić govorio o izgradnji crkve, istaknuvši kako »crkva gradi Crkvu«, jer izgrađivanjem crkve kao građevine gradi se živa Crkva, koju sačinjavaju vjernici. Nadbiskup Bo-

zanić pozvao je vjernike da se angažiraju u Crkvi, ne samo prigodom njezine izgradnje, nego i u ostalim crkvenim duhovnim i karitativnim djelatnostima.

Susret mladeži na Voloskom – Stepinčevo 2001.

I ove je godine pripremljen i održan susret mladeži na Voloskom i Opatiji. Zbilo se to od 4. do 6. svibnja 2001., a uz 103. obljetnicu rođenja bl. Alojzija Stepinca. Okupilo se oko 200 mladića i djevojaka. U kršćanskom druženju i stvaranju čvršćeg zajedništva među mladim vjernicima proveli su uz pučkoškolsku i srednjoškolsku mladež sa Voloskoga i Opatije i skauti iz spomenutih mjesta, te njihovi prijatelji iz župe Jarmina u Đakovačkoj i Srijemskoj biskupiji. Bili su smješteni u Kampu »Opatija«, a organizirao ih je i vodio gosp. Ivan Lesinger.

Susret je započeo 5. svibnja Misom u kapelici sv. Roka u Voloskom. Tu je nakon euharistijskog slavlja otvorena izložba crteža i mapa na temu hrvatske književnosti i povijesti Bašćanske ploče i glagoljice. O izložbi na temu: »Mladež Blaženiku u riječi, slici i pjesmi« progovorila je i otvorila je prof. Mira Hajdin.

Osim kulturnog stvaralaštva, ovogodišnji susret mladeži uz Stepinčevo 2001. odvijao se u sportskim natjecanjima i molitvenom druženju, te natjecanju u poznavanju blaženog Alojzija Stepinca.

Dio programa o bl. Alojziju odvio se u subotu 5. svibnja, u Kongresnoj dvorani hotela Adriatic u Opatiji. Tu su brojni sudionici mogli kroz Alojzijeve misli, koje su promišljeno i znalački odabrali i pročitali studentica Katarina Bandić i dipl. ing. Kristian Lenić, još bolje upoznati duh i veličinu kard. Stepinca. Ugođaju su pridonijeli mladi pjevači i sestre družbe Usmiljenki sa Voloskoga i Ljubljane, te grupa »Kefa« iz župe Sv. Petra u Zagrebu.

Potom su studenti Teologije u Rijeci vrlo uspješno i za sve nazočne pobudno izveli dramsku predstavu »Alojzije Stepinac jučer i danas«.

U večernjim satima te subote, u Grand hotelu »Adriatic« održane su dvije projekcije dokumentarno-igranog filma »Isus«, prema Evanđelju sv. Luke, sinkroniziran na hrvatskom jeziku.

Završetak susreta mladeži bilo je svečano euharistijsko slavlje, koje je u nedjelju 6. svibnja, uz svjetski dan molitve za duhovna zvanja, u župnoj crkvi u Voloskom predvodio mons. Juraj Batelja, postulator, a pjevali su »Kefa«, »Hrvatski Nazaret« iz Rijeke, te grobnički Tići.

Ovo druženje mladih iz raznih mjesta u Hrvatskoj bilo je i prilika da vide barem neke znamenitosti i ljepote primorskoga i istarskog dijela domovine Hrvatske. Pripomoglo je i dubljem vrednovanju dara života i zahvalnosti roditeljima koji su prihvatili troje i više djece u svoj roditeljski dom, dajući im ne samo život, nego i odgoj u vjeri. Shvatili su naime, da su djeca njima dar, a domovini blagoslov.

Dao Bog, da, primjerom i zagovorom blaženoga Alojzija Stepinca, Isus Krist, veliki prijatelj mladih, bude uvijek, njima i svima nama – put, istina i život.

Veliku pomoć u organizaciji i odvijanju ovogodišnjeg susreta mladeži pod okriljem bl. Alojzija Stepinca na Voloskom i Opatiji pružili su preč. Josip Šimac, Ivan Lesinger, voditelj skauta, hotel Adriatic, udruga »Blaženi Alojzije Stepinac«, o. Anton Pust lazarist, gosp. Radovan Tončinić, osmogodišnje škole opatijskog dekanata i brojni sponzori. Zahvaljujući nihovoj potpori svi su sudionici, kroz sva tri dana, dobili besplatne bonove za hranu i piće u restoranu »Vongola« u Opatiji.

Na završetku susreta je preč. Šimac, kao domaćin, zahvalio svim sudionicima i dobročiniteljima, s posbenim osvrtom na doprinos Odreda katoličkih skauta sv. Nikole iz Velog Brguda, Sv. Jelene iz Kastva te Sv. Roka iz Voloskog.

U zabavnom dijelu susreta, i na njegovom završetku, na Opatijskoj rivi, bili su spremni sudjelovati glazbeni sastavi »Kolaž«, »Falotti« iz Matulja, »Teens« i »Psalmi«, ali je loše vrijeme onemogućilo njihove nastupe.

Ovogodišnji susret mladeži uz 103. obljetnicu rođenja bl. Alojzija Stepinca završio je hodočašćem župe Volosko u Krašić, rodnu župu blaženog Alojzija, zatim u Zagreb u njegovu katedralu i na njegov grob, te u »Spomen-zbirku«.

Katolički skauti iz Jarmine, Velog Brguda, Kastva i Voloskog sudjeluju na proslavi »Stepinčevih dana« u Grand hotelu »Adriatic« u Opatiji

Proslava Blaženikova rođendana u Krašiću

U povodu rođendana bl. Alojzija Stepinca, u njegovoj rodnoj župi Krašiću, svečano misno slavlje predvodio je u utorak 8. svibnja zagrebački pomoćni biskup Josip Mrzljak zajedno s krašićkim župnikom Josipom Balogom i desetak svećenika. U prigodnoj pro-

povijedi biskup Mrzljak je stavio naglasak na pismo pape Ivana Pavla II. »Ulaskom u novo tisućljeće«, u kojem se poziva na svetost, što je prva zadaća hoda u pastoralu. Biskup Mrzljak je također istaknuo kako je Sv. Otac proglasio mnoštvo kršćana svetim i blaženima iz novijeg vremena, da nam budu primjer u životu, kao što je bio i bl. Stepinac.

Kviz o bl. Alojziju Stepincu

Sve je započelo nakon blagdana blaženog Alojzija Stepinca, kad je naš vjeroučitelj zapazio kako malo poznajemo svetački lik blaženog Alojzija. Budući da se ove godine navršava treća godina proglašenja Alojzija Stepinca blaženim, na poticaj svećenika i drugih, naš vjeroučitelj Tomislav Krušlin počinje spremati kviz o blaženom Alojziju Stepincu. Kviz se održao 11. svibnja 2001. u Osnovnoj školi Kumrovec. Spremali smo se pod njegovim vodstvom, a izabrane su skupine za kviz po dobnim kategorijama. Skupine su sačinjavali učenici četvrtog, petog i šestog razreda te sedmog i osmog, a svaka skupina imala je tri člana. U kvizu su sudjelovali i gosti O.Š. Tuhelj pod vodstvom vjeroučiteljice Ljiljane Leskovar. Svi koji su sudjelovali morali su detaljno proučiti najvažnije detalje iz Blaženikova života, iz literature o blaženom Aloziju Stepincu: Pastirsko pismo nadbiskupa Bozanića: »Najsvetiji lik Crkve Božje u Hrvata«, Aleksa Benigar: »Stepinac«, te Juraj Batelja: »Sluga Božji Alojzije Stepinac«.

Kviz se sastojao od pismenog, a potom usmenog dijela, u koje je ušlo pet najboljih ekipa iz svake skupine. Uz nadzor svećenika vlč. Milana Juranića, vlč. Nikice Špiljka i ravnatelja škola iz Kumrovca i Tuhlja, kviz je prošao u najboljem redu. Na kvizu je bilo mnogo uzbuđenja, radosti, ali i tuge, a ponajviše znanja. O.Š. Tuhelj odnijela je prvu nagradu. Ali nismo žalili, jer ipak kviz je održan u čast blaženog Alojzija Stepinca. Pobjednici su dobili vrijedne knjige o životu blaženog Alojzija Stepinca, ali vjerujem da nitko nije ostao razočaran, jer svaki je sudionik kviza dobio veliko i lijepo priznanje i životopis: »Sluga Božji Alojzije Stepinac«. I ono najvažnije: sklopili smo veliko prijateljstvo s bl. Alojzijem Stepincem, i vjerujemo da će nas njegov zagovor pratiti čitav život.

Danijela Stojić, 6.a O.Š. Kumrovec

Moći bl. Alojzija Stepinca ugrađene u oltar župne crkve u Lukavcu

Na blagdan Majke Božje Fatimske, 13. svibnja, zagrebački nadbiskup Josip Bozanić posvetio je župnu crkvu Majke Božje Fatimske u Lukavcu te predvodio misno slavlje zajedno sa župnikom župa Odra i Lukavec mons. Ladislavom Loinom i svećenicima Odranskog dekanata.

U pozdravnom govoru prije čina otvaranja crkve, župnik mons. Loina pozdravio je nadbiskupa Bozanića i sve okupljene, osvrnuvši se na povijest izgradnje crkve i utemeljenja župe. Gradnja crkve započela je na današnji dan 1960. godine. No, godinu dana kasnije, 1961. godine, na sam dan blagoslova, zapaljena je. Crkva, koja je bila prva posvećena Gospi Fatimskoj u Zagrebačkoj nadbiskupiji, potom je nešto obnovljena te ju je župnik blagoslovio. Godine 1989. započela je njezina temeljitija obnova i proširenje, te je sada uglavnom dovršena. Nakon pozdravnih riječi, započeo je obred posvete crkve.

Na kraju mise župnik Loina zahvalio je Nadbiskupu na dolasku, te svima koji su pomogli konačni dovršetak crkve, u čiji su oltar ugrađene moći bl. Alojzija Stepinca.

Spomen ploča svećeniku žrtvi komunističkih progona

Župa Stari Farkašić u Sisačkom dekanatu proslavila je 31. svibnja svoj župni blagdan Pohod Blažene Djevice Marije. Ta župa, utemeljena 1787. godine, nekad je bila glasovita u tom kraju, posebice zbog svojih uglednih župnika. Posebno se isticao jedan od njih, Antun Irgolić, farkašićki župnik od 1913. do 1943. godine. Župljani župe Stari Farkašić su u povodu 100. obljetnice ređenja svome nekadašnjem župniku, domoljubu i mučeniku, dali postaviti spomen-ploču ispred župne crkve. Ploču je otkrio i blagoslovio na župni blagdan nekadašnji farkašićki župnik, a sadašnji župnik u Vinici Valent Posavec, zajedno s domaćim župnikom Jakovom Golomeićem. Nakon blagoslova ploče, svećenici i brojni vjernici su uz pjesmu išli do crkve, gdje je slavljena misa, koju je predvodio vlč. Posavec.

Svećenik Antun Irgolić rodio se 1877. godine u Zagrebu, gdje je i završio školovanje. Za svećenika ga je zaredio 1901. godine nadbiskup Juraj Posilović u Zagrebu. Nakon što je bio kapelan u Mariji Gorici i u još šest župa, postaje 1913. godine župnik u Starom Farkašiću. Bio je jedan od najuglednijih župnika u Sisačkom dekanatu, te je u njega bila

KUD »Lovor« iz Lovrana pod vodstvom mo. Franje Bravdice sudjeluje u programu »Stepinčevih dana« 2001. u Voloskom

jaka narodna svijest i osjećaj za pravdu. Obljubljen od naroda, mržen od partizana. Da ga sačuva od pogibelji, bl. Alojzije ga je želio premjestiti na drugu župu. Budući da se nije osjećao krivim, a zavolio je kraj i ljude, želio je s njima ostati unatoč poteškoćama i prijetnjama bezbožnika.

O mučeničkoj smrti svećenika Irgolića ima nekoliko verzija, a najvjerojatnija je ona, koju je zapisao Martin Stupnik, župnik u Pokupskom. Prema njegovu zapisu, partizani su 31. siječnja 1943. godine upali u Stari Farkašić, u kojem nije bilo vojske, opljačkali i zapalili župni dvor, a župnika privezali za kola i vukli ga do sela Cerje u župi Pokupsko. Tu su ga nekoliko dana preslušavali, mučili i konačno ubili. Bilo je to početkom veljače 1943. godine, s time da mu je tada bilo 65 godina života i 42 godine svećeništva. Nakon desetak dana pastiri su pronašli njegovo mrtvo tijelo u šumi zvanoj Suhača. Tijelo mu je u tajnosti pokopano na groblju u Pokupskom.

Vjeronaučna olimpijada

Dana 2. lipnja 2001. održano je u prostorijama Nadbiskupskog bogoslovnog sjemeništa u Zagrebu vjeronaučno natjecanje 14 ekipa mladih iz Zagrebačke nadbiskupije. Pobijedila je ekipa »Dobrog Pastira» iz župe Sv. Obitelji Trnje-Zagreb, dok je drugo mjesto osvojila ekipa »Narod Božji» iz župe Botinec s 124 boda. Te dvije ekipe sudjelovat će na završnom natjecanju najboljih ekipa iz svih biskupija i nadbiskupija u Hrvatskoj.

Glavni razlog ovog natjecanja, odnosno vjeronaučne olimpijade, bio je, unijeti duh Crkve u srca mladih, a ne prvo mjesto neke ekipe. Vjerujem da su se svi jednako pripremali, s jednakim uzbuđenjem i očekivanjima, ali uvijek netko mora biti najbolji, barem za nijansu. Ali prava bit svega ovoga, za mlade, bila je upoznati Crkvu, i kao ustanovu, i kao zajednicu kršćana. Spoznati je i upoznati od njezina samoga početka. Uvidjeti da ju je utemeljio Isus Krist, i da se ona rađa i živi u svakome od nas.

Sudionici vjeronaučne olimpijade, II. grupa, nakon pismenog dijela pohodili su Spomen-zbirku bl. A. Stepinca

Važno je reći i da je upravo Crkva glavna tema ovogodišnje »vjeronaučne olimpijade«. Mislim da na kraju više nikome nije ni bilo važno hoće li biti prvi ili zadnji, jer uz sva ta događanja unutar natjecanja, svatko može biti zadovoljan samo sudjelovanjem. Bilo je tu pizza, sokova, šetnji, razgledavanja, a uz svu tu opuštenu atmosferu, kojoj su najviše pridonijeli voditelji i organizatori, natjecanje se polako pretvaralo u jedan prelijepi izlet, osobito za one koji nisu bili iz Zagreba. Koliko smo puta svi bili u Zagrebačkoj katedrali, ali svaki novi dolazak je nešto posebno, a posebice uz voditelja i časne sestre, koje su kao pratnju imali ovogodišnji olimpijci. Ono što se u meni, a vjerujem i drugima, posebno svidjelo, bilo je upoznavanje života blaženog Alojzija Stepinca, koji je bio uhićen, osuđen, zatvoren i zatočen sve do smrti... Shvatili smo da je na nama, mladima, da mu se molimo, a sve naše molitve bit će uslišane!

... i, na kraju se mora reći da su svi, bili prvi ili zadnji, ovim natjecanjem zadovoljni jer iz sveg ovog druženja i učenja proizlazi samo ono pozitivno!

Ivana Pernar

Momčad »Duha Svetoga« prvak Katoličke malonogometne lige

Momčad »Duha Svetoga« sa zagrebačkog Jaruna postala je treći prvak Katoličke malonogometne lige »Alojzije Stepinac«. Srebrna odličja preuzela je drugoplasirana momčad sv. Franje, dok je brončano odličje pripalo trećeplasiranoj momčadi sv. Luke.

Odigravanjem posljednjih kola u subotu 2. lipnja završila se 3. sezona lige, koja okuplja 26 momčadi iz župa i zajednica Zagrebačke nadbiskupije.

Katolička malonogometna liga ove godine je formirala Ligu za prvaka i Ligu za opstanak. »Liga za prvaka« od sljedeće godine postaje Prva liga, koja će od sljedeće sezone brojiti 16 momčadi. »Liga za opstanak« formira Drugu ligu, u koju ulazi ostalih 7 momčadi i novoprijavljene ekipe.

Organizacijski odbor Lige, u suradnji sa župom Presvetog Trojstva iz zagrebačkog Prečkog, priredio je završnu svečanost, koja je započela u 19 sati misnim slavljem što ga je predvodio povjerenik za pastoral mladih Zagrebačke nadbiskupije Marijan Gradinšćak. Prema rasporedu organizatora, u 20 sati na otvorenom prostoru župe započeo je prigodni program, unutar kojega su dodijeljene nagrade svim sudionicima, te posebno momčadima od 3. do 1. mjesta. Posebno sastavljen žiri odredio je nagrade za najboljeg strijelca, mladog igrača, vratara, najboljeg igrača Lige, te najbolju šestorku Lige. Unutar programa dodjele nagrada, organizatori su zaključili i humanitarnu akciju »Pomozimo obitelji Bejzić«, koja je pokrenuta u korizmi ove godine. Akciju je potaknuo prilog o obitelji emitiran 18. ožujka u sklopu emisije »Agape« na HRT-u. Obitelj Bejzić je osmočlana obitelj, koja živi na zagrebačkoj Trešnjevci, u trošnoj kući, na rubu egzistencije.

Zaštitni znak i temeljna zamisao organizatora Lige je susret i zbližavanje mladih kroz sport. Tako je nogomet samo povod za međusobno druženje i upoznavanje mladih iz raznih župnih zajednica.

Od ove godine Liga se i medijski prezentira preko posebne Medijske grupe mladih, koja na »Radio Mariji» emitira svakoga prvog i trećeg utorka u mjesecu mozaičnu emisiju »Fair play«. Grupa je izdala 4. broj posebnog biltena Lige.

Hodočasnici **iz Voloskog kod Opatije** prigodom pohoda grobu i Spomen zbirci bl. Alojzija Stepinca

Kardinal J. Meisner o kard. Stepincu

„Hrvatska katolička zajednica najživlja je zajednica u našoj Nadbiskupiji. Prije polaska na ovu misu, molio sam pred slikom Majke Božje Bistričke. Pokojni kardinal blaženi Alojzije Stepinac uvijek je bio moj uzor. On je postao blaženikom. I ja sam na neki način Hrvat. Sretan sam i radostan što ovu misu mogu danas slaviti s vama«, izjavio je kardinal J. Meisner prije krizmane mise u nedjelju 10. lipnja u Minoritenkirche u Kölnu (u kojoj su pokopani I. Duns Scot i Adolf Kolping), a u kojoj Hrvati HKM Köln svake nedjelje slave svoju središnju misu. Kardinal je tom prigodom krizmao 65 krizmanika. Fra Josip Lucić, voditelj HKM Köln, pozdravio je na početku kardinala, krizmanike i sve nazočne. „Hrvati spadaju među najstarije narode Europe. Oni su osnovali jednu od najstarijih katoličkih misija u ovoj Nadbiskupiji«.

Zagrebačka nadbiskupija polazi u Rim na zahvalno hodočašće za beatifikaciju kard. Stepinca

Suradnja svećenika i vjernika laika u okvirima župnih pastoralnih i ekonomskih vijeća bila je u središtu pozornosti sedme redovite sjednice Prezbiterskoga vijeća Zagrebačke nadbiskupije, održane pod predsjedanjem zagrebačkog nadbiskupa Josipa Bozanića u ponedjeljak 11. lipnja u Nadbiskupskom bogoslovskom sjemeništu u Zagrebu.

U tijeku rada vijećnici su podrobno informirani o pripremama za hodočašće Zagrebačke nadbiskupije u Rim u studenome. To hodočašće organizira se u znak zahvalnosti za proglašenje blaženim zagrebačkog nadbiskupa kardinala Alojzija Stepinca, te u povodu rimskog dijela međunarodnog simpozija u povodu 20. obljetnice smrti zagrebačkog nadbiskupa i pročelnika Kongregacije za nauk vjere kardinala Franje Šepera, a predviđena je i posebna audijencija kod Svetoga Oca.

U Zagrebu uspostavljen »Župni pastoralni centar Bl. Alojzije Stepinac«

Blagdan sv. Petra i Pavla svečano je proslavljen u zagrebačkoj župi Sv. Petra. Mise su slavljene tijekom cijeloga dana, a središnju euharistiju predvodio je zagrebački pomoćni biskup Josip Mrzljak. U propovijedi je biskup Mrzljak govorio o sv. Petru i Pavlu kao o temeljima Crkve. Prema njegovim riječima, njihova se uloga u Crkvi može promatrati kroz dva uvijek aktualna pitanja koja je Isus uputio svojim učenicima: Što svijet govori tko sam ja? i Što vi kažete tko sam ja? Isus je pozvao učenike na dijalog sa svijetom, da osluškuju što se govori, a te odgovore Crkva treba čuti i respektirati. Biskup je podsjetio i na Papino pismo »Ulaskom u novo ti-

Osnova škola Jelenje-Dračice pod ravnanjem voditeljice prof. Alenke Juretić sudjeluje u proslavi »Stepinčevih dana« 2001. u Voloskom

Nadbiskup koadjutor dr. A. **Stepinac** i koprivnički župnik Stjepan **Pavunić**, prilikom održavanja Euharistijskog kongresa 6., 7. i 8. kolovoza **1937**. godine u Koprivnici

sućljeće«, u kojemu on kao prvu zadaću pastorala na početku novog tisućljeća ističe poziv na svetost. Nakon mise blagoslovljen je obnovljeni »Župni pastoralni centar Bl. Alojzije Stepinac« i križ koji se nalazi pored njega.

Blaženi Alojzije uzor mladomisnicima

U zagrebačkoj prvostolnici na blagdan sv. Petra i Pavla 29. lipnja zagrebački nadbiskup Josip Bozanić u zajedništvu sa zagrebačkim nadbiskupom u miru kardinalom Franjom Kuharićem, apostolskim nuncijem u Republici Hrvatskoj nadbiskupom Giulijem Einaudijem, pomoćnim zagrebačkim biskupom Vladom Košićem i velikim brojem svećenika zaredio je šesnaest đakona za svećenike. Za svećenike za Zagrebačku nadbiskupiju zaređeni su Željko Bakšić, župa Jastrebarsko, Tomislav Fridl, župa Đurđenovac, Željko Lovrić, župa Remetinec, Miroslav Markić, župa Sveta Nedjelja i Zvonimir Rogina, župa Sv. Ivan Zelina; za Hrvatsku franjevačku provinciju sv. Ćirila i Metoda fra Zoran Bibić, fra Goran Malenica, fra Mihael Nekić, fra Ratko Radišić i fra Josip Vukoja; za Provinciju franjevaca trećoredaca za svećenika je zaređen fra Branko Lovrić; za Hrvatsku provinciju sv. Jeronima franjevaca konventualaca fra Nikola Rožanković; za franjevačku mostarsku provinciju fra Drago Vujević; Za Hrvatsku pokrajinu Družbe Isusove Jerko Ban i Antun Volenik, te za misijsku družbu lazariste slovenske provincije za svećenika je zaređen Marijan Tunić.

Nakon misnih čitanja rektor Bogoslovnog sjemeništa u Zagrebu dr. Josip Oslić prozvao je ređenike i zajamčio pred Nadbiskupom i svima nazočnima da su đakoni dostojni da pristupe redu prezbitera. Potom je nadbiskup Bozanić održao svoju homiliju u kojoj je pozvao sve vjernike da se prepuste nadahnuću biblijskih čitanja. U svom obraćanju ređenicima, Nadbiskup je istaknuo: »Dragi ređenici, draga braćo i sestre, i mi smo sada pokraj groba našeg mučenika i blaženika kardinala Alojzija Stepinca. On nam je svjedok kako samo Bogu pripada budućnost. On je naš zagovornik kod Boga. Dragi ređenici, vas i vaše svećeništvo povjeravan njemu, Pastiru naših duša«.

Blagoslovljena kapelica bl. Alojzija Stepinca u Lupinjaku

Zagrebački nadbiskup Josip Bozanić blagoslovio je u subotu 30. lipnja kapelicu bl. Alojzija Stepinca u Lupinjaku u župi Taborsko. Ta je kapelica na cesti, uz samu hrvatsko-slovensku granicu, te su na blagoslovu bili nazočni vjernici s »obje strane Sutle«, a više je puta na blagoslovu istaknuto kako je »rijeka Sutla granica koja povezuje, a ne razdvaja«. Nadbiskup Bozanić predvodio je misno slavlje zajedno s 13 hrvatskih i slovenskih svećenika, među kojima je bio i postulator kauze bl. A. Stepinca prelat Juraj Batelja.

U prigodnoj propovijedi nadbiskup Bozanić govorio je o mučeništvu bl. Alojzija Stepinca, koje je bilo za jedinstvo Crkve i jedinstvo hrvatskog naroda: stoga je, kako je istaknuo nadbiskup Bozanić, Stepinac poticaj i primjer svima kako se ljubi svoj vlastiti narod ne samo riječima, nego djelima, a ta djela trebaju se iskazati u poštivanju zakona, ljubavi prema bližnjem, u solidarnosti prema siromašnome, obespravljenom, nesretnom.

Prigodne pozdravne govore uputili su domaći župnik Marko Cerjanec i voditelj odbora za izgradnju kapelice Branko Lupinski. Vlč. Cerjanec je u pozdravnoj riječi zamolio nadbiskupa Bozanića da u okupljenom Božjem narodu »probudi Stepinčev duh«, jer će to biti najbolji zalog boljeg vremena i ljudi. Gosp. Lupinski je pak zahvalio svim dobročiniteljima, sponzorima i graditeljima, obrazloživši da su se tim lakše odlučili za bl. Alojzija kao zaštitnika svoje crkve i svoga sela što su svjesniji Blaženikove duhovne veličine, kao nadahnuća za savjesniji kršćanski život u sredini koja je sve manje osjetljiva za kršćanske vrednote.

Kapelica bl. Alojzija Stepinca izgrađena je na poticaj samih vjernika, koji su se pobrinuli za sponzore, izvođače radova i samu projektnu dokumentaciju. Svim poslovima koordinirao je Branko Lupinski, a svojim prilozima u izgradnju kapelice, koja je jedina crkvena građevina na tom području posvećena bl. Stepincu, uključili su se i slovenski vjernici susjednih župa. Svečanom ugođaju pridonijeli su limena glazba te »mužari« iz Kostela i Taborskog.

UTEMELJENA UDRUGA »BL. ALOJZIJE STEPINAC« BOSONOGIH KARMELIĆANKI

Zbog snažnijeg zajedničkog nastojanja u promicanju terezijansko-karmelskog duha i međusobne povezanosti, Kongregacija za Ustanove posvećenog života i društva apostolskog života posebnim je dekretom 30. svibnja 2001. odobrila Statut Udruge 'Blaženi Alojzije Stepinac' hrvatskih samostana bosonogih karmelićanki BDM od Gore Karmela.

Dekret je predočen na Skupštini Udruge održanoj u Mariji Bistrici 5. i 6. srpnja 2001. kojoj je po ovlaštenju Kongregacije predsjedao o. Vjenceslav Mihetec, provincijal Hrvatske karmelske provincije sv. Josipa. U radu Skupštine djelovale su po dvije predstavnice svih hrvatskih Karmela bosonogih karmelićanki: Brezovice, Šarengrada (Remeta), Kloštar Ivanića, Sarajeva i Marije Bistrice.

Za prvu Predsjednicu Udruge izabrana je priorica Karmela u Mariji Bistrici s. Gabriela od Otkupiteljeve Ljubavi.

BLAGOSLOV KIPA BL. ALOJZIJA U GOSPIĆU

Gospićko-senjski biskup Mile Bogović blagoslovio je u staroj gradskoj jezgri Gospića u nedjelju 15. srpnja 2001. poprsje bl. Alojzija Stepinca, rad akademskog kipara Ante Jurkića. Spomen poprsje je podigla udruga »Braća hrvatskog zmaja«, a uz novčanu potporu mr. Bože Biškupića, nekoć ministra za kulturu u Republici Hrvatskoj.

U prigodnom se govoru biskup Bogović osvrnuo na zaoštrena zbivanja u društvu, osobito zbog uznemirujućih procjena Haaškog suda i domaćih suradnika o Domovinskom ratu i stvaranju države: »Kada smo bili napadnuti prolazili su kraj nas mnogi koji su bili po svojoj službi zaduženi da brane napadnutoga. I oni iz našega naroda i oni iz međunarodne zajednice. Njihove mogućnosti bile su velike, ali njihova pomoć nije bila u skladu s njihovim mogućnostima. Nalazili su brojne isprike. Jedan stranac, Ivan Pavao II., tražio je sve moguće načine kako da nam pomogne, da se postavimo na svoje vlastite noge. On nam je iz naše prošlosti izvukao uzor kako se treba služiti svome narodu kada je proglasio blaženim kardinala Alojzija Stepinca.«

«Danas se naš narod«, nastavio je mons. Bogović, »također nalazi na velikoj kušnji. Mnogi koji su prolazili kraj nas žele dokazati da je tako i trebalo učiniti, da se nismo ni smjeli postaviti na svoje noge, a okrivljuju se oni koji su nam u tome pomogli.«

Govoreći o ozbiljnosti trenutka i odgovornosti onih kojima je povjereno vodstvo narodne zajednice, biskup Bogović je poručio: »Odavde, ispred spomenika hrvatskim braniteljima i ispred biste Alojzija Stepinca, poručujemo u prvom redu onima koji danas u Saboru odlučuju o sudbini Hrvatske i njezine samostalnosti: 'Pazite da vaše stolice u Vladi i Saboru ne ostanu u zraku, a to bi se moglo dogoditi ako dopustite da se uklanjaju nosači na kojima stoji ova država i vaše stolice. Onaj tko 'minira' bivšeg predsjednika Tuđmana i generale neka obrazloži narodu kojim je to putem, mimo spomenutih, Hrvatska došla do svoje samostalnosti.' Svakako ne onim putem na koji su nas usmjeravale međunarodne snage. Tim smjerom ne bismo nikada došli do samostalnosti.«

BLAGOSLOV KIPA BL. ALOJZIJA U ROZGI

U nedjelju 29. srpnja 2001. blagoslovljeno je prije Mise poldanjice pred župnom crkvom sv. Ane u Rozgi poprsje blaženog Alojzija Stepinca. Budući da je to bio spomendan posvećenja župne crkve i Aninovsko proštenje, blagoslovu je bio nazočan velik broj domaćih vjernika, ali i hodočasnika. U nazočnosti svećenika Faustina Čubranića (Marija Gorica), Franje Glasa (Kraljevec na Sutli), Ivana Kovačića (Pušća), o. Ivana Mihaljinca (Klanjec), umirovljenog svećenika Rudolfa Komeričkoga, te domaćeg župnika vlč. Slaveka Dubovečaka, Blaženikovo je poprsje blagoslovio mons. dr. Juraj Batelja, promicatelj postupka za proglašenje svetim bl. A. Stepinca.

Poprsje je izradio akad. kipar Ante Jurkić, a darovali su ga Stjepan Fiolić i Stipe Gabrić. Svečanom ugođaju pridonijeli su puhački orkestri iz Rozge i Dubravica.

UMRO VLČ. LOVRO-MATO GALIĆ

U petak, 10. kolovoza 2001., umro je svećenik Lovro Mato Galić. Rođen je 12. rujna 1909. u Crnim Lokvama u župi Kočerin u Hercegovini. Za svećenika ga je zaredio bl. Alojzije Stepinac 15. srpnja 1945. Poslije službe u Svetoj Mariji pod Okićem došao je za župnika u Svetu Mariju u Međimurju i župom upravljao punih 48 godina. Vlč. Lovro je 14. prosinca 2000. iz Svete Marije na adresu Uredništva proslijedio kopiju pisma koje mu je bl. Alojzije uputio iz krašićkog sužanjstva. Zbog svjedočkog značaja i pisca i naslovnika tekst pisma donosimo u cijelosti:

Krašić, 26. VIII. 1958.

Dragi velečasni!

Primio sam Vašu cijenjenu brzojavnu čestitku i Vaših susjeda prigodom imendana. No teška bolest nije mi dopustila do danas, da Vam odgovorim. Srdačna hvala dakle sada, makar i nešto kasno, na dobrim željama, i Vama i Vašim susjedima, braći svećenicima.

Čujem ovih dana, kako se u našoj zemlji sprema četirmjesečna proslava proklamacije prava čovjeka sa strane Ujedinjenih Naroda. Vi ste imali prilike iskusiti, kako se kod nas poštuju prava čovjeka, kad su Vam u Okiću ispalili dva metka u prsa, da Vas bez suda i bez istrage otpreme s ovoga svijeta, jer ste katolički svećenik. Sigurno niste zaboravili strahovlade glasovitog Drpića, šefa UDBE tada u Jaski. No Vi ste ipak katolički svećenik. Neka se Vaše srce ne zgrozi nad ovom kontradikcijom, koju predstavlja proslava i praksa, nego se iskreno pomolite za svoje protivnike i svoje ubojice, koji su Vam htjeli ni krivom ni dužnom oduzeti život. Tako ćete ispuniti zapovijed Kristovu: »Ljubite neprijatelje svoje i molite se za one, koji Vas progone!«

Uz blagoslov i pozdrav u Gospodinu.

+ Alojzije kard. Stepinac
nadbiskup zagrebački

JOSIP VRANEKOVIĆ - DNEVNIK

ŽIVOT U KRAŠIĆU ZASUŽNJENOG NADBISKUPA I KARDINALA ALOJZIJA STEPINCA

Na poticaje i želje brojnih štovatelja blaženoga Alojzija Stepinca, Postulatura nastavlja objavljivati izabrana poglavlja dnevnika vlč. Josipa Vranekovića, u kojima je gotovo svaki dan opisao život zasužnjenog nadbiskupa i kardinala Stepinca u župnoj kući u Krašiću, gdje je sužnju pismeno bilo naređeno izdržavati kaznu od 5. prosinca 1951. do 18. rujna 1962. Župnik Vraneković je prekinuo pisanje dnevnika 26. siječnja 1960. Od toga dana je bilježio događaje u posebnom spisu, koji je javnosti poznat pod naslovom: »Zadnji dani života Njegove Uzoritosti dr. Alojzija Kardinala Stepinca«.

Izabrana poglavlja donosimo u izvornom jeziku, faktografski, kako je pisac bilježio.

Župnik Vraneković tih je pet svezaka životopisa u Krašiću zatočenog Kardinala predao kardinalu Franji Šeperu, koji je na naslovnoj stranici dnevnika svojom rukom dopisao:

»U slučaju moje smrti imaju se ovi svesci zapisa + Vranekovića predati osobno mojem nasljedniku u Zagrebačkoj nadbiskupiji.
Rim, 30. siječnja 1974. – Franjo Kard. Šeper«

Tako će čitatelji Glasnika i prije službenog izdanja dnevnika, koje je u pripremi, moći saznati događaje iz života blaženog Alojzija Stepinca koji su prethodili njegovoj svetoj i mučeničkoj smrti. Osim toga, ovi su dnevnici najvjernije svjedočanstvo njegove duhovne veličine i osobnosti, ali i okrutnosti i bezočnosti njegovih progonitelja.

Napominjemo da je izostavljanje izvornog teksta obilježeno znakom /.../, a točkice u nizu nalaze se u izvorniku, dok su razjašnjenja priređivača u oblim zagradama. Najčešće su ovdje izostavljena imena Nadbiskupovih posjetnika: svećenika, redovnika, redovnica, liječnika i vjernika laika, čije je posjete vlč. Vraneković redovito bilježio, sve dok policija nije ubrzo nakon njegova dolaska počela stražariti pred župnom kućom, a režim zabranio posjećivati blaženog Alojzija, kako u župnoj kući tako i crkvi. Otada su najvjerniji svećenici kriomice, te uz ne malene poteškoće i često kazne, tražili načina da pohode svoga Natpastira. Mnogi su se vjernici, redovnici i redovnice preoblačili u narodnu nošnju krašićke župe, te bi s narodom polazili u crkvu na mise i pobožnosti.

JOSIP VRANEKOVIĆ - DNEVNIK, SV. I. (4.XII.1951. - 18.XII.1952.)

5.XI.52.

/.../ Vlč. g. Đuran dobio poziv za svećenički sastanak svećenika jaskanskog i karlovačkog kotara, koji će se održati u jednom karlovačkom hotelu. Krakar obilazi naokolo autom Udbe i agitira.

Preuzvišeni: »To je izdaja Boga!«

Radostan je, što je Eisenhower pobjedio na izborima.

Kako je kongresu partije u Zagrebu došlo do onog Đurićevog ispada – Preuzvišeni to poprati: »'Ut illos confundere digneris!' (Da ih se dostojiš poniziti!, op. ur.) – još ću više moliti!«

8.XI.52.

Pišonić u Beogradu. »Bebler sa izvinjavanjem predaje notu Nunciju... Vatikan se ne boji. Istina je na njegovoj strani...«

9.XI.52.

Partijci na sastanku u Hrženiku napali nas prosto govoreći – da su Stepinac i Vraneković upriličili procesiju na groblje 2.XI. u nedjelju, a ne 1.XI. samo da ometaju zbor birača. – Nama to ni na kraj pameti. Mi ne trebamo ometati takove stvari. Vjernici znaju, gdje im je mjesto.

«Biskupi ne popuštaju. 'Non licet' ostaje na snazi. Vi ste mladi i doživjet ćete procvat Božje Crkve. Svršiti će sve ovo, makar Stepinac morao i umrijeti.«

13.XI.52.

U posjetu bili Dr. Lach i Pišonić. Ništa posebnog?

15.XI.52.

Severin Pernek, Josip Đuran. Đuran nam priča, kako Udba angažira neke ženetine, da mu se nametnu, da ga onda mogu objediti pred narodom. Slično i za mene rekao je udbaš Drpić pred Matom Ćukom kbr. 144, da Vraneković mora imati u mjestu ljubavnicu, jer da on ne može bez nje živjeti.

16.XI.52.

Preuvišeni vjenčao nećaka Branka. Bio je i na svadbi kod zaručnice France kćeri Petra Stepinac. Kad smo polazili tamo, milicija izletila iz menze na ulicu.- Razbojničkim upravo pogledom gledaju za nama. Svatova bilo mnogo – i lijepo raspoloženje. Nižu se običajne zdravice u slavu Presvetog Trojstva, Srca Isusova, Duha Svetoga, Bogorodice, Majke Božje, Lijepe naše, – i onda pozdrav Preuzvišenom. Djever Ivan Matko lijepo je i zanosno govorio, tako da je sav zbor stojeći dugo pljeskao i sa »živio« pozdravio Preuzvišenoga. Njegov je odgovor dirnuo sve do srca!

18.XI.52.

Posjet Vlč. gg.: J. Ormuž, S. Draksler, Josip Pinturić, Drago Žnidaršić, Krešo Ivšić, Matej Duduković. Objed kod J. Šimečkoga. – Vedro raspoloženje, jer smo svi *unum cor!* (Jedno srce!, op.ur.)

19.XI.52.

Vlč. g. S. Petrović iz Prekrižja javlja, da se čvrsto drži svećenstvo iz okolice Varaždina i u Međimurju. Svi osuđuju Jambrošića.

20.XI.52.

»Stupiti u CMD – jest izdaja Boga!«

21.XI.52.

Cijeli dan ispunja intenzivnim studiranjem i molitvom. Zdravlje mu služi!

22.XI.52.

Engl. nadbiskup govori pred 40.000 naroda i protestira protiv Titova dolaska u Englesku, nazivajući ga

»modernim Neronom« i »krvnikom nadbiskupa Stepinca«.

24.XI.52.

Udba na sve strane forsira CMD. Dr. Nežić je svojim svećenicima zabranio ići na skupštinu CMD-a u Sarajevo.

»Ja mu čestitam. Pravo je učinio. Kamo sreće, da ga drugi slijede!«

25.XI.52.

V. d. Ljubetić tjedno je na Udbi. Ne sile ga u CMD, ali mora izvještavati s kim je od svećenika bio i što dotični govori o državi. Mene izbjegava.

Čini to vjerojatno od straha, da uđe u napast, pa će Udba tiskati da saopći razgovor.

29.XI.52.

U večer sve glavne svjetske radio stanice javljaju, da je Preuzvišeni imenovan kardinalom.

30.XI.52.

Iza moje sv. Mise Zornice zaustavi me u sakristiji brazilijanski novinar. On mi je prvi saopćio imenovanje Preuzvišenoga kardinalom. Bio je to mlad čovjek, onizak, mješanac crne i bijele rase, dosta simpatičan. Govori portugalski, a španjolski, talijanski i francuski vrlo malo. Za čas svrši sv. Misa i preč. Šimečki i on mi to saopoći. Potrčim upravo u sobu Preuzvišenoga, da mu čestitam prvi! – »Ah, to ne stoji – reče mi on. – Mene su već sto puta proglasili kardinalom i tisuću puta zločincem – ne vjerujem u to.« -

Znao je on doduše za to, ali mi nije htio reći ni danas ujutro, kad smo zajedno polazili u crkvu.

- »Stoji to, stoji to tako – kažem mu, kad mi je to rekao onaj Brazilijanac, koji je jučer bio s Msgr. Oddijem na primanju kod Tita!«

Predvedem mu tog novinara. Ovaj za čas odjuri autom u Zagreb po aparate za snimanje. I već snima kod poldanjice. – U isto vrijeme upriličiše miting pred crkvom i tu napadaju Vatikan i kler.

Iza sv. Mise snima kardinala pred kućom i u kući.

Za vrijeme objeda dolazi gđica Fischer – dopisnica United Press-a. Pita: »Hoćete li ići u Rim?« – »Ne! – jer bih morao tražiti dopuštenje vlasti, a to neću.«

«A onda, tko mi garantira, da bih se mogao natrag vratiti. U ovim teškim danima moram biti i ostati sa svojim narodom.« Fischer se opet interesira za moj porez...

Za vrijeme objeda Uzoriti je dosta uzbuđen. Narod pomalo doznaje za tu stvar – Veselje! Pojedinci iz župe dolaze i čestitaju. – Milicija i Udba pojačana. Boje se manifestacija. Stizavaju prvi brzojavi iz Državnog Tajništva Sv. Oca, Germanikuma, Sv. Jeronima, Oddi, Spellman, Draganić, itd...

«Vršiti svoju dužnost ostaje i dalje. Nepromijenjeno moje držanje na novom položaju«, rekao je Eminencija Brazilijancu.

Kod večere reče: »Ako onaj crveni kardinalski grimiz označuje krv, e onda me veseli, da podnesem mučeništvo... Mislim, da Gospodin Bog, neće uništiti siromašni naš narod, da će mu se smilovati, kad je Sv. Otac ovo učinio... Kako će sada naši vani opet malo podignuti glave... Ali, dobri Bože, što mogu sada! Nove dužnosti, nove odgovornosti. Ali vidim i to: borba se nastavlja. Što će sada ovi naši?«

Baš danas sam proglasio vjernicima, da u sumrak neka nitko bez važnoga razloga ne dolazi u župni dvor. – Svr-

Tek što je iz Lepoglave premješten na daljnje izdržavanje kazne u Krašić, nadbiskup Stepinac pokazuje župniku Josipu Vranekoviću zbirku propovijedi napisanih u Lepoglavi, u Krašiću, 6. prosinca 1951.

Zasužnjenog Nadbiskupa među prvima su pohodili biskupi mons. Franjo dr. **Salis-Seewis** i dr. Josip **Lach**, u Krašiću, 6. prosinca 1951.; pozdrav jedne djevojčice prate vlč. J. Vraneković, župnik, preč. Josip Šimečki, umirovljeni svećenik, i vlč. Mijo Pišonić, tajnik Zagrebačke nadbiskupije

Zasužnjeni Blaženik i vjerni njegov sudrug u progonstvu i trpljenju vlč. Josip Vraneković na prvoj šetnji u Krašiću, 6. prosinca 1951.

šimo večeru i još razgovaramo, kad na ulazna vrata kucaju dva dopisnika Associed Press-a. To je Amerikanac, koji je E. posjetio pred tri g. u Lepoglavi u pratnji tumača i snimatelja dr. Boškovića. Nisam ih poznao, pa ih ni pustio nisam odmah u kuću. Dr. Bošković tumači, da su oni već posjetili E. u Lepoglavi, – ali oprez! – Još ne otvaram. E. mi veli, da ih pustim – i ode u svoju sobu. Pitam još došljake, da li je s njima milicioner. – »Nema ga, niti smo ga vidjeli.« Sad mi još ostala stvar sumnjiva.

- No, za čas ih pustim! Predstave se i kažu, da su došli na traženje jednog američkog katoličkog lista. Na putu autom iz Beograda imali su defekt. Sada im se žuri u Zagreb, jer će brzojavom direktno slati intervju u London i onda u Ameriku.

Pitanje: »Da li je moguća suradnja Crkve i države, dok vlast toliko odvodi mladež od Crkve?«

- »To je veliko pitanje. To je konstantna latentna borba... Ali recite svima, u toj borbi duh će pobijediti, a ne materija. Nikada u povijesti svijeta nije se materijalizam trajno održao. Jao državi, koja na materijalističkim principima bazira svoj opstanak. Ja sam čvrsto uvjeren u pobjedu Katoličke Crkve.«

Još iste večeri Amerika ovo javlja. Eminencija bio malo zamišljen poslije one izjave, ali nije se pokajao, što je odlučno rekao.

Spomenem mu, da ću sutra vjernicima u crkvu saopćiti Njegovo imenovanje kardinalom. »Nemojte – ništa govoriti – nemojte se radi mene izlagati.« Kad sam mu spomenuo, da je moja dužnost – dopustio je.

1.XII.52.

Danas kod Zornice bilo je dosta svijeta. Iza Evanđelja kod sv. Mise okrenem se prema vjernicima. Kardinal je klečao na svom mjestu u svetištu i objavim: »Dragi župljani! Javljam vam vijest, koja je razveselila naš narod, cijelu Crkvu i sav svijet, da je Sv. Otac Papa Pio XII. ovih dana našega Preuzvišenog gospodina Nadbiskupa imenovao kardinalom Svete Rimske Crkve.

Katoličkom Crkvom upravlja namjesnik Isusa Krista na zemlji Sv. Otac Papa. Glavni njegovi savjetnici i pomoćnici u upravljanju i vođenju Crkve jesu kardinali, kojih u cijeloj Crkvi ima sedamdeset.

I sada jedan od ovih sedamdeset jest naš Preuzvišeni gospodin Nadbiskup.

Kao što smo do sada, tako ćemo i od sada još više moliti Gospodina Boga i Presvetu Bogorodicu, da nam Njegovu Uzoritost Kardinala i Nadbiskupa našega još dugo poživi za dobro Crkve i naroda, da ga blaženim učini na zemlji i ne da na volju njegovim neprijateljima.

Na tu nakanu pomolimo se: – Izmolili smo tri Očenaša, Zdravo Marijo i Slava Ocu. Svijet je kao ukopan slušao ovu vijest, makar su mnogi to već znali.

Izađem iz crkve. Pristupi mi Pavao Goričanec i priča, kako je pred više godina slušao, gdje Kovač Pozel čestita sada već pokojnoj majci Kardinalovoj imendan i zaželi, da postane ne samo biskupska, nego i kardinalska majka!

Isti me pita: »A koliko sadašnji Sv. Otac ima godina?«...

Računao je, da će Kardinal naš postati Papa. To su razgovarali i župljani među sobom.

Podvečer u 17 sati dolazi Pišonić i javlja, da je činovnik Ministarstva upozorio biskupa Salisa, da je odgovoran za sve manifestacije i provokacije. – Nisu ga odmah pustili preko mitnice u Krašić.

2.XII.52.

Dolazi Preuzvišeni g. Bukatko i Pišonić. Srdačno. Zadržali se na objedu.

Stiglo 27 brzojava. Tu je i brzojav g. Hurleya.

»Samo da njega pohodim, htio bih ići u Ameriku, inače, ne! Tako on voli naš narod.«

3.XII.52.

Bio sam u Zagrebu. Danas je u Petrovini formiran inicijativni odbor CMD-a. Tu je Krakar i Čapek Ivan. Dr. Lončar se silno ljuti, što se ništa ne poduzme contra... Đureković traži u zgradi Sv. Jeronima prostorije za centralnu kancelariju Udruženja... »Gore srca« već tri tjedna ne izlazi. Grundler kao urednik suđen 7 mj. zatvora. »Vjesnik« kleveće Kardinala. Bijesni su, a sav narod radostan i ponosan!

4.XII.52.

Adventska ispovijed. Kardinal zanosno govori o Sv. Barbari. Ispovijedao je od 5 1/2 – 10. Prisutni su: Kadlec, Sajović, Petrović, Đuran (dojahao!), Samboleka nema!

5.XII.52.

Starčević (župnik u Draganiću, op. ur.). Radostan je i ponosan što će u nedjelju izručiti svojim župljanima pozdrav i blagoslov od Eminencije.

6.XII.52.

Stigao po koji brzojav i pismo. Brzojavi izvana, a pisma odavde. Najsramotnije E. napadaju u novinama. Organizirali su »val protesta«. Karikiraju ga sa biskupskim štapom i na vrhu bodež. – A on: »Blago vama 'kad vas pogrde'...«

Nitko iz Zagreba – ni biskupi ne dolaze. Snijeg je. Možda to smeta ili – od protesta!

Boli ga Petrovinska sramota! »Dva nesretna svećenika, i to ti je inicijativni odbor!« Novine to donose. – Posti i povećava molitve...!

«Bolje je Kristovo siromaštvo nego Judine pare!« (Em.) Narod Sv. Jane i Draganića govori: »Mi smo se odrvali zadrugama, pa zar ćete vi nasjesti!« Pitaju: »Zar Sambolek još služi sv. Misu?«

Kod večere: »Ovih iz Zagreba nema. Neznam, kako to? Možda snijeg smeta?« – Kažem: »Mogao je doći

preuzv. Bukatko, mogli su i ovi (biskupi).«

«Vjerojatno se boje radi ofenzive.« – »Na ofenzive se odgovara ofenzivom!« – rekao sam. – »Imate pravo!« – rekao je on!

7. i 8.XII.52.

Neumorno ispovijeda u crkvi. – Novine i dalje sipaju na nj najodurnije laži.

10.XII.52.

Cijeli je dan E. neobično zamišljen. Najvjerojatnije misli na kugu, koja se širi: CMD!

13.XII.52.

Šećemo. Zadovoljan je danas i miran.

Išijas mu se povraća. Trpi. Ipak ujutro u 5.25 već je u crkvi.

14.–15.XII.52.

«Teško mi je, što ne mogu odgovoriti osobama, koje su mi čestitale izvana. Poštom se njihovom ne ću nikada služiti. Tko zna kako bi mogli izvrnuti moja pisma...«

Prošle je godine na nedjelje propovijedao homilije prema Evanđelju nedjelje i blagdana, a sada prema poslanici. – Brevijar moli svaki dan pred kućom šetajući, a onda adorira u crkvi. Svaki ga dan nalazim pred oltarom i pred Gospinom špiljom... »Župna me crkva vabi na molitvu.«

Glavni oltar – Presvetog Trojstva – u župnoj crkvi u Krašiću, kako je izgledao za vrijeme Kardinalova sužanjstva, prije pokoncilskog uređenja svetišta crkve

Na šetnji rado se svraća u kapelu Sv. Ivana. Obiđe sva tri oltara, no, najdulje moli pred Gospinim kipom. Kao da nije na zemlji, tako je zanesen u molitvi. »O da doživim, da Sv. Ivan bude obnovljen izvana i iznutra! Tako mi je mila ta crkvica.«

Na šetnji i najobičnije razgovore i svaki problem završava aluzijom na Božji sud i Božje planove.

»Kako se ovi grčevito bore, da dobiju samo jednog župnika. On bi im više vrijedio nego 5 divizija. Sad bi im i 'zločinci' dobro došli... Smatram izdajom Crkve i Boga, tko pristupi u Udruženje.«

«Rugaju se Bogu, ne boje ga se, ali zato strepe pred ljudima... Kako je bio bijesan Dušan Despot, koji sada gnjavi Salisa, kad sam mu tokom istrage u zapisnik na svršetku dodao: »Znajte, Isus Krist jest i ostaje kamen ugaoni svijeta. Tko na nj padne, razbit će se, i na koga on padne, smrvit će ga!«

Zasužnjeni nadbiskup Alojzije Stepinac sa župnikom Josipom Vranekovićem i njegovom kumčadi, u Krašiću, 13. srpnja 1952.

16.XII.52.

Na šetnji dođemo pred Krnežićima do raspela. Otkrije glavu, pogleda Raspetoga, raskrili ruke prema križu i zavapi: »O veritas unica, smiluj se ti svima nama!«

17.XII.52.

Stigla vijest o prekidu odnosa FNRJ s Vatikanom. U prvi ga je čas to dirnulo. No – spreman je i na najveće žrtve. Život želi dati za Božju stvar!

18.XII.52.

Dr. Lach, Pišonić, O. Dioniz Andrašec. Na odlasku rekao je Pr. Lachu: »Budite odlučni. Tko pristupi u Udruženje, smjesta ga suspendirati. Možete reći, da sam Vam ja to rekao. Ako treba, u Ime Božje idem i po treći puta u zatvor. Rado dajem život u teškim ovim danima za naš nesretni narod. Ako ne budete ovako postupali, odgovarati ćete pred Bogom i Svetom Stolicom.«

KAZALO

Nadbiskup A. Stepinac na Euharistijskom kongresu u Bjelovaru prigodom podjeljivanja sakramenta krizme i Euharistijskog kongresa održanog 18. i 19. lipnja 1935.

Časopis Blaženi Alojzije Stepinac (Skraćeni ključni naslov: *Blaž. Alojzije Stepinac*) glasnik je Postulature za proglašenje blaženim i svetim kardinala Alojzija Stepinca te časopis svih njegovih štovatelja, Kristovih vjernika i ljudi dobre volje.

God. 8 (2001.) Broj 4

Cijena: 5 kn; za inozemstvo 3 DEM ili 3 USD

Glasnik izlazi četiri puta godišnje s dozvolom crkvenih poglavara.

Izdavač: Postulatura Blaženog Alojzija Stepinca
Voćarska 106, pp. 110, 10001 Zagreb

Uređuje i odgovara: Dr. Juraj Batelja, Voćarska 106, pp. 110, 10001 Zagreb

Adresa uredništva: Postulatura Blaženog Alojzija Stepinca, Voćarska 106, pp. 110; 10001 Zagreb, telefon: 46 80 426; faks: 46 80 722; »Spomen-zbirka iz ostavštine blaženog Alojzija Stepinca«, Kaptol 31, 10000 Zagreb, telefon: 48 11 781

Sve što se u našem Glasniku navodi ili naziva »čudo«, »svetost«, »svetac« i slično, sve to, u duhu crkvenih propisa, treba uzeti i razumjeti u našem običnom ljudskom načinu izražavanja. O svemu će tomu konačni sud izreći Crkva.

Lektor: Prof. dr. Ante STAMAĆ

Grafički uredio: Mario Rogić, dipl. ing., LASERplus

Tisak: Tiskara PULJKO

Blaženi Alojzije podjeljuje sakramenat krizme u prostoru oko Zagrebačke katedrale, u lipnju 1943.

Sudionici kviza o životu i posmrtnoj slavi bl. Alojzija Stepinca, prigodom proslave Stepinčevih dana u Voloskom i Opatiji, 6. svibnja 2001.

Na zadnjoj stranici omota:
Zvone MORDEJ, akad. slikar: BLAŽENI ALOJZIJE STEPINAC, ulje na platnu (160x104 cm), na oltaru kapelice podignute u Lupinjaku, u župi Taborsko i blagoslovljene 30. lipnja 2001.

